

č. 1-2016

MESAČNÍK O FILMOVOM ŽIVOTÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

► Juraj Lexmann

TÉMA

► Slovenská kinematografia
a rok 2016

RECENZIA

► Izba ► Vojtech

ROK 2015 V SLOVENSKOM FILME

FILMOVÝ KALENDÁR / FILM CALENDAR 2016

Ladislav CHUDÍK

LEGENDA SLOVENSKEHO FILMU
/ LEGEND OF SLOVAK FILM

V predaji od 16. novembra 2015 www.klapka.sk

NA ÚVOD

Ako už býva zvykom, v januárovom čísle *Film.sk* sa vraciame niekoľkými spôsobmi k predošlému roku. Vlastne aj samotné číslo v ňom ešte vznikalo, takže je/bolo trochu zvláštne písať o ňom ako o minulom. No nie je to nič nové. A ani podstatné. Dôležitejšie je, že opäť obsahuje trojicu textov, ktorá dôsledne reflektuje vlnajúcu hranú, dokumentárnu a animovanú tvorbu na Slovensku. A kto chce, môže si pozrieť bodové hodnotenia domácich filmov s kinopremiérou v druhom polroku 2015, ktoré hodnotili filmoví vedci a kritici.

Slovenských titulov v kinodistribúcii rozhodne nebolo málo, takže po skončení roku 2015 môžeme konštatovať čínorodosť v domácom filmovom prostredí. O kvalite snímok sa dočítate v uvedených štúdiách (a samostatne sme ich počas roka aj recenzovali), no čo sa produktivity týka, zdá sa, že v slovenskej kinematografii bude naďalej rušno.

A sme v roku 2016. Pri predbežnom pohľade na jeho prvých šesť mesiacov to vyzerať na trinásť slovenských premiér. Aby sme získali aspoň o trochu väčší priestor na reflektovanie toho narastajúceho ruchu, rozhodli sme sa mierne upraviť servisnú rubriku Kalendárium, ktorú vám prvý raz prinášame v úspornejšej podobe. No podrobnejšie a aktualizované informácie o filmových podujatiach nájdete na našej webovej stránke.

Na obálke aktuálneho *Film.sk* je záber z filmu Juraja Nvotu *Johankino tajomstvo*, ktorý predstavujeme aj v rubrike Novinky. Nový rok teda začíname s rozprávkou. Pod vplyvom sviatočnej „zmäkčivosti“ to môžeme brať aj ako dobré znamenie. A realitu budeme po celý rok zaznamenávať na stránkach časopisu. Za jeho redakciu vám želám, aby to bol vydarený rok.

► Daniel Bernát

FOTO: Petra Adamková

MOJE OBĽÚBENÉ SLOVENSKE FILMY

Peter Kalmus, výtvarník

Nielen farmári, surfsti, ale aj organizátori hudobných festivalov, ktoré už, našťastie, majú v programoch i filmové projekcie, sa už teraz pripravujú na leto, tak moje filmové odporúčenie bude návratom do letných mesiacov roku 1969. Nie, nepôjde o známy a kvalitný film *Sladké hry minulého leta*, ale o takmer neznámy film *Čierna minúta* v réžii Jozefa Medveda. Dôvodov, prečo som sa rozhodol práve preň, je niekoľko. To dielo považujem za pomerne kvalitné a svojím spôsobom aj rozkošné, ak sa to dá napísať o letnej dráme. Ako výtvarníka ma zaujala inšpiratívna vizuálna stránka filmu, kameraman Alojz Hanúsek pôsobivo umocňoval celý príbeh. Detailný záber, v ktorom mladá pôvabná slečna otvára kovovú kľučku, je až nástojčivo zmyselný. Za kvalitnú hudbu vo filme považujem takú, ktorá sa dá počúvať aj samostatne, a *Čiernu minútu* taká muzika (autor Svetozár Stračina) rovnocenne sprevádza. Doba, v ktorej film vznikol, je v ňom zachytená takmer dokumentárne, od detailov dlažby cez dopravné prostriedky až po fragmenty exteriérov Bratislavy.

Pri podobných starých filmových dielach mám pri určitých scénach rád pôsobenie rozmanitej imaginácie. Napríklad pri jazde muža na bordovej motorke Jawa sa mi ihneď v spomienkach vybaví krúžiaci motorkár z geniálneho filmu Federica Felliniho *Amarcord*. Keď sa v *Čiernej minúte* zjaví chlipný fotograf, snímajúci eroticky príťažlivú Katku, som spomienkami v jednom z najlepších filmov celých dejín kinematografie 20. storočia – vo *Zväčšenine* Michelangela Antonioniho. Prípadne zabľúdím do Felliniho *Sladkého života*. ▲

□ Rozšírenú verziu článku čítajte na www.film.sk.

Film.sk
Mesačník o filmovom dianí
na Slovensku (17. ročník)

Vydavateľ:
Slovenský filmový ústav

Adresa redakcie:
Film.sk / Slovenský filmový ústav
Grösslingová 32 / 811 09 Bratislava
TEL.: 02/57 10 15 25
FAX: 02/52 73 32 14
E-MAIL: film.sk@sfu.sk

Šéfredaktor:

Daniel Bernát

Redakcia:

Zuzana Sotáková

Redakčná rada: Peter Dubecký

generálny riaditeľ SFÚ

Alexandra Strelková

riaditeľka NKC – SFÚ

Marián Brázda

vedúci edičného oddelenia SFÚ

Miroslav Ulman

odborný referent Audiovizuálneho

informačného centra SFÚ

Simona Nötová-Tušerová

tlačová tajomníčka SFÚ

Štefan Vraštiak

tajomník KFN SSN

Andrea Biskupičová

vedúca predajne Klapka.sk

Jazyková redakcia:

Jaroslav Hochel

Design & grafická úprava:

p & j

Tlač: Dolis, s. r. o.

Uzavierka čísla 1/2016:

22. 12. 2015

Snímka na titulnej strane:

Johankino tajomstvo

– ALEF FILM & MEDIA/Zuzana Ricotti

Film.sk vychádza s podporou MK SR.

ISSN 1335 – 8286

Názory redakcie sa nemusia zhodovať
s názormi prispievateľov.

Akkoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov
vrátane údajov v elektronickej podobe len
s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

18

03 MYSLÍM SI

04–05 HODNOTENIE FILM.SK

06–07 KALENDÁRIUM

08–12 PREMIÉRY v kinách

12 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

13 PREMIÉRY 2016

14–15 NOVINKY: Johankino tajomstvo podľa Juraja Nvotu

16 AKTUÁLNE: Spievankovo 5 v kinách

17 AKTUÁLNE: Ukončenie projektu Digitálna audiovizia

18–21 ROZHOVOR: Juraj Lexmann

22–23 TÉMA: Slovenská kinematografia a rok 2016

24–25 RECENZIA: Izba podľa Lennyho Abrahamsona

26–28 RECENZIA: Vojtech podľa Viktora Csudaia

29 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

30–32 ROK 2015: Slovenský hraný film

33–35 ROK 2015: Slovenský dokumentárny film

36–37 ROK 2015: Slovenský animovaný film

38–39 DVD NOSIČE

40–41 FILMOVÉ PUBLIKÁCIE / DCP NOSIČE SFÚ / ČO ROBIA

42 AKO ĎALEJ, ABSOLVENT?

43 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

44–45 AKO VZNIKÁ FILM

46 OHLASY: 16. MFDF Jeden svet

47 PROFIL: spisovateľ a scenárista Dušan Dušek

48 PROFIL: režisér Peter Hledík

49 SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU: Týždeň vo filme

50 TIPY Mesiaca: Kino Lumière

51 VÝROČIA / Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

52 STALO SA ZA 30 DNÍ / Klapka.sk a Kino Lumière

14

26

Martin Kaňuch,

filmový publicista, šéfredaktor časopisu *Kino-Ikon*

Spisujem tento text ako chválu na istú podobu malého, *vreckového* filmového festivalu (VFF). Posledným impulzom na ňu sa stal uplynulý 14. ročník Prehliadky animovaného filmu v Olomouci (3. – 6. 12. 2015), hoci moje nadšenie z PAF-u trvá od prvej návštevy v roku 2009. Beriem ho ako obľúbenú koncoročníu odmenu, príklad progresívnej filmovej akcie. Bezpochyby najzaujímavejšie uzavretie festivalovej sezóny.

Na akomkoľvek VFF, hoci tu myslím hlavne na olomoucký PAF, ma fascinuje úroveň pružnosti a priebornosti. Kľúčová je sila idey festivalu (svojím podtitulom sa PAF vlastne stále pýta na to najpodstatnejšie: *čo je to animácia?*), konzistentné nekonformné programovanie a neustávajúce hľadacstvo. Táto špecializovaná prehliadka sa zameriava na hraničné formy animácie (jedným z výkladov tejto hraničnosti je súťažná sekcia *Iné vízie*). V ďalších plánoch napríklad dôkladne mapuje teritórium avantgardného a experimentálneho filmu (tohto roku napr. filmy bratov Whitneyovcov, priekopníkov „analogovej prakomputerovej animácie“), dialogicky sa napája na súčasné vizuálne umenie i hudbu, skúša nové formy a miesta prezentácie pohyblivých obrazov.

PAF ako typ funkčného VFF dokáže ignorovať naháňanie čísel a predstavy o neustáalom raste, hoci dnes ho už netvorí len decembrová olomoucká prehliadka. Tá zároveň nepodlieha aj u nás takému obľúbenému trendu „vylepšovania“ programu množstvom zábavných sprievodných podujatí. Je to cesta do *Nového Času* – rozptyľovania diváckej pozornosti a povrchnosti vnímania diel. Maximálny dôraz na výber, projekciu a uvedenie diel nakoniec príznačne docenujú a následne propagujú už samotní tvorcovia. Čo môže byť pre PAF lepšou vizitkou ako rozhodnutie Martina Arnolda, jeho pravidelného hosťa, uviesť svoj film *Soft Palate* (2010) vo svetovej premiére práve v Olomouci? Dal mu prednosť pred Rotterdammom či Berlínom. „*Festivaly v Benátkach alebo v Cannes a im podobné sa celkom nezmyselne ruvú o premiéry. Sú neskutočne arogantné. A čo ti poskytnú? Do Benátok by som nešiel, aby mi pred tlačovkou ponúkli mejkap od L'Oréalu.*“

Koľko takých vyhranených VFF máme u nás? ▲

Slovenskí filmoví vedci a kritici hodnotia slovenské celovečerné filmy druhého polroku 2015

V roku 2009 sme sa v redakcii Film.sk rozhodli v spolupráci s renomovanými slovenskými filmovými vedcami, historikmi, kritikmi a publicistami reflektovať slovenské filmy aj inak ako len vo forme recenzií či iných článkov. Vtedy sme po prvýkrát zverejnili tabuľku bodovania slovenských celovečerných filmov, ktoré mali v príslušnom roku premiéru v kinách.

Aktuálne prinášame hodnotenie slovenských filmov s premiérou v druhom polroku 2015. Hodnotíme desať slovenských alebo majoritne slovenských dlhometrážnych titulov, ktoré spĺňajú finančné kritériá určovania krajín pôvodu podľa Európskeho dohovoru o koprodukcii. Na zoznam hodnotených filmov sa dostal aj dokument *Farby piesku* (r. L. Kaboš), ktorý do kín nenasadila distribučná spoločnosť, ale producenti filmu. Do hodnotenia sa nedostal Kabošov dokument *Zmenil tvár Šanghaja*, ktorý je z roku 2010, má za sebou uvedenie v televízii a vyšiel na DVD. Takisto nehodnotíme rozprávku *Johankino tajomstvo* (r. J. Nvota), ktorú v decembri exkluzívne uvádzalo Kino Lumiére a ďalšie ho môžu premietiť až od januára 2016. Na konci októbra 2015 sa zase exkluzívne v sieti kín Cinemax začal premietiť film *Spievanoko 5: O povolaniach*, ktorý vzápätí vyšiel i na DVD. Od decembra sa tento titul uvádzal aj v iných kinách, z hodnotenia sme sa ho však rozhodli vynechať aj preto, že ide o špecifický typ audiovizuálneho diela, ktoré sa ako tematické pesničkové pásmo pre detské publikum z veľkej časti vymyká zo súboru fikčných dramatických filmov.

Na záver by som sa chcel za *Film.sk* poďakovať pánu Pavlovi Brankovi, ktorý hodnotil slovenské filmy od začiatku celého projektu a po rokoch sa rozhodol svoje pôsobenie v rubrike ukončiť. Vzhľadom na to pribudol do zostavy hodnotiteľov nový člen, ktorým je filmová teoretička Jana Dudková.

► Daniel Bernát

Slovenské a koprodukčné celovečerné filmy druhého polroku 2015 podľa filmových vedcov a kritikov

	 DANIEL BERNÁT	 MARTIN CIEL	 JANA DUDKOVÁ	 EVA FILOVÁ	 JARO HOCHEL	 MARTIN KAŇUCH	 VÁCLAV MACEK	 JELENA PAŠTÉKOVÁ
Anton Srholec ALENA ČERMÁKOVÁ	●●●	●●●	●●	●●●	●●●	●●●	●●●	●●
Čakáreň PALO KOREC	●●●	●●	●●	●●●	●●	●	●	●●
Čistič PETER BEBJAK	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●
Eva Nová MARKO ŠKOP	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●
Farby piesku LADISLAV KABOŠ	●●●	●●●	●●	●●●	●●	●●	●●●●	●●●
Koza IVAN OSTROCHOVSKÝ	●●●●	●●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●	●●●●	●●●●
Očami fotografky MATEJ MINÁČ	●●	●	●●	●●●	●●●	●	●●	●●●●
Rytmus: Sídliškový sen MIRO DROBNÝ	●	●	●●	●●	●●	●	●●	●●
Vojtech VIKTOR CSUDAI	●●	●	●	●●●	●	●	●●	●●●●
Wilsonov TOMÁŠ MAŠÍN	●●	●	●●	●●	●	●	●●	●●

LEGENDA HODNOTENIA: ●●●●● NAJVIŠŠÍ POČET BODOV / ● NAJNIŽŠÍ POČET BODOV / ⊙ NEHODNOTÍM
(VO VÝNIMOČNÝCH PŘÍPADOCH SÚ PŘÍPUSTNÉ AJ POLBODY) FILMY SÚ ZORADENÉ V ABECDNOM PORADÍ

Mgr. Daniel Bernát (1979) – vyštudoval filmovú vedu na FTF VŠMU. Osem rokov pôsobil ako redaktor kultúrneho oddelenia denníka *Pravda*, od septembra 2012 je šéfredaktorom mesačníka *Film.sk*.

Doc. PhDr. Martin Ciel, PhD. (1963) – vyštudoval filmovú a divadelnú vedu, pracoval v SAV a SFÚ, v súčasnosti pedagóg VŠMU. Zaoberá sa teóriou a analýzou. Prednáškové kurzy viedol v New Yorku, Minsku, Tel Avive, Brne, Prahe. Publikoval niekoľko kníh a viaceru štúdií o filme.

Doc. Mgr. Jana Dudková, PhD. (1977) – pracuje v Ústave divadelnej a filmovej vedy SAV. V minulosti pôsobila aj ako pedagogička na FTF VŠMU a na Univerzite Karlovej v Prahe. Venuje sa prienikom medzi teóriami postkoloniality a súčasným, najmä slovenským filmom. Je autorkou troch monografií, z toho jednej o ponovembrovom slovenskom filme (*Slovenský film v ére transkulturality*, 2011) a dvoch venovaných srbskému filmu (*Balkán alebo metafora: balkanizmus a srbský film 90. rokov*, 2008; *Línie, kruhy a svety Emira Kusturicu*, 2001). Aktuálne je aj vedúcou riešiteľkou spoločného projektu ÚDFV SAV a FTF VŠMU Slovenská kinematografia po roku 1989, príležitostne sa venuje i recenzentskej práci.

Mgr. Eva Filová, ArtD. (1968) – vyštudovala grafiku na VŠVU a filmovú vedu na VŠMU v Bratislave. Pôsobí na Katedre audiovizuálnych štúdií VŠMU a na Katedre Intermedií a multimédií VŠVU. Publikuje v domácich odborných časopisoch. Dramaturgicky a lektorsky pripravuje a uvádza filmové večery k výstavám v SNG a filmotékové *Kraťasy z archívu* v kine Lumiére. Je spoluautorkou rozhlasového cyklu o filme *Kino-Ucho*. SFÚ v roku 2013 vydal jej knihu *Eros, sex, gender v slovenskom filme*.

PhDr. Jaroslav Hochel (1962) – absolvent FIF UK v Bratislave. V rokoch 1989 až 1992 pracoval v archíve SFÚ. Začiatkom 90. rokov sa začal venovať filmovej publicistike (*Dialóg, Slovenský denník*). V rokoch 1994 až 1998 bol redaktorom časopisu *Filmová revue* a kultúrnych rubrik denníkov *Večerník* a *Práca*. Od roku 1999 pôsobí na voľnej nohe ako filmový publicista a knižný redaktor. Ako redaktor, prekladateľ a/alebo autor hesiel týkajúcich sa slovenskej kinematografie sa podieľal na publikáciách *Ilustrovaná encyklopédia ľudskej vzdelanosti*, *Ronald Bergan: Film a Univerzum*. Po dve funkčné obdobia bol predsedom Klubu filmových novinárov. V súčasnosti pôsobí aj ako jazykový redaktor *Film.sk*.

Mgr. Martin Kaňuch (1973) – absolvent odboru história a estetika na FF UK v Bratislave. Pôsobí na edičnom oddelení SFÚ. Je šéfredaktorom filmologického časopisu pre vedu o filme a pohyblivom obraze *Kino-Ikon*.

Prof. Václav Macek, CSc. (1952) – autor, resp. editor vyše dvadsiatich kníh o filme a fotografii (*Dejiny slovenskej kinematografie* spolu s Jelenou Paštékovou, *Štefan Uher, Dušan Hanák, Ján Kadár, Slovenská imaginatívna fotografia 1981 – 1997, Súčasná slovenská fotografia, K dejinám slovenského dokumentárneho filmu, Tono Stano, Elo Havetta, Peter Župnik, Bratislava zadným vchodom*, atď.), prednášal v Poľsku, Česku, Rakúsku, Veľkej Británii, Nemecku, USA, Maďarsku, Rusku, Číne. Od roku 1993 do roku 2010 pôsobil ako vedúci na Katedre umeleckej kritiky a audiovizuálnych štúdií VŠMU, kde v súčasnosti naďalej vyučuje. V spolupráci s Jelenou Paštékovou pripravuje druhé, aktualizované vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*.

Prof. PhDr. Jelena Paštéková, CSc. (1951) – vyštudovala estetiku a slovenčinu na FFUK v Bratislave. Pôsobí na FTF VŠMU a v Ústave slovenskej literatúry SAV. Venuje sa interdisciplinárnej problematike, dejinám slovenskej kinematografie a slovenskej literatúre po roku 1945. Bola vedúcou riešiteľkou kolektívnych grantových projektov (*Poetika a politika, Identity a hranice*) a školiteľkou viacerých doktorandov. Publikuje monografické práce (*Rozprávanie o rozprávaní*) a štúdié v domácich a zahraničných vedeckých časopisoch a zborníkoch. V súčasnosti pripravuje v spolupráci s Václavom Macekom druhé, aktualizované vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*.

O HODNOTENÝCH FILMOCH SME PÍSALI VO FILM.SK: ► **Anton Srholec** – NOVINKY: Film.sk 10/2015, s. 16 – 17; RECENZIA: Film.sk 11/2015, s. 26 – 28 ► **Čakáreň** – NOVINKY: Film.sk 10/2015, s. 18 – 19; RECENZIA: Film.sk 11/2015, s. 29 – 31 ► **Čistič** – NOVINKY: Film.sk 10/2015, s. 20 – 21; RECENZIA: Film.sk 11/2015, s. 32 – 34 ► **Eva Nová** – ROZHOVOR: Film.sk 10/2015, s. 26 – 29; NOVINKY: Film.sk 11/2015, s. 14 – 15; RECENZIA: Film.sk 12/2015, s. 28 – 30 ► **Farby piesku** – NOVINKY: Film.sk 10/2015, s. 22 – 23; RECENZIA: Film.sk 11/2015, s. 35 – 37 ► **Koza** – NOVINKY: Film.sk 9/2015, s. 14 – 15; RECENZIA: špeciálne vydanie Film.sk – Projekt 100 ► **Očami fotografky** – NOVINKY: Film.sk 9/2015, s. 16 – 17; ROZHOVOR: Film.sk 9/2015, s. 19 – 21; RECENZIA: Film.sk 10/2015, s. 34 – 36 ► **Rytmus: Sídliškový sen** – NOVINKY: Film.sk 7-8/2015, s. 16 – 17; RECENZIA: Film.sk 9/2015, s. 28 – 30 ► **Vojtech** – NOVINKY: Film.sk 12/2015, s. 14 – 15; RECENZIA: Film.sk 1/2016, s. 26 – 28 ► **Wilsonov** – NOVINKY: Film.sk 10/2015, s. 24 – 25; RECENZIA: Film.sk 11/2015, s. 38 – 40

► FILMOVÉ PODUJATIA NA SLOVENSKU

■ **BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE**
► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

2 / JANUÁR ▶ 18.00
Výročia osobností: Ivan Balada
Ivan Balada (r. M. Šulík, 2009).

2 / 9 – 10 / 15 – 17 / 19 – 24 / 30 – 31 / JANUÁR ▶ 18.00, 18.15
Výročia osobností: Tibor Vichta

Kým sa skončí tento film (r. T. Hučko, 2009), *Boxer a smrť* (r. P. Solan, 1962), *Kým sa skončí táto noc* (r. P. Solan, 1965), *Kto odchádza v daždi...* (r. M. Hollý, 1974), *Postav dom, zasad' strom* (r. J. Jakubisko, 1979), *Prípád pre obhajcu* (r. M. Hollý, 1964), *Smrť šitá na mieru* (r. M. Hollý, 1979), *Víkend za milión* (r. D. Trančík, 1987), *Tajomstvo alchymistu Storitza* (r. P. Trzaska, 1991), *Tušenie* (r. P. Solan, 1982), *Tvár v okne* (r. P. Solan, 1963), *Noční jazdci* (r. M. Hollý, 1981), *Balada o siedmich obsených* (r. M. Hollý, 1968), pásmo filmov *Pohľadnica z Piešťan, Nepokradneš... a sekať dobrotu...*, *Len lístok poľnej pošty, 65.000.000* (r. rôzni, 1959 – 1977).

2 – 7 / 9 – 13 / JANUÁR ▶ 20.15
David Lynch: Americká nočná mora

Andalúzsky pes (r. L. Buñuel, 1929), *Mazacia hlava* (1977), *Sloní muž* (1980), *Okno do dvora* (r. A. Hitchcock, 1954), *Modrý zamat* (1986), *8½* (r. F. Fellini, 1963), *Divokosť v srdci* (1990), *Sunset Boulevard* (r. B. Wilder, 1950), *Lost Highway* (1997), *Príbeh Alvina Straighta* (1999), *Persona* (r. I. Bergman, 1966), *Mulholland Drive* (2001).

3 / JANUÁR ▶ 18.15
Výročia osobností: Emil Jozef Horváth
322 (r. D. Hanák, 1969).

4 / 11 / JANUÁR ▶ 18.15
Kratasy z archívu: Zimné športy
Pásmo filmov *Majstri zimných športov, Hory lyže sneh, Desiaty, Hokej '69, Sánkári, Akrobati na snehu, Biatlon* (r. rôzni, 1955 – 1986).

5 / JANUÁR ▶ 18.15
Výročia osobností: Ľudovít Greššo
Fénix (r. D. Trančík, 1981).

6 – 7 / JANUÁR ▶ 18.15
Výročia osobností: Dušan Dušek
Ja milujem, ty miluješ (r. D. Hanák, 1980), *Ružové sny* (r. D. Hanák, 1976). ► Profil D. Duška čítajte na strane 47.

8 / JANUÁR ▶ 18.00, 20.15
Cyklus Double Bill
Frajer Luke (r. S. Rosenberg, 1967), *Bronson* (r. N. W. Refn, 2008).

10 / 17 / JANUÁR ▶ 16.30
Detská filmotéka
O živej vode (r. I. Balada, 1987), *Čarodejník z krajiny Oz* (r. F. Takayama, J. Danyliw, 1982).

12 / JANUÁR ▶ 18.15
Výročia osobností: Milan Peťovský
Pásmo filmov *Stretnutie s kúzelníkom, Pokazený kôniec, Ach, tie deti..., Figúrky a figuríny, Meteorológ, Boli tu ufoní, Mesto na Dunaji, Leto, Rozprávka z vreca* (r. rôzni, 1966 – 1989).

12 – 15 / JANUÁR ▶ 19.45
Profil: Juraj Nvota
Kruté radosti (2002), *Muzika* (2007), *Rukojemník* (2014), *Eštebár* (2012), *Johankino tajomstvo* (2015).

13 – 14 / JANUÁR ▶ 18.15
Výročia osobností: Mária Prechovská
Biela stužka v твоjich vlasoch (r. V. Kavčiak, 1977), *Koncert pre pozostalých* (r. D. Trančík, 1976).

14 – 25 / JANUÁR ▶ 20.15
Cyklus Dozerať a trestať
Utrpenie Panny Orleánskej (r. C. T. Dreyer, 1928), *Bez-nádejní* (r. M. Jancsó, 1965), *Múr* (r. S. Roulet, 1967), *Krajina po bitke* (r. A. Wajda, 1970), *Motýľ* (r. F. J. Schaffner, 1973), *Útek z Alcatrazu* (r. D. Siegel, 1979), *Brubaker* (r. S. Rosenberg, 1980), *Hlad* (r. S. McQueen, 2008), *René* (r. H. Třeštíková, 2008), *Prorok* (r. J. Audiard, 2009), *Cézar musí zomrieť* (r. P. a V. Taviani, 2012), *Comeback* (r. M. Remo, 2014), *Balada o siedmich obsených* (r. M. Hollý, 1968).

18 / JANUÁR ▶ 17.30
Výročia osobností: Juraj Lexmann
Pásmo filmov *Omša, Svätý Juraj Majstra Pavla, Janko Hraško, Dotyky, Dáždňik, Hudobné talenty '84, Prívet ponad tisícročia* (r. rôzni, 1967 – 1997).
► Rozhovor s J. Lexmannom čítajte na stranách 18 – 21.

19 / JANUÁR ▶ 19.00, 20.45
Music & Film: Sigur Rós
Heima (r. D. DeBlois, 2007), *Inni* (r. V. Morisset, 2011).

26 / 29 / JANUÁR ▶ 18.15
Výročia osobností: Peter Hledík
Tretí šarkan (1985), *Kočka* (1982).
► Profil P. Hledíka čítajte na strane 48.

26 – 31 / JANUÁR ▶ 20.15
Dziga Vertov: Muž s kinoaparátom
Kino-oko (1924), *Šestina sveta* (1926), *Jedenásty rok* (1928), *Muž s kinoaparátom* (1929), *Symfónia Donbasu* (1930), *Tri piesne o Leninovi* (1934).

27 – 28 / JANUÁR ▶ 18.15
Výročia osobností: František Lukeš
Námestie svätej Alžbety (r. V. Bagna, 1965), pásmo filmov *Pieseň strojov, Bratislava, Vŕházstvo na pustatine, Československá výstava v Kalkute, Ľudoví umelci, Hviezdy na šachtách* (r. rôzni, 1948 – 1954).

■ **BRATISLAVA – KINO FILM EUROPE**
► www.kino.filmeurope.sk

28 – 30 / JANUÁR
5. Festival iránskych filmov

■ **BRATISLAVA – A4 – PRIESTOR SÚČASNEJ KULTÚRY**
► www.a4.sk

10 / 14 / 18 / 20 / JANUÁR ▶ 20.00
Kino inak

Hit 2 Pass (r. K. Walker), *Prípád Pinochet* (r. P. Guzmán), *Nostalgie za svetlom* (r. P. Guzmán), *Perleťový gombík* (r. P. Guzmán).

29 – 31 / JANUÁR
Kino inak: IFFR Live 2016

Počas MFF Rotterdam premietne kino päť filmov z jeho aktuálneho programu a ponúkne živý prenos z diskusií s tvorcami.

■ **BRATISLAVA – ZIMNÝ ŠTADIÓN ONDREJA NEPELU**
► www.nepela-arena.eu

19 / JANUÁR ▶ 20.00
Ennio Morricone – The 60 Years of Music Tour
Koncert Ennia Morriconeho, ktorého bude sprevádzať Český národný symfonický orchester, veľký spevácky zbor a sopranistka Susanna Rigacci.

■ **KOŠICE – TABAČKA KULTURFABRIK**
► www.tabacka.sk

10 – 12 / JANUÁR ▶ 17.00, 19.00
Francúzske filmy v Tabačke
Aya de Uipougon (r. M. Abouet, C. Oubrier, 2014), *Klub smútku* (r. V. Mariette, 2013), *Flaša v mori* (r. T. Binisti, 2013), *Bitka pri Solférine* (r. J. Triet, 2012).

■ **PREHLIADKY A FESTIVALY NA SLOVENSKU**

20 – 24 / JANUÁR
2. festival Scandi (13 SLOVENSKÝCH MIEST)
► O druhom ročníku prehliadky severských filmov čítajte viac na strane 12. ► www.filmeurope.sk

22 – 23 / JANUÁR
Prague Shorts: Brutal Relax a Prague Shorts Kids
(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE, KINO FOAJÉ, KREMNICA – KINO AKROPOLA, PREŠOV – KINO POCITY, KOŠICE – TABAČKA KULTURFABRIK, TREŇČÍN – ARTKINO METRO)
Prvý programový blok tvorí výber krátkych hororových filmov, druhý je zložený z animovaných i krátkych hraných snímkov pre deti od 5 do 8 rokov a ich rodičov.
► www.pragueshorts.com

► **PODUJATIA SLOVENSKÉHO FILMU V ZAHRANIČÍ**

14 / JANUÁR ▶ 17.30
Premietanie v Slovenskom inštitúte, Varšava (POLSKO)
Tisícročná včela (r. J. Jakubisko).

14 – 17 / JANUÁR
19. festival Go Kamera, Brno (ČESKO)
Suri (r. P. Barabáš). ► www.gokamera.cz

22 – 30 / JANUÁR
27. Trieste Film Festival, Terst (ITALIANSKO)
Fongopolis (r. J. Kožuch).
► www.triestefilmfestival.it, www.wemw.it

26 – 31 / JANUÁR
MF 2morrow, Moskva (RUSKO)
Koza (r. I. Ostrochovský). ► www.2morrowfest.ru

27 / JANUÁR – 7 / FEBRUÁR
45. MFF Rotterdam (HOLANDSKO)
Premiéra filmu *5. október* (r. Martin Kollár) – sekcia As Long As It Takes: Mid-length. ► www.iffm.com

31 / JANUÁR – 14 / FEBRUÁR
28. Európsky festival pre mladých Het Jeugdiefestival, Antverpy, Bruggy (BELGICKO)
Rukojemník (r. J. Nvota). ► www.jeugdiefestival.be

□ Podrobnejšie a aktualizované informácie o januárových podujatiach s filmom nájdete na našej stránke www.filmsk.sk.

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)
► **Zuzana Sotáková**

PREMIÉRA: 28. 1. 2016

Alvin a Chipmunkovia: Čiperná jazda

(Alvin and the Chipmunks: The Road Chip, USA, 2015) DCP 2D, 92 min., MP,

SLOVENSKÝ DABING, RODINNÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Walt Becker

DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Známe veвериčky Alvina, Simona a Theodora čaká nové dobrodružstvo. Vďaka sérii nedorozumení nadobudne táto trojica presvedčenie, že sa ich ľudský kamarát Dave chystá v New Yorku požiadať svoju novú priateľku o ruku a opustí ich. Majú tri dni na to, aby ho zastavili.

PREMIÉRA: 21. 1. 2016

Blikajúce svetlá

(Blinkende lygter, Dánsko/Švédsko, 2000) blu-ray + DVD, 109 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Anders Thomas Jensen

HRAJÚ: Søren Pilmark, Ulrich Thomsen, Mads Mikkelsen, Nikolaj Lie Kaas, Sofie Gråbøl, Iben Hjejle, Peter Andersson

DISTRIBÚTOR: Film Europe

Torkild, vodca gangu drobných, no bezohľadných kodanských zlodějčkov, túži uskutočniť svoj posledný zločin, ktorý mu zaistí bezstarostný život v cudzine. Šťastie ho stretne v podobe cynického kriminálnika, ktorý si ho najme spolu s trojicou kumpánov, aby ukradli štyri milióny dánskych korún.

PREMIÉRA: 31. 12. 2015

Creed

(Creed, USA, 2015) DCP 2D, 133 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, ŠPORTOVÝ

RÉŽIA: Ryan Coogler HRAJÚ: Michael B. Jordan, Sylvester Stallone, Tessa Thompson

DISTRIBÚTOR: Forum Film

Bývalý svetový šampión v ťažkej váhe Rocky Balboa sa stane trénerom a mentorom Adonisa Creeda, syna svojho niekdajšieho súpera Apolla Creeda. Postava Rockyho v podaní Sylvestra Stallona sa vracia na scénu už v siedmom filme.

PREMIÉRA: 18. 12. 2015

Johankino tajomstvo

(Johankino tajomstvo, Slovensko/Česko, 2015) DCP 2D, 75 min., MP 12, SLOVENSKY, ROZPRÁVKA

RÉŽIA: Juraj Nvota

HRAJÚ: Dominika Zeleníková, Emília Vášáryová, Ondřej Vetchý, Filip Čil, Kristína Peláková

DISTRIBÚTOR: ALEF FILM & MEDIA

Johanka prichádza na svet a nad jej osudom bdejú tri sudičky. Jedna ju obdarí výnimočnými vlastnosťami, druhá jej postaví do cesty mnohé prekážky a tretia jej poradí, ako môže v živote napriek všetkému nájsť šťastie. Čo sa však stane, ak jedna zo sudičiek nesplní svoju úlohu?

► O filme čítajte viac na stranách 14 – 15.

PREMIÉRA: 7. 1. 2016

Joy

(Joy, USA, 2015) DCP 2D, 124 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, ŽIVOTOPISNÝ/KOMÉDIA/DRÁMA

RÉŽIA: David O. Russell

HRAJÚ: Jennifer Lawrence, Bradley Cooper, Robert De Niro, Edgar Ramirez, Isabella Rossellini, Diane Ladd, Virginia Madsen

DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Film podľa skutočnej udalosti sleduje cestu ženy, ktorá je odhodlaná udržať svoju dysfunkčnú rodinu pohromade. Hnaná vynachádzavosťou a celoživotným snom nakoniec triumfuje nielen v kariére, ale podarí sa jej aj upraviť život jej rodiny.

PREMIÉRA: 7. 1. 2016

Les

(The Forest, USA, 2016) DCP 2D, 87 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, PSYCHOTRILER/HOROR

RÉŽIA: Jason Zada HRAJÚ: Natalie Dormer, Taylor Kinney, Yukiyoshi Ozawa, Eoin Macken

DISTRIBÚTOR: Itafilm

Les Aokigahara je známe miesto v Japonsku, kam ľudia chodia páchať samovraždu. Sara je mladá Američanka, ktorá dostane znepokojujúcu správu o svojej sestre. Zmizla práve v tomto lese a Sara sa ju napriek varovaniam vydá hľadať.

PREMIÉRA: 7. 1. 2016

Čierne duše

(Anime nere, Taliansko/Francúzsko, 2014) blu-ray + DVD, 103 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, KRIMINÁLNA DRÁMA

RÉŽIA: Francesco Munzi

HRAJÚ: Marco Leonardi, Peppino Mazzotta, Fabrizio Ferracane, Barbora Bobulová, Aurora Quattrocchi, Anna Ferruzza, Giuseppe Fumo

DISTRIBÚTOR: Film Europe

Príbeh troch bratov zo zločineckej rodiny je inšpirovaný skutočnými udalosťami. Luigi, Rocco a Luciano sa dostanú do problémov, keď sa Lucianov syn Leo dopustí zastrašovania v bare spravovanom klanom ich rivalov. Z drobnej nezhody vznikne konflikt, ktorý má vo výsledku rozmer antickej tragédie.

PREMIÉRA: 21. 1. 2016

Lída Baarová

(Lída Baarová, Česko/Slovensko, 2016) DCP 2D, 110 min., MP 12, ČESKY, DRÁMA

RÉŽIA: Filip Renč HRAJÚ: Táňa Pauhofová, Klára Issová, Simona Stašová, Gedeon Burkhard, Karl Markovics, Martin Huba

DISTRIBÚTOR: Saturn Entertainment

Česká herečka Lída Baarová sa presadila i v Nemecku, kde si užívala bohémny život aj v náručí Goebbelsa. Ten ju však po Hitlerovom nátlaku zavrhol a Baarová utiekla do Československa. Po jeho okupácii však musela znovu utekať pred nacistami a po vojne na ňu v Prahe čakalo poníženie.

PREMIÉRA: 21. 1. 2016

Dedo je lotor

(Dirty Grandpa, USA, 2016) DCP 2D, MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Dan Mazer HRAJÚ: Robert De Niro, Zac Efron, Aubrey Plaza, Julianne Hough, Zoey Deutch

DISTRIBÚTOR: Forum Film

Upätý mladík má krátko pred svadbou, keď ho jeho dedo vezme na jarný výlet na Floridu. Všetko by bolo v pohode, keby dedo nebol armádný generál a nenapraviteľný chlipník.

PREMIÉRA: 14. 1. 2016

Ľadová sezóna

(Norm of the North, USA, 2016) DCP 2D, 86 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, ANIMOVANÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Trevor Wall

V SLOVENSKOM ZNENÍ: Milo Král, Miroslav Noga, Renáta Rundová, Martin Horňák

Zábavné dobrodružstvo ľadového medveda Norma, ktorý sa vôbec ne-správa ako správny ľadový medveď, sa začína, keď sa má v jeho domove postaviť luxusný obchodný dom a apartmány. Norm a jeho kamaráti lumíky vyrazia do New Yorku, aby tomu zabránili.

PREMIÉRA: 28. 1. 2016

Fúsi

(Fúsi, Island/Dánsko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 94 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Dagur Kári HRAJÚ: Gunnar Jónsson, Ilmur Kristjánsdóttir, Margrét Helga Jóhannsdóttir, Zlatko Krickic

DISTRIBÚTOR: ASFK

Štyridsiatnik Fúsi zbiera odvahu vstúpiť do dospelého sveta. Prechádza životom ako námesačný, jeho dni sú jeden za druhým všedné. Keď do jeho sveta nečakane vtrhne temperamentná žena a osemročná dievčatko, je donútený riskovať.

PREMIÉRA: 21. 1. 2016

Mäsiari

(De grønne slagtere, Dánsko, 2003) blu-ray + DVD, 100 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, ČIERNA KOMÉDIA/DRÁMA

RÉŽIA: Anders Thomas Jensen

HRAJÚ: Mads Mikkelsen, Nikolaj Lie Kaas, David Dencik, Nicolas Bro, Søren Malling

DISTRIBÚTOR: Film Europe

Svend a Bjarne pracujú v malom dánskom meste ako mäsiari. Keď už majú dosť každodenných urážok od šéfa, rozhodnú sa rozbehnúť vlastný obchodík. Hoci sú začiatky ťažké, niekoľko náhod im umožní získať aj veľké zákazky. Potom však Bjarne prichádza so šialeným nápadom...

PREMIÉRA: 21. 1. 2016

Milenci tých druhých

(*Sleeping with Other People*, USA, 2015) DCP 2D, 101 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, ROMANTICKÁ KOMÉDIA
RÉŽIA: Leslye Headland **HRAJÚ:** Alison Brie, Natasha Lyonne, Adam Scott, Amanda Peet
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Jednej bláznivej noci na internáte prežijú Jake a Lainey prvú sexuálnu skúsenosť. Keď na seba natrafia o 12 rokov neskôr, uvedomia si, že obaja mali vo svojich vzťahoch problémy s vernosťou. A tak spolu napriek silnej vzájomnej príťažlivosti uzavrujú dohodu o výhradne platonickom priateľstve.

PREMIÉRA: 14. 1. 2016

Muzikál aneb Cesty ke štěstí

(*Muzikál aneb Cesty ke štěstí*, Česko, 2015) DCP 2D, 85 min., MP 12, HUDBNÝ/TANEČNÝ
RÉŽIA: Slobodanka Radun **HRAJÚ:** Vica Kerekes, Roman Vojtek, Martin Písařík, Adam Mišík, Vladimír Polívka, Jiří Korn, Václav Kopta, Josef Laufer, Jaroslava Obermaierová
DISTRIBÚTOR: Continental film

Trieda pražského konzervatória dostane na letnom sústreďení za úlohu naskúšať známy muzikál *Starci na chmelu*. A aj keď sa im do toho najprv vôbec nechce, nakoniec obohatia klasický český muzikál o nové prvky – napríklad z hip-hopu či pohybového divadla.

PREMIÉRA: 21. 1. 2016

O kuratách a lúdoch

(*Mænd & høns*, Dánsko/Nemecko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 104 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA
RÉŽIA: Anders Thomas Jensen
HRAJÚ: Mads Mikkelsen, Nikolaj Lie Kaas, David Dencik, Nicolas Bro, Søren Malling
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Gabriel a Elias sa od svojho umierajúceho otca dozvedia, že sú adoptovaní a ich biologickým otcom je odborník na výskum kmeňových buniek. Bratia zistia, že majú ďalších troch súrodencov. Ako skultivovať trio netešancov, ktorí chodia spať so slepkami a vyhľadávajú bitky?

PREMIÉRA: 14. 1. 2016

Revenant: Zmŕtvychvstanie

(*The Revenant*, USA, 2016) DCP 2D, 156 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DOBRODRUŽNÝ/DRÁMA
RÉŽIA: Alejandro González Iñárritu
HRAJÚ: Leonardo DiCaprio, Tom Hardy, Domhnall Gleeson, Will Poulter, Paul Anderson, Lukas Haas, Brendan Fletcher
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Hlbok v americkej divočine ostáva lovec Hugh Glass ťažko zranený, keď ho opustí muž z jeho vlastnej skupiny – John Fitzgerald. Jeho jedinou zbraňou je sila vôle. Vďaka nej Glass prekoná nástrahy krajiny, brutálnu zimu aj bojové kmene, to všetko v neúnavnej snahe prežiť a pomstí sa Fitzgeraldovi.

PREMIÉRA: 28. 1. 2016

Rodina na prenájom

(*Une famille à louer*, Francúzsko/Belgicko, 2015) DCP 2D, 96 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA
RÉŽIA: Jean-Pierre Améris
HRAJÚ: Benoît Poelvoorde, Virginie Efira, François Morel, Philippe Rebbot, Pauline Seriersy, Calixte Broisin-Doutaz, Edith Scob
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Milionár Paul-Andre má všetko okrem jednej veci – vlastnej rodiny. Preto sa rozhodne získať ju, nech to stojí, čo to stojí. Náhodou stretne Violette – slobodnú matku dvoch detí, ktorá sa musí poriadne oháňať, aby sa o ne postarala. Paul-Andre jej navrhne, že splatí všetky jej dlhy, ak si jej rodinu bude môcť prenajať.

PREMIÉRA: 29. 10. 2015

Spievankovo 5: O povolaniach

(*Spievankovo 5: O povolaniach*, Slovensko, 2015) DCP 2D, 70 min., MP, MUZIKÁL/RODINNÝ
RÉŽIA: Diana Novotná **HRAJÚ:** Csongor Kassai, Lukáš Latinák, Mária Podhradská, Richard Čanaky, Roman Pomajbo, František Kovár
DISTRIBÚTOR: Tonada

Piata časť obľúbeného slovenského muzikálu pre deti sa venuje povolaniam, samozrejme, prostredníctvom rozprávkového sveta. Vo filme pre deti aj ich rodičov nechýbajú známe postavičky Zahrajko a Spievanka. ▶ Viac o *Spievankove 5* čítajte na strane 16.

PREMIÉRA: 7. 1. 2016

Osem hrozných

(*The Hateful Eight*, USA, 2015) DCP 2D, 182 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, TRILER/WESTERN
RÉŽIA: Quentin Tarantino
HRAJÚ: Samuel L. Jackson, Walton Goggins, Kurt Russell, Jennifer Jason Leigh, Tim Roth
DISTRIBÚTOR: Forum Film

Pár rokov po občianskej vojne sa po kopcoch Wyomingu rúti dostavník s lovcem ľudí Johnom „Katom“ Ruthom a Daisy Domergue. Jeho čaká odmena vypísaná na jej hlavu, ju zase takisto lovca ľudí Marquisa Warrena a Chrisa Mannixa, ktorý sa vydáva za šerifa. A natrafia aj na ďalších cudzincov, ktorí sa netvária prívetivo...

PREMIÉRA: 7. 1. 2016

Stávka na neistotu

(*The Big Short*, USA, 2015) DCP 2D, 130 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA
RÉŽIA: Adam McKay **HRAJÚ:** Christian Bale, Steve Carell, Ryan Gosling, Brad Pitt, Melissa Leo, Marisa Tomei
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Film o štyroch outsideroch, ktorí premenili všetkých vlčkov z Wall Street na obetných baránkov. Títo štyria si ako jediní spočítali, že svetová ekonomika nemôže rásť donekonečna. Stavili na jednu kartu, zrazili banky na koliená a poriadne sa nabalili.

PREMIÉRA: 14. 1. 2016

Piata vlna

(*The 5th Wave*, USA, 2016) DCP 2D, 108 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, SCI-FI/TRILER
RÉŽIA: J Blakeson **HRAJÚ:** Chloë Grace Moretz, Nick Robinson, Liv Schreiber, Hunter Denoyelles
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Šestnáročná Cassie Sullivan sa snaží prežiť vo svete zdevastovanom mimozemskou inváziou. Veľká časť obyvateľstva bola vyhubená a svet sa vrátil do kamennej doby. Film je adaptáciou prvej časti románovej sci-fi trilógie pre mládež z pera Ricka Yanceyho, ktorá sa stala bestsellerom.

PREMIÉRA: 21. 1. 2016

Takovej barevnej vocas letící komety

(*Takovej barevnej vocas letící komety*, Česko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD + MP4, 100 min., MP 12, DOKUMENTÁRNY FILM
RÉŽIA: Václav Kučera
ÚČINKUJÚ: Jáchym Topol, Filip Topol, Josef Topol, David Skála
DISTRIBÚTOR: ASFK

Celovečerný dokument rozpráva o Filipovi Topolovi – skladateľovi, textárovi, klaviristovi a spevákovi skupiny Psí vojáci. Snímka odkrýva, ako sa v životnom osude a postojoch Filipa Topola odrážala doba pred Nežnou revolúciou i po nej, jeho posadnutosť hudbou a láska k Mozartovi, ale aj jeho závažné ochorenie.

PREMIÉRA: 28. 1. 2016

Policajtov švagor

(*Ride Along 2*, USA, 2016) DCP 2D, 101 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, AKČNÁ KOMÉDIA
RÉŽIA: Tim Story **HRAJÚ:** Olivia Munn, Kevin Hart, Ice Cube, Ken Jeong, Tika Sumpter, Benjamin Brat
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Keď je váš švagor najdrsnejším policajtom široko-ďaleko, chcete na neho, pochopiteľne, urobiť dojem. Napríklad tým, že mu v Miami pomôžete chytiť nebezpečného drogového bosa. Lenže voziť sa s drsnínikom v hliadkovacom aute z váš drsníka nespraví.

PREMIÉRA: 14. 1. 2016

Už teraz mi chýbaš

(*Miss You Already*, Veľká Británia, 2015) DCP 2D, 112 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA/DRÁMA/ROMANTICKÝ
RÉŽIA: Catherine Hardwicke
HRAJÚ: Toni Collette, Drew Barrymore, Dominic Cooper, Paddy Considine, Tyson Ritter
DISTRIBÚTOR: Continental film

Milly a Jess sú od detstva najlepšie priateľky, a hoci sa ich životy v dospelosti dosť líšia, ich priateľstvo je stále silné. Milly má skvelú prácu a rodinu, Jess vedie s priateľom bohémny život. Keď sa Jess konečne podarí otehotnieť, Milly sa dozvedá, že má rakovinu. Odolá ich priateľstvo životným súťažiam?

PREMIÉRA: 28. 1. 2016

Vlna

(Belgen, Nórsko/Švédsko, 2015) blu-ray + DVD, 104 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, AKČNÁ DRÁMA/TRILER

RÉŽIA: Roar Uthaug HRAJÚ: Kristoffer Joner, Thomas Bo Larsen, Fridtjov Såheim,

Ane Dahl Torp, Lado Hadzic

DISTRIBÚTOR: Film Europe

Skúsený nórsky geológ Kristian sa so svojou rodinou chystá opustiť malebné mesto Geiranger. Prístroje umiestnené v jednom z horských masívov nad fjordom zachytia znepekujúce dáta. Vo chvíli, keď sa rozoznejú poplašné sirény, sa naplní Kristianova najhoršia nočná mora. Začína sa súboj s časom a so životami.

► Zuzana Sotáková a Miro Ulman

Scandi predstaví severské filmy

V 15 kinách po celom Slovensku, ale aj prostredníctvom VOD platforiem a televízie Film Europe Channel budú môcť diváci spoznať severské filmy vďaka 2. ročníku festivalu Scandi, ktorý sa uskutoční 20. až 24. januára. Na veľkom plátne predstaví Scandi v desiatich premiérach a šiestich reprízach aktuálnu tvorbu filmárov zo Švédska, z Dánska, Fínska, Nórska a Islandu. Celé podujatie otvorí čierna komédia režiséra Andersa Thomasa Jensena *O kuratách a ľuďoch*. Okrem nej si návštevníci budú môcť pozrieť filmy *Harold* (r. G. Viken), *Akcia Arktída* (r. G. Bøe-Waal), *Bosorkina dcéra* (r. K. Kainz), *Druhá šanca* (r. S. Bier), *Vlna* (r. R. Uthaug) a tituly, ktoré slovenské kiná uvádzali vlani, ako je napríklad *O koňoch a ľuďoch* (r. B. Erlingsson), *Boj snežného pluhu s mafiou* (r. H. P. Moland), *Vyššia moc* (r. R. Östlund), *Holub sedel na konári a rozmýšľal o živote* (r. R. Andersson), *1001 gramov* (r. B. Hamer) či *Prdíprášok doktora Prokto* (r. A. Fröhlich). V Bratislave sa Scandi bude konať v kinách Film Europe, Lumière a Mladosť. Severské filmy z festivalového programu sa dostanú aj do Banskej Bystrice, Košíc, Nitry, Trenčína, Martina, Trnavy, Žiliny, Bytče, Sereďe, Popradu, Nového Mesta nad Váhom a Liptovského Mikuláša.

► ZS

Anglické DVD Drak sa vracia s pozitívnymi ohlasmi

Prestížne anglické vydavateľstvo Second Run vydalo vlani v auguste na DVD baladický film Eduarda Grečnera *Drak sa vracia* (1967) a odvtedy tento titul získal viacero pozitívnych ohlasov a recenzií na zahraničných portáloch či v časopisoch, medzi ktorými je napríklad aj uznávaný *Little White Lies*. „Česká nová vlna možno vrhá tieň na súbežnú slovenskú, ale film *Drak sa vracia* je určite dobrým dôvodom posvietiť si na ňu,“ napísal filmový kritik Ben Nicholson pre filmový portál *Cine-vue.com*. Podobne portál *Mondo-digital.com* uvádza, že Grečnerova adaptácia literárnej predlohy Dobroslava Chrobáka si zaslúži pozornosť anglofónneho publika. Píše, že *Drak sa vracia* sa v mnohom líši od iných uznávaných slovenských filmov 60. rokov a prirovnáva ho skôr k Vlácilovej *Markete Lazarovej*. „*Drak sa vracia* je nádherne vypracovaný a pôsobivý príklad toho, prečo zostáva česká a slovenská kinematografia 60. rokov jedným z hlavných epicentier filmovej kreativity tej doby,“ konštatuje zase portál *Cineoutsider.com*. V recenziách sa okrem Grečnerovej réžie často vyzdvihuje aj vizuálna stránka filmu s tvorivým vkladom kameramana Vincenta Rosinca a hudba Ilju Zeljenku. DVD *Drak sa vracia* vyšlo s odborným výkladom britského filmového historika Petra Hamesa a so 16-stranovým bookletom, ktorý obsahuje aj esej filmového teoretika Jonathana Owena. Zo slovenských filmov, ku ktorým vykonáva práva výrobcu Slovenský filmový ústav, už Second Run vydal na DVD tituly *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siroty a bláznivci* (r. J. Jakubisko) a *Obrazy starého sveta* (r. D. Hanák).

► ZS

Trinášť domácich noviniek v prvom polroku

► Miro Ulman

O januárových novinkách píšeme v rubrike Premiéry. Na tomto mieste vám prinášame informácie o tom, čo pre vás pripravili slovenskí distribútori na prvý polrok 2016.

Medzi 115 novinkami – vlani malo za rovnaké obdobie premiéru 118 filmov, no tohtoročný počet sa ešte určite zvýši – je len desať 3D filmov a z toho štyri animované. Iba 58 titulov, teda zhruba polovica, je z americkej produkcie a z hľadiska početnosti za nimi nasleduje 15 českých a 13 slovenských noviniek – z toho 6 minoritných koprodukcí. Do kín by sa postupne mali dostať debut Ondreja Šulaja *Agáva* (31. 3.) podľa druhej kapitoly románu *Agáty* spisovateľa Ladislava Balleka, tragická road movie Rasta Boroša *Stanko* (jar 2016), dokument Roberta Kirchhoffa a Filipa Remundu *Para nad riekou* (jar) o troch dzezenoch, ktorí utiekli z okupovaného Československa na Západ, kde zažiarili po boku renomovaných hudobníkov, dokument Mareka Mackoviča *Okhwan* (14. 4.) – ukážka z neho bola súčasťou projektu *Life in a Day* (2011) v produkcii Ridleyho Scotta –, režijný debut manželov Lucie Gažiovej a Petra Svobodu *Pierko* (apríl) aj *Učiteľka* (máj) Jana Hřebejka.

Z minoritných koprodukcí môžeme spomenúť dvoch už istých účastníkov Berlinale 2016 – drámu dvojice Petr Kazda a Tomáš Weinreb s názvom *Já, Olga Hepnarová* (apríl) a film pre deti a mládež Petra Oukropca *Ali ve snu!* (apríl). Slovenka Marta Ferencová navyše režíruje českú rozprávku *Řachanda* (25. 2.).

Ani tohto roku nebudú v kinách chýbať pokračovania filmových hitov – *Bella a Sebastián 2* (11. 2.), *Zoolander 2* (18. 2.), *Batman vs. Superman: Úsvit spravodlivosti* (24. 3.), *Moja tučná grécka svadba 2* (7. 4.), *Captain America: Občianska vojna* (5. 5.), *Susedia na odstrel 2* (12. 5.), *X-Men: Apokalypsa* (19. 5.), *Alice in Wonderland: Through the Looking Glass* (26. 5.), *Návštevníci 3* (2. 6.), *Teenage Mutant Ninja Turtles 2* (2. 6.), *V zajatí démonov 2* (9. 6.), *Podfukári: 2. dejstvo* (16. 6.) či *Deň nezávislosti 2*

(23. 6.) Rolanda Emmericha. Filmári neváhajú siahnúť ani po osvedčených predlohách, či už vážnym spôsobom – *Legenda o Tarzanovi* (30. 6.), alebo v duchu paródie – *50 odtieňov čiernej* (4. 2.). Film *Decibely lásky* (18. 2.) však spája s *Discopříběhmi* len Plzeň, Rudolf Hrušínský najml. a hudba Michala Davida.

Samozrejme, nemôžu chýbať ani animované rodné filmy: španielski *Agenti dementi* (4. 2.), francúzsky *Robinson Crusoe* (18. 2.), americké tituly *Zootopia* (3. 3.), *Kung Fu Panda 3* (17. 3.), *Kniha džungle* (14. 4.), *Angry Birds vo filme* (12. 5.), ale najmä *Hľadá sa Dory* (16. 6.) štúdií Disney a Pixar, v ktorom sa na plátna vráti zábudlivá ryбка Dory a jej kamaráti Nemo a Marlin. Z trochu iného súdka sú animované projekty *Smrteľné historky* (apríl) Jana Bubička, zložené z troch filmov, ktorých spoločným motívom je smrť (pôvodný názov znel *Trilogie Kaktusárk*), a režijný debut Charlieho Kaufmana *Anomalisa* (31. 3.; spolurežia: Duke Johnson).

Svoje novinky nám predstavujú úspešní režiséri, ako sú napríklad Michael Bay – *13 hodín: Tajní vojaci z Bengházi* (4. 2.), Peter Greenaway – *Ejzenštejn v Guanajuate* (11. 2.), Alex Proyas – *Bohovia Egypta* (25. 2.), bratia Coenovci – úvodný film Berlinale 2016 *Ave, Caesar!* (3. 3.), Nanni Moretti – *Mia madre* (12. 5.) či Garry Marshall – *Mother's Day* (28. 4.) s Juliou Roberts, ktorú uvidíme aj spolu s Georgeom Clooneyom vo filme Jodie Foster *Money Monster* (14. 4.).

Na cinefílske publikum čaká napríklad *Pasolini* (10. 3.) Abela Ferraru, dokumenty Ulricha Seidla *V pivnici* (31. 3.) a Heleny Třeštíkovéj *Mallory* (7. 4.), *Láska z Khon Kaen* (21. 4.) Apichatponga Weerasethakula či maďarský *Saulov syn* (18. 2.) a dánska *Vojna* (28. 4.) z aktuálneho oscarového zoznamu v kategórii najlepších cudzojazyčných filmov. ▲

▪ FOTO: ALEF FILM & MEDIA/Zuzana Ricotti

Johankina cesta za šťastím

► **Petra Macháilková** (scenáristka a dramaturgička)

K Vianociam neodmysliteľne patria rozprávky. V RTVS sa rozhodli každý rok uviesť novú pôvodnú rozprávku a svoj zámer aj plnia. Po filme *Láska na vlásku* režisérky Mariany Čengel Solčanskej, vyrobenom a odvysielanom v roku 2014, prišla počas vlašajších sviatkov na televízne obrazovky snímka *Johankino tajomstvo* režiséra Juraja Nvotu. Ešte predtým ju však premietlo Kino Lumière a od tohto mesiaca by sa mala objaviť aj v ďalších kinách.

„Túžil som sa podieľať na vzniku novej rozprávky. Rozprávky nás unášajú do sveta minulosti, v ktorej ožívajú obrazy našej psychy. Prekážky na ceste za láskou poznáme všetci, malí aj veľkí. Johanka takúto cestu podnikne. Do príbehu vstupuje s veľkým vzťahovým deficitom – je sirota,“ hovorí režisér filmu Juraj Nvota a pokračuje: „Názov napovedá, že v centre príbehu je Johanka a jej tajomstvom je láska k princovi. Rozprávka sa vždy číta od názvu a režíruje od konca, teda od posolstva. Tým by snáď mohla byť viera v lásku, viera v nádej a nekonečná vďaka za tieto dary života.“

V RTVS si ešte v decembri 2014 vybrali spomedzi trinástich projektov práve námet scenáristky Zu-

zany Líškovej s pôvodným názvom *Izabelino tajomstvo*. Neskôr sa k Líškovej pridala scenáristka a dramaturgička Magdaléna Glasnerová a na scenári spolupracoval aj sám Nvota. „Rozprávka si vzala celé naše leto aj jeseň až do Vianoc. Samotné nakrúcanie trvalo 25 dní, tomu predchádzali obhliadky, úpravy, výber hercov, kostýmové práce, potom prišla hudba a celá postprodukcia vrátane trikov,“ spomína režisér Juraj Nvota. *Johankino tajomstvo* teda prichádza k divákovi takpovediac rozprávkovým – do roka a do dňa.

Celovečerná hraná snímka vznikla v slovensko-českej koprodukcii. Za jej vznikom stojí spoločnosť ALEF FILM & MEDIA a koproducentmi sú UN FILM,

Rozhlas a televízia Slovenska, Filmpark production a Česká televízia. V hlavnej úlohe účinkuje mladá herečka Dominika Zeleníková, ktorú môžu diváci poznať predovšetkým z televíznych seriálov. Úlohu princa stvárňuje český herec Filip Cíl. Spolu si zahrali po boku Emílie Vášáryovej, Ondřeja Vetchého, Szidi Tobiasa, Mateja Landla, Jany Olthovej a ďalších. Súčasťou hereckej zostavy je aj speváčka Kristína. Kameramanom filmu je Jan Malíř, s ktorým režisér Juraj Nvota spolupracoval už na *Krutých radoostiach* (2002) či *Eštebákovi* (2012). Malíř sa podieľal aj na rozprávkach ako *Mahuliena, zlatá panna* či *Lotrando a Zubejda*. Hudbu k Nvotovu filmu zložila Sisa Michalidesová.

Film *Johankino tajomstvo* rozpráva príbeh dievčaťa, ktoré nedostalo do vienka od zbudlivej sudičky šťastie a lásku, a tak si ich musí hľadať samo. Sudička Tea (Emília Vášáryová) je za trest vyhnaná do sveta ľudí, kde má napraviť svoju chybu. Avšak keď Johanku nájde, zistí, že to už nie je malé dieťa, ale takmer dospelá žena. Johanka je sirota a pre lakomého strýka prišla o všetko. Napriek nepriazni osudu sa zamiluje do tvrdohlavého princa a musí tak čeliť úkladom a nástrahám, aby si aj pre seba vybojovala kúsok šťastia.

V poslednom čase sa u nás rozprávkam celkom darí. Spolu s novinkou Juraja Nvotu uviedla RTVS počas vianočných sviatkov aj ďalší slovensko-čes-

ký koprodukčný film *Sedem zhavranelých bratov* (r. Alice Nellis), ktorý mal kinopremiéru v máji 2015. „Neviem, čo spôsobilo reštartok v našich krajinách. Česká rozprávka bola vždy originálna a vynachádzavá v realizácii. Dnes je ťažké nadviazať na tak vysoko postavenú latku,“ myslí si Juraj Nvota. „Dobré rozprávky sú zlatým pokladom ľudstva. Učia nás uvažovať o veciach, ktoré prekračujú všednú skúsenosť, a o tom, že viditeľný, hmotný svet nie je jedinou skutočnosťou. Psychoterapeutka Verena Kast vraví, že v rozprávkach nachádzame stvárnenie dôležitých tém ľudského života a aj svojich nevedomých prianí. To znamená, že v rozprávkach sa stretávame sami so sebou a môžeme vyjadriť svoj vnútorný svet,“ dodáva režisér.

Johanka odhalila svoje tajomstvo v Kine Lumière počas exkluzívnej série projekcií v druhej polovici decembra 2015 aj počas vianočného vysielania na obrazovkách RTVS. Od 7. januára tohto roku je potvrdený záujem aj zo strany ďalších slovenských kín, ktoré chcú film uvádzať v rámci štandardného programu aj na špeciálnych projekciách pre vybrané cieľové skupiny divákov, najmä deti. Režisér Juraj Nvota na záver poznamenáva: „Hoci sa svet stále modernizuje, rozprávky nestarnú. Unášajú nás do sveta minulosti a vždy sa chceme dozvedieť, ako to dopadne – aj keď to vlastne dávno vieme.“ ▲

Johankino tajomstvo (r. Juraj Nvota, Slovensko/Česko, 2015)

▪ **CELKOVÝ ROZPOČET FILMU:** Film nebol v čase uzávierky *Film.sk* zúčtovaný, predpokladaný rozpočet bol 1 226 300 eur (finančný vstup Audiovizuálneho fondu: 285 000 eur, RTVS/MK SR: 400 000 eur, vecný vstup RTVS: 65 000 eur).

▪ **POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSÝCH KINÁCH:** predpoklad 5 DCP a 3 blu-ray nosiče

Režisér Juraj Nvota a herečka Emília Vášáryová pri nakrúcaní. ▪ FOTO: ALEF FILM & MEDIA/Zuzana Ricotti

Spievankovo sa prespievalo do kín

► Zuzana Sotáková

Zábavné, pútavé, edukatívne a pokiaľ možno slovenské. Rodičia, ktorí vyrastali na Zlatej bráne, bežne riešia, čo pustiť deťom. Stačí si pozrieť internetové diskusie, kde sa miešajú odporúčania na staršie domáce formáty a zahraničné filmy či zábavné programy. V posledných rokoch sa v diskusiách čoraz častejšie objavuje cyklus hudobných filmov **Spievankovo**. Jeho piata časť prišla k divákovi nielen na DVD nosičoch, ale aj cez kiná.

Piaty diel muzikálu o Spievanke (Mária Podhradská) a Zahrajkovi (Richard Čanaky) je venovaný povolaniam a hravým spôsobom učí deti, čo robiť, keď sa niekto zraní alebo keď horí, no snaží sa aj poukázať na to, že každé zamestnanie je dôležité a užitočné. „*Piaty film je zo všetkých výpravne najbohatší a je v ňom viac ako 50 hercov, ktorí stvárňujú rozprávkové postavičky v krajine Spievankovo. V porovnaní s predošlými časťami sme sa snažili o posun v žánri. Je postavený ako rodinný muzikál, pri ktorom by sa mala zabaviť celá rodina. A máme naň veľa ohlasov, takže film zostáva v distribúcii aj po vydaní na DVD a je tu záujem o organizované detské predstavenia,*“ hovorí pre *Film.sk* producent a vydavateľ Miroslav Čačfk. *Spievankovo 5* ako prvé zo série vstúpilo aj do kín, najprv 29. októbra exkluzívne do siete Cinemax a teraz ho už premietajú aj inde. „*Uvedomujeme si, že obstať na plátne v konkurencii kvalitných zahraničných detských diel s vysokým rozpočtom chce odvahu. Nabrali sme ju od detí z nášho okolia ešte počas strihových prác. Ich radosť z nového Spievankova prebila našu neistotu. Všetci fanúšikovia ho však očakávali hlavne na DVD. Nemohli sme ich sklamať a našli sme vlastný spôsob, ako film distribuovať. Cinemax nám dôveroval, umiestnil ho do svojej siete a výsledkom je viac ako 30-tisíc divákov, čo nás prekvapilo a potešilo,*“ pokračuje Čačfk. Podľa neho to odrzkadluje aj ich kontinuálnu prácu s publikom nielen cez predošlé DVD, ale aj cez koncerty či CD albumy. „*Pri prvom Spievankove bolo naším cieľom iba natočiť jednoduché klipy k detským piesňam, chceli sme len, aby deti, ktoré Spievanku a Zahrajku poznali dovtedy iba ako*

spevákov z CD, ich mohli aj vidieť a zatancovať si s nimi. Pri piatom Spievankove bol pre nás inšpiráciou rumunský detský film Veronika, ktorý sme si pamätali z detstva,“ približuje producent *Spievankova 5*, ktoré sa nakrúcalo napríklad v Stupave, na Donovaloch, v skanzene v Zuberici či v Hrušove.

Hoci nakrúcanie prebiehalo 19 dní, celková realizácia filmu trvala takmer dva roky. V snímke si zahrli okrem detských hercov aj známe mená, ako František Kovár, Csongor Kassai, Ján Gallovič, Monika Hilmerová či Lukáš Latinák. Scenár napísali Alžbeta Skalová a Mäša Orogváni, autormi piesní sú Mária Podhradská a Richard Čanaky, hudobnú produkciu mal na starosti známy slovenský huslista a hudobník Stanislav Palúch, réžie sa ujala Diana Novotná. „*Tvorit pre detského diváka nie je jednoduché. Treba mať veľa skúseností z práce s deťmi a poznať ich zmyslenie, nazeranie na svet. Ovládať, čo dokážu v ktorom veku zaspievať, čo zatancovať, akému jazyku rozumejú, ako si získať ich pozornosť a udržať si ju, čo majú radi a čoho sa boja. Veľmi dôležité sú v našej tvorbe piesne. Aby boli chytľavé, spevavé, skrátka, aby to boli detské hity. A popritom je dobré deti aj niečo naučiť, vnieť do deja edukatívny alebo mravný prvok,*“ vysvetľuje Mária Podhradská, ktorá by chcela na základe námetu *Spievankova 5* nacvičiť aj živý muzikál, a dodáva, že v zásuvke majú pripravené ďalšie námety.

Zo slovenskej tvorby pre malé deti vyšiel vlani v limitovanej edícii aj blu-ray *Smejko a Tanculienka: Čáry Máry Fuk*, séria pesničkových DVD *Fíha tralala* a pred koncom roku 2015 pripravila RTVS DVD *Smajľihity* s pesničkami z relácie *Trpaslíci*. ▲

Digitalizácia sa nekončí, ide sa ďalej

► Simona Nôtová

Národný projekt Digitálna audiovizia, zameraný na digitalizáciu slovenského audiovizuálneho dedičstva, sa skončil 30. novembra 2015. Neznamená to však koniec digitalizácie, pretože v archívoch Slovenského filmového ústavu (SFÚ) a jeho partnera v tomto projekte Rozhlasu a televízie Slovenska (RTVS) je množstvo diel, ktoré budú obe inštitúcie digitalizovať naďalej.

Udržateľnosť projektu potrvá päť rokov. „*SFÚ sa zaviazal v každom ďalšom roku zdigitalizovať minimálne ďalších 50 objektov. Týka sa to hraných, animovaných, dokumentárnych aj spravodajských filmov,*“ povedal Peter Dubecký, generálny riaditeľ SFÚ. „*Predpokladáme, že v rámci udržateľnosti bude ročne zdigitalizovaných 7 200 audio- a 950 videoobjektov,*“ dodal Andrej Doležal, riaditeľ sekcie technickej realizácie RTVS. Výstupy projektu Digitálna audiovizia pri príležitosti jeho ukončenia prezentovali 17. decembra 2015 v bratislavskom Kíne Lumiére.

Proces digitalizácie predstavil na prezentácii Peter Csordás, expert na digitalizáciu a manažér kvality a kontroly SFÚ, na prípadovej štúdii filmu *Polnočná omša* (1962) režiséra Jiřího Krejčíka. Do novovytváraného digitalizačného pracoviska SFÚ prichádzajú filmy po laboratórnom procese z projektu systematickej obnovy a záchrany, ktorý ústav realizuje od roku 2004. Až po dôslednej diagnostike obrazovej a zvukovej stopy pristupujú odborní pracovníci k retušerským prácam. Táto činnosť sa vykonáva veľmi dôkladne v nadväznosti na dobové dokumenty, prístupné vďaka informačnému systému SK Cinema. Veľmi nápomocné, niekedy dokonca rozhodujúce, sú autentické výpovede žijúcich zvukových majstrov a kameramanov, ktorí sú prítomní

pri reštaurovaní filmov. Podstatné totiž je, aby každý zdigitalizovaný a zreštaurovaný film zodpovedal podobe, akú mal v čase svojho vzniku.

SFÚ v projekte zdigitalizoval 1 001 kultúrnych objektov, z toho 600 objektov tvoria spravodajské filmy, 198 animované, 158 dokumentárne a 45 hrané. Celkovo to predstavuje 900 kilometrov filmového materiálu, všetky objekty sú dostupné aj na DCP nosičoch na premietanie v digitálnych kinách. RTVS na svojom digitalizačnom pracovisku zdigitalizovalo 60 649 objektov. Až 51 799 tvoria audioobjekty autentického folklóru a relácií ľudovej hudby na analógových nosičoch, slovesných relácií všetkých žánrov na magnetických nosičoch, historických zvukových dokumentov či objekty z hudobného fondu. Počet 8 850 predstavujú videoobjekty, konkrétne publicistické a dokumentárne diela a dramatické relácie.

Najväčší digitalizačný projekt v oblasti audiovizie na Slovensku bol podporený zo štrukturálnych fondov Európskej únie. SFÚ ho spolu s partnerom RTVS realizoval od roku 2011. Pôvodná výška nenávratného finančného príspevku 24 089 940,37 eura bola v októbri 2015 upravená na 20 883 676,22 eura, z toho v SFÚ na 13 221 891,76 eura a v RTVS na 7 661 784,46 eura. Na projekte pracovalo 77 pracovníkov v SFÚ a 52 v RTVS. ▲

FOTO: Miro Nôta

Kvalitu filmovej hudby určuje veľa faktorov

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Juraj Lexmann sa do slovenskej kinematografie zapísal ako autor hudby k viac než 120 filmom, autor a režisér hudobných dokumentov a televíznych relácií (napríklad *Filozofia hudby*, cyklus *Deti hudobníci*), realizoval strih a hudobnú dramaturgiu k asi 1 400 titulom spravodajskej, dokumentárnej a animovanej tvorby. Okrem toho je popredným teoretikom filmovej hudby. V januári oslavuje 75. narodeniny.

Ste autorom zásadných publikácií o filmovej hudbe. Vyplynulo to prirodzene alebo to bol výsledok silnejšieho dopytu po tomto druhu odborných publikácií? Ak sa nemýlim, boli to u nás prvé knihy, ktoré takto podrobne a komplexne rozobrali fungovanie hudby vo filme.

– Do roku 1973 som bol strihačom v Spravodajskom filme Bratislava, spolupracoval som s väčšinou režisérov krátkometrážnej tvorby. Všimol som si, že hoci boli schopní profesionálne a tvorivo uvažovať o výbere tém, kamere, montáži a tak ďalej, boli dosť bezradní pri hudobnom ozvučení svojich filmov. Zdalo sa mi potrebné vnieť aj do problematiky filmovej hudby nejaký racionálny systém. Napísal som teda knihu *Teória filmovej hudby*. Prekvapilo ma, že mnohé školy si ju stanovili ako povinnú alebo odporúčajú literatúru pre študentov, hoci v skutočnosti to nie je kniha pre študentov, ktorí sa potrebujú rýchlo a ľahko pripraviť na skúšku. Tak som pre nich napísal učebnicu *Hudobná dramaturgia filmovej a televíznej tvorby*. Asi v roku 1985 mi raz večer telefonoval muzikológ Ladislav Burlas, že podľa štátneho plánu výskumných úloh treba napísať dejiny hudobnej kultúry na Slovensku v 20. storočí, a požiadal ma, aby som do nich prispel staťou o dejinách slovenskej filmovej hudby. Začal som si k tomu zbierať poznatky. Rozprával som sa s hudobnými skladateľmi, ktorí tvorili hudbu k prvým slovenským filmom v 40. a 50. rokoch, s klaviristami a klaviristkami, čo hrávali kinohudbu k nemým filmom, so starými operatérmi, ktorí premietali prvé zvukové filmy, a podobne. Myslí si, že to bolo užitočné, lebo tí všetci po nejakom čase zomreli. Videl som viaceré partitúry filmovej hudby, ktoré dnes už nie sú. Tie plánované dejiny hudobnej kultúry na Slovensku dodnes nevyšli, ale moja kniha *Slovenská filmová hudba 1896 – 1996* áno.

Poskytoval vám film možnosť s hudbou viac experimentovať? Šesťdesiate roky boli obdobím experimentu naprieč všetkými umeniami.

– Režiséri ma nikdy nežiadali o experimentovanie s hudbou, skôr naopak. V 70. rokoch, v období normalizácie, bolo „experimentovanie“ z politických dôvodov nežiaduce, režiséri, ak chceli tvoriť, boli opatrní, tvorili čo najobyčajnejšie. Využíval som štýly a kompozičné techniky, ktoré mohli byť prínosom vzhľadom na témy filmov. Ak bolo treba, robil som hudbu v štýle príslušných historických období, slovenského folklorizmu, country western music i nových kompozičných techník, v ktorých sa uplatnila

atonalita, dodekafónia, elektronická hudba, organické spájanie hudby s ruchmi a podobne. Niekedy som hudobné maniere aj úmyselne kombinoval. Napríklad vo filme *Zbojník Jurko*, ktorého hudba je založená na prvkoch slovenskej ľudovej muziky, sa na vystupňovanie dynamizmu ozve aj hudba štýlovo odvodená z country western music.

Pamätáte si ešte svoj prvý film? Napätie pri montáži, či bude hudba fungovať s obrazom?

– Prvý riadnu filmovú hudbu, ktorá sa nahrávala s FISYO v Prahe, som urobil k Barlíkovmu filmu *Sami proti sebe* (1969). Mali sme poobedňajšiu frekvenciu, do Prahy sme prileteli už doobeda, režisér a vedúci výroby Vojtech Mladý ma vzali do akejsi reštaurácie, nalievali ma koňakom a upokojovali, že to dobre dopadne. Vraj by bolo dobré, keby mal službu dirigent Štěpán Koníček, pretože šéfdirigent František Belfín je veľmi prísny a mladých skladateľov vyhadzujú. Dostal som strach a veľmi som túžil, aby mal službu Koníček. V štúdiu sme zistili, že ju skutočne má, čo ma upokojilo. Aj ďalšie hudby mi potom dirigoval Štěpán Koníček. On ich vlastne len taktoval, všetky pokyny k interpretácii som si vyslovoval z réžie sám. Chápal som to ako prejav profesionálnej dôvery, že ma dirigent nechal robiť v štúdiu, čo som chcel. Raz sme prišli do štúdia, za dirigentským pultom sedel obávaný šéfdirigent František Belfín a študoval moju partitúru (Koníček ich nepotreboval študovať). Potom som zažil úplne iný typ práce. František Belfín bol vynikajúci hudobník s dobrou kariérou, ktorý sa len zo zdravotných dôvodov uchýlil k štúdiovej práci. Pokojne dával hudobníkom presné pokyny a už od začiatku to znelo ako zmysluplná hudba. Potom som si vždy žiadal na dirigovanie Belfína. Pri montáži som nijaké napätie nepocítoval, na strihačom stole som si hudbu synchronizoval ako strihač sám.

Ako ste sa stretli s Viktorom Kubalom? A čo rozhodlo, že si vás vybral ako autora hudby pre svoje nielen krátke, ale aj celovečerné filmy?

– Viktor Kubal si v 70. rokoch dával robiť postprodukcii svojich filmov v Spravodajskom filme, kde som bol zamestnaný ako takzvaný zvukový strihač. Tak som spolupracoval na tvorbe jeho filmov bez toho, že by si ma vybral. Neviem, prečo si ma vybral aj ako autora hudby. Možno to ani on sám nevedel, možno to zariadila produkcia, možno si niekto myslel, že komponovanie hudby patrí do pracovnej ná-

plne strihača. Viem len to, čo mi Viktor Kubal raz sám povedal, že potrebuje spolupracovníkov, na ktorých sa môže spoliehať.

Bol to režisér, ktorý potreboval konzultovať hudbu vo svojom filme alebo vám dal úplnú voľnosť?

– Viktor Kubal bol silná osobnosť, so svojimi spolupracovníkmi nediskutoval, väčšinou sa pri našej práci ani neukázal.

Skomponovali ste hudbu k vôbec prvému slovenskému celovečernému animovanému filmu. Čítali ste pri tom väčšiu zodpovednosť?

– Väčšiu zodpovednosť čítil najmä Kubal. Neskôr, po rokoch, mi Rudolf Urc prezradil, že Viktor Kubal chcel, aby k takému dôležitému filmu vytvoril hudbu národný umelec. Dramaturgia ho však prehovorila, aby nevmýšľal s národným umelcom.

Pri tomto filme už teda Kubal hudbu konzultoval. Ako sa jeho predstava zhodovala s vašou?

– Bol to jediný prípad, keď si ma Viktor Kubal pozval k sebe domov, rozprával mi zasväteno o diele Piotra Iljiča Čajkovského a jeho životnej tragédii, púšťal mi z gramofónu jeho *Patetickú symfóniu* a nakoniec povedal, že chce takú hudbu aj k svojmu filmu. Uplatniť však výraz symfonického tragizmu vo filme plnom gagov a situačnej komiky bolo nemysliteľné. No v sekvenciách, kde zbojník vystupuje ako postava so svojou osobnou tragédiou, som využil aj výrazové prostriedky symfonického tragizmu.

Bolo to tak aj pri *Krvavej panej*? Ako vznikala hudba k tomuto filmu a čím ste sa inšpirovali?

– Jeden z hlavných motívov tej hudby vychádza z melodiky *Zbierky piesní a tancov Anny Szirmay-Keczerovej* z 18. storočia. To však z filmu nie je zjavné, pretože inštrumentácia tej hudby je konformná vzhľadom na Kubalove kresby a animáciu.

Seriál *Deti vetra* Martina Slivku bol a zostáva ojedinelým projektom. Základom je rómska hudba z rôznych krajín. Ako ste s ňou pracovali?

– Ponuka spolupráce s Martinom Slivkom na tomto diele bola pre mňa veľkou ctou a príležitosťou na zaujímavé hudobné riešenia. Ibaže práve v tom čase, od marca 1990, som nakrúcal svoj televízny seriál *Deti hudobníci*, dokonca v produkcii kolibského Hraného filmu – mali sme podľa rozpočtu 23-členný filmový štáb a 80 dní nakrúcania. Spo-

luprácu na seriáli *Deti vetra* som musel veľmi obmedziť. Na začiatku všetkých dielov seriálu síce znie moja hudba, ale celú hudbu som urobil len k niektorým častiam, sprostredkoval som tvorbu hudby dvom iným skladateľom. Podieľal som sa na výbere archívnej hudby Rómov, ktorú ma produkcia seriálu *Deti vetra* poslala získať do moldavského Kišniova. To bolo pre mňa veľmi poučné. Videl som biedu krajiny Sovietskeho zväzu a voľné narábanie s hudbou v rozpore s európskym autorským právom. Bol to jeden zo životných paradoxov: po zmene politického režimu bola začiatkom roku 1990 výroba filmov spochybnená, aj významní slovenskí režiséri „stáli“, čakali, až sa vybaví nakrúcanie, a ja som mal robiť hneď na dvoch seriáloch súčasne.

Prispeli ste aj k popularizácii hudby v reláciách pre deti.

– Deti zvyknuté od najútlejšieho detstva systematicky pracovať sú v mnohom inakšie než ostatné. Aj pri svojej prirodzenej detskosti sú dospeljšie (nezriedka dospeljšie než niektorí štyridsiatnici). Myslím si, že táto téma ešte nie je filmársky vyčerpaná, ľudia sa nevedia vžiť do myšlienkového a citového sveta detí, ktoré vynikajú v hudbe.

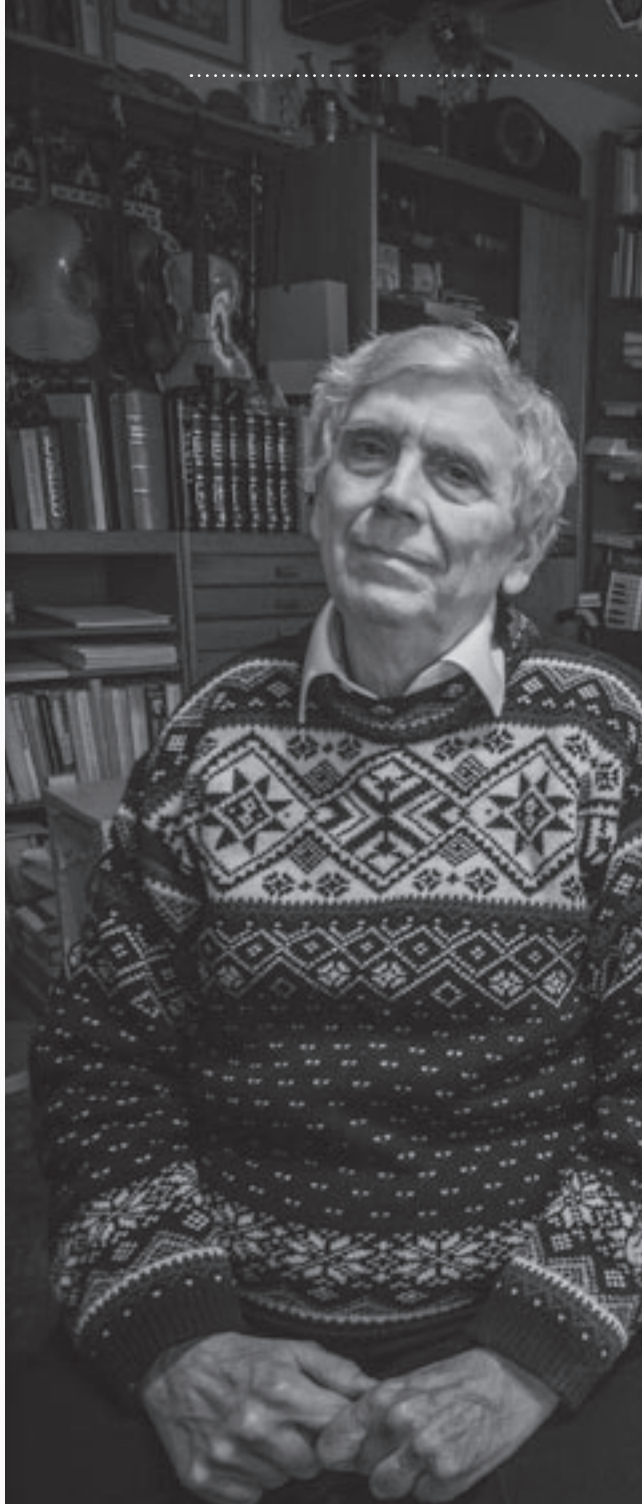
Vy ste vyštudovali aj hudobnú vedu. To už ste mali za sebou roky praxe. Prečo ste sa rozhodli pre toto štúdium?

– Nikdy som nemal ambíciu byť aktívnym hudobníkom z profesie, skôr ma lákali otázky podstaty hudby, riešiteľné napríklad metódami hudobnej antropológie, psychológie, akustiky, teórie hudobnej kompozície a podobne.

Vo vašej teoretickej tvorbe je ťažiskovým pojmom kontrapunkt. Prečo ste sa v teórii filmovej hudby zamerali práve naň?

– Odborný termín „kontrapunkt“ prevzatý z hudobnej terminológie začal ako metaforu v oblasti filmu používať Ejzenštejn, veľmi kultivovane vysvetlil kontrapunkt z pohľadu semiotiky Jerzy Płazewski. Zmysluplné spájanie obsahov obrazu, zvuku a ďalších premenných patrí do podstaty filmoveho umenia. Ja som len starú myšlienku kontrapunktu aplikoval na hudbu vo filme.

V roku 1996 ste na VŠMU založili katedru zvukovej skladby. Priblížme si okolnosti, za akých vznikala. Koho ste oslovili na spoluprácu?

• FOTO: Miro Nôta

– Vtedy som na Vysokej škole múzických umení už roky neprednášal. Nerád som prednášal, radšej som si vychoval nástupcu. Bolo len otázkou času, kedy si Filmová a televízna fakulta VŠMU skompletizuje výučbu všetkých filmárskych profesií. Súviselo to aj s peniazmi na vybudovanie zvukového pracoviska. Na vybavenie akreditácie potrebovali profesora, voľba padla na mňa. Akreditáciu som vybavil, to bola moja hlavná zásluha. Kým som bol vedúcim katedry, bolo nás šesť pedagógov: Gustáv Pálka, Gregor Makarian, Štefan Nagy, Ján Grečnár, Igor Vrabec a ja. V škole nás akceptovali, mali sme veľkú rokovaciu silu, nadväzovali sme odbornú spoluprácu aj s Hudobnou a tanečnou fakultou VŠMU, participovali sme na filmovej a televíznej tvorbe.

Čo podľa vás určuje kvalitu filmovej hudby? Môže to byť napríklad to, keď funguje aj mimo filmoveho obrazu?

– Kvalitu určuje veľa rozličných faktorov. Dejiny poznajú množstvo prípadov, keď sa filmová hudba uplatnila ako zaujímavá koncertná skladba, móda soundtrackov je založená na fakte, že páčivú filmovú hudbu možno počúvať aj osobitne. Niektorí skúsení skladatelia však tvoria originálnu hudbu natoľko priliehavú k danému filmu, že mimo jej zaradenia do filmu sa neuplatní.

Prospela by slovenskému filmu napríklad častejšia spolupráca so zahraničnými skladateľmi?

– Len zmysluplná, ak zahraničný skladateľ disponuje hodnotami, na ktoré sa z tých domácich nikto nezameriava. Je to napokon aj otázka globalizácie a glocalizácie. V rámci medzinárodného prepojenia kultúrnych tendencií môže zahraničný skladateľ vytvoriť vynikajúcu hudbu aj k slovenskému filmu. Ale ak si slovenský film chce udržať svoju slovenskú írečitosť aj na pozadí globalizácie, musí si vymedziť aj určité lokálne hodnoty, akými disponujú len tunajší autori. Lenže aj v tejto otázke dochádza k mnohým paradoxom. Zaujímavým príkladom je prvý slávny slovenský film, Plickova *Zem spieva*. Vynikajúcim spôsobom poetizuje slovenskosť, avšak vytvoril ho český autor. Hudba k nemu poslúžila mnohým slovenským skladateľom ako vzor slovenskosti, aj neskorším hudobným manieram SLUK-u, ale vytvoril ju český skladateľ František Škvor. ▲

□ Rozšírenú verziu rozhovoru nájdete na www.filmsk.sk.

Slovenská kinematografia a rok 2016

V januárovom vydaní *Film.sk* bilancujeme slovenskú filmovú tvorbu v roku 2015, no zaujíma nás aj to, čo môžeme očakávať v roku 2016. Aké budú témy, o ktorých by sa v súvislosti so slovenskou kinematografiou malo hovoriť a ktoré by sa mali riešiť. Preto sme sa rozhodli osloviť zástupcov inštitúcií, profesijných a záujmových združení z oblasti slovenskej audiovizízie s otázkou: Aké sú vaše očakávania v súvislosti so slovenskou kinematografiou v roku 2016 a v ktorých oblastiach by ste v porovnaní s rokom 2015 uvítali jej posilnenie, zmeny alebo úpravy (prípadne plánujete niektoré zmeny iniciovať)? Tentoraz sa teda rubrika Téma skladá z anketových odpovedí.

Martin Šmatlák,

riaditeľ Audiovizuálneho fondu

Verím, že slovenská kinematografia si v roku 2016 udrží vzostupný trend rozvoja – tak kvalitatívny, ako aj v oblasti návštevnosti slovenských filmov, ich sledovanosti v televíznom vysielaní či šírení inými distribučnými cestami doma i vo svete. Veľmi dôležité bude udržať jej hlavné zázemie verejných financií z Audiovizuálneho fondu aj z RTVS. A zároveň presvedčiť verejnosť o tom, že slovenské filmy nie sú iba sociálnou „depkou“ pre niekoľko zarytých cinefilov. Prispieť k tomu by mala výročná prehliadka slovenského filmu, systematická propagácia slovenskej kinematografie doma i v zahraničí, ako aj cieľná podpora návštevnosti slovenských filmov, ktorú prvý raz otestujeme začiatkom roka 2016. Vo fonde plánujeme niektoré úpravy v procese hodnotenia žiadostí ako príspevok k „večnej téme“ práce odborných komisií. Teším sa aj na diskusie o stratégii rozvoja slovenskej audiovizízie a uvítal by som takú úpravu pravidiel, ktorá by otvorila reálne možnosti pre nešťátne investície do slovenského filmového priestoru.

Marek Leščák,

prezident Slovenskej filmovej a televíznej akadémie

V prvom rade prajem v roku 2016 všetkým filmárom veľa nápadov a energie, aby dotiahli svoje projekty do úspešného konca a tešili sa z priaznivých ohlasov u divákov aj kritiky. Želal by som si, aby sa rozdrobená filmárska obec spojila pre spoločný cieľ a tým by malo byť budovanie audiovizuálneho prostredia, v ktorom by filmy vznikali v dôstojných pod-

mienkach, boli kvalitne prezentované a náležite odborné reflektované. SFTA sa v rámci Týždňa slovenského filmu pokúsila vytvoriť priestor, kde sa živé diskusie o kvalite a smerovaní slovenskej kinematografie v roku 2015 uskutočnili, a verím, že budú ešte intenzívnejšie pokračovať aj v roku 2016.

Ivo Brachtl,

predseda výboru Slovenskej asociácie producentov v audiovizii

Tešia nás úspechy slovenských filmov na festivaloch a máme záujem podporiť aktivity Audiovizuálneho fondu, ktoré smerujú k zvýšeniu umeleckej úrovne filmov súčasne so zvýšením ich komunikatívosti, a podieľať sa na nich.

Tak ako SAPA iniciovala vznik AVF a zmluvy so štátom a podieľala sa na ňom, chceme aktívne participovať na zásadnom znížení hranice na získanie podpory zo systému podpory audiovizuálneho priemyslu tak, aby boli tieto prostriedky dostupné aj pre slovenských producentov audiovizuálnych diel.

Chceme zároveň aktívne podporovať presadenie zvýšenia koncesionárskych poplatkov v zákone tak, aby zmluva so štátom plnila funkciu výhradného čerpania prostriedkov na výrobu slovenských audiovizuálnych diel v nezávislom prostredí. Takisto sa treba zamerať na ďalšie formy a nástroje podpory účinného uvádzania slovenských filmov v kinách a vo verejnoprávnej televízii vrátane systémových zmien, ktoré zabezpečia zvýšenie uvádzania filmov nezávislých producentov a filmov Slovenského filmového ústavu.

Zuzana Mistríková,

prezidentka Asociácie nezávislých producentov

Pre slovenskú kinematografiu je dôležitá kvalita prostredia, v ktorom tvorcovia filmy realizujú, pretože to má na kvalitu kinematografie v konečnom dôsledku zásadný dosah. ANP považuje za zásadné prehodnotiť v roku 2016 nastavenie systému podpory audiovizuálneho priemyslu, ktorý dnes akceptuje len projekty s rozpočtom nad 4 milióny eur, čím automaticky vylučuje všetky domáce produkcie. V kontexte nastavenia obdobných mechanizmov v okolitých krajinách sa slovenskí producenti stávajú partnermi, ktorí ťahajú za kratší koniec a sami sú často nútení migrovať so svojimi produkciami do okolitých krajín.

V dialógu s AVF sa bude naša asociácia snažiť zjednodušovať procesy – aj hľadáním priestoru na možnosť „automatických“ podpôr (zatiaľ aspoň v rámci zákona – t. j. v hodnotiacich mechanizmoch), zvýšiť kvalitu hodnotenia projektov a analýzou výsledkov prvých piatich rokov podpory fondu sa pokúsiť nastaviť jasnejšie priority v jednotlivých oblastiach a optimalizovať procesy tam, kde je to možné.

V prípade RTVS budú producenti stáť na strane vysielateľa v snahe o stabilizáciu jeho financovania – inak bude napriek snahe aktuálneho manažmentu stále mnoho filmových projektov, ktoré nebudú môcť získať televízneho partnera. Zároveň by sme chceli iniciovať diskusiu o problematike dane z pridanej hodnoty v koprodukčnom vzťahu medzi producentom a RTVS, ktorá dnes ubera šestinou z verejných zdrojov určených na produkciu.

Peter Kot,

člen Rady Únie filmových distribútorov SR

Slovenská kinematografia má v súčasnom období také podmienky na svoj rozvoj (podpora vývoja a realizácie diel, distribúcie, podpora kín a dokonca podpora uvádzania slovenských filmov v kinách), aké za posledných 20 rokov nemala. Preto sú moje očakávania na rok 2016 tie najvyššie. Očakávam presun väčšieho počtu filmových diel z kategórie vývoja do kategórie realizácie, väčší počet koprodukčných projektov, kde bude slovenská majorita dominantná, aspoň jeden film podobný titulom *38, Rytmus: Sídľiskový sen, Kandidát*, ktorý dokáže, že návrat slovenského diváka k slovenskému filmu je trvalý jav, a potom návrat divákov v slovenských kinách, aby sme sa priblížili k stavu, že každý obyvateľ Slovenska pôjde aspoň raz ročne do kina.

Jozef Valachovič,

predseda Združenia prevádzkovateľov kín

Kiná na Slovensku si za posledných 25 rokov prešli strastiplnou cestou, ktorá pre niektoré z nich znamenala aj koniec ich existencie, a tie, ktoré si napokon našli priestor na uskutočňovanie verejných projekcií, zastihla zmena technológie a prechod na premietanie z digitálnych nosičov. Viaceré to však v rámci svojich možností nezvládli. Úbytok bol obrovský, veď len v roku 1990 sa na ustanovujúcom sneme nášho združenia zaregistrovalo takmer 1200 slovenských prevádzkovateľov kín, teraz máme aktuálne okolo 80 členov. Ak by sa dalo do budúceho obdobia počítať s tým, že trend nastúpený vo finančnej podpore na nákup digitálnej technológie a modernizáciu slovenských kín prostredníctvom dotácií z Audiovizuálneho fondu bude pokračovať, sú naše očakávania pomerne vysoké. Je predpoklad, že postupne bude ubúdať žiadostí o dotácie na digitalizáciu podľa štandardov DCI, pretože tí, ktorí chceli digitalizovať, to už urobili, pribúdajú však žiadosti na modernizáciu kín, pre ktoré bola digitalizácia prvoradá a teraz chcú modernizovať vnútorné priestory kinosál a zvýšiť komfort a pohodlie pre divákov. Veď naším spoločným cieľom v celom audiovizuálnom prostredí je ich spokojnosť.

Emília Kincelová,

členka výboru Klubu filmových novinárov

Rok 2015 už bol relatívne slubný, ale v roku 2016 by som očakávala ešte väčšiu žánrovú pestrosť. Neustále mám pocit, že nedokážeme adresnejšie reflektovať našu súčasnosť. Tvorcovia sa jej síce dostatočne venujú, no, žiaľ, v centre ich pozornosti sú väčšinou hrdinovia pohybujúci sa na okraji spoločnosti. Tým je neúrekom: korupcia, nedodržiavanie zákonov, nezamestnanosť, byrokracia, xenofóbia. Ak by sa tieto neduhy prezentovali na osude bežných ľudí, ako im poznačia a zneprijemnia život, mali by väčšiu účinnosť ako kritika v novinách. Veľa tvorcov však radšej siaha po témach o outsidersoch. Dve tretiny našej populácie sa však nepohybujú na okraji spoločnosti, ale s týmito problémami neustále zápasia. Chýba satira a veseloherný žánr, ktoré nemajú u nás veľkú tradíciu, ale raz treba začať. Čomu by som venovala väčšiu pozornosť, je výchova scenáristov, lebo ako vidieť, režisérske, kameramanské a herecké zázemie sa už zdá dostatočne zrelé. ▲

V zatvorenej izbe

► Lea Krišková (absolventka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Írsky režisér Lenny Abrahamson si získal pozornosť slovenských distribútorov už minulý rok so žánrovo pestrým filmom *Frank*. Hlavnú úlohu obsadil čoraz populárnejším Michaelom Fassbenderom, ktorý sa predstavil ako líder avantgardnej kapely. K diváckej atraktivnosti prispel aj netradičný kostým hrdinu, znejasňujúci jeho identitu. Možno aj preto máme tento rok možnosť vidieť nový Abrahamsonov film *Izba*, v ktorom opäť skúma vnútorné prežívanie hrdinov poznačených samotou.

„Dobré ráno, lampa. Dobré ráno, rastlina. Dobré ráno, umývadlo.“ Malý Jack sa ráno pozdraví so svojimi známymi. Potom si spolu s mamkou zacvičia a naraňajkujú sa podľa toho, čo priniesla „prídelová“ nedeľa. Neskôr zapnú televíziu a sledujú vymyslený svet s nereálnymi ľuďmi. Napokon sa pokúšajú privolať krikom mimozemšťanov – opäť neúspešne. Večer sa chlapec uloží do šatníka, no zo spánku ho zanedlho vytrhne hluk. To starý Nick odkódoval dvere a kráča po miestnosti. Takto sa to opakuje už päť rokov.

Joy bola ešte tínedžerka, keď chcela pomôcť zranenému psovi neznámeho muža. Pasca zabrala, klietka sa zavrela a Joy uväznila izba akéhosi záhradného domčeka, kde po roku porodila syna. *Izba* je adaptáciou rovnomennej novely Emmy Donoghue, ktorá je aj scenáristkou filmu. Príbeh neprešiel veľkými zmenami, a aj keď sa v titulkoch nepriznáva ku kategórii „podľa skutočnej udalosti“, o podobných prípadoch sme, bohužiaľ, počuli v nedávnej minulosti viackrát a aj sama Donoghue priznáva inšpiráciu známou kauzou Fritzl.

Írsky dráma nie je tradičným „escape“ príbehom,

ktorý zobrazuje veľký časový úsek od uväznenia až po oslobodenie. V takom prípade tvorí jadro príbehu zvyčajne hnev, vzdor hlavných postáv a prelínanie pocitu bezvýchodiskovosti a opakovaných pokusov o útek. Tento príbeh sa sústreďuje na situáciu po záchrane. Izba tak poukazuje, že happy end nemusí byť a väčšinou ani nie je trvalý. Ide väčšinou len o dočasný stav mysle postáv a po istom čase sa objaví ďalšia prekážka. V prvej polovici dominuje filmu vonkajší konflikt. Joy vysvetľuje svojmu synovi okolitý svet v štýle talianskeho filmu *Život je krásny*. Zatajuje pravú príčinu života v izbe a zároveň popiera život mimo nej. Jack tak dostáva na otázky uspokojivé odpovede, ktoré vytvárajú vnútorný pocit šťastia. Kolízia preto nastáva až v momente, keď Joy naruší ilúziu a prezradí mu bolestivú pravdu. Po neľahkej akceptácii sa navyše jeho úloha v pokuse o útek stane kľúčovou.

To, čo robí príbeh zaujímavým, nie je len odhalenie následkov happy endu, ale aj výber protagonistov a ich vzájomná interakcia. Joy pozná svet vonku, teší sa na rodinu a slobodu. Jack rozumie len svetu medzi štyrmi stenami, do momentu od-

halenia reality sa cítil šťastný. Jeho veľkou motíváciou na útek je matkin smútok, ako aj pozícia poslušného dieťaťa. Po záchrane si pozície pomaly vymieňajú. Pociť radosti nahrádzajú u Joy výčitky a depresia. Naopak, Jack postupne získava odvalu a spoznáva možnosti nového sveta. Druhá polovica filmu sa teda sústreďuje na vnútorné konflikty postáv, ktorých prežívanie nie je rovnaké. Umožňujú to diferencované úrovne znalostí Joy a Jacka a z toho vyplývajúce očakávania súvisiace so životom mimo izby. Na základe toho môžeme hovoriť o dvojitej kauzálnej štruktúre rozprávania, ktorá je typická najmä pre hollywoodsku produkciu. Vyriešením jedného konfliktu sa vyrieši aj ten druhý. Postavy matky a syna tvoria v príbehu celok, ich osudy sú vzájomne prepojené, napomáhajú si k vyriešeniu.

Za nie úplne konvenčnú považujem aj zvolenú perspektívu rozprávania príbehu. Náročná téma je zobrazená z pohľadu malého Jacka, ktorý situáciu značne zmäčkuje. Chlapec nám predstavuje svoju

skreslenú predstavu reality, no diváci si prostredníctvom náznakov dokážu ľahko dobudovať jej pozadie. Výber tohto prístupu umožňuje nižšiu mieru významovej explicitnosti. Dráma sa neodohráva na povrchu, ale predovšetkým vnútri protagonistov. Téma izolácie sa môže týkať ako fyzických, tak aj mentálnych dispozícií postáv (alebo reálnych ľudí). Zámernú či nedobrovoľnú osamelosť prežívajú Abrahamsonove postavy v oboch jeho posledných tituloch. Jej príčiny sú rôzne, no následky rovnaké. Film *Izba* svojím príbehom a spôsobom zobrazenia obohatil rozsiahlu štúdiu problému, ktorému sa svetová kinematografia venuje už niekoľko desaťročí. Aktualizácia témy nedávnou kauzou a práca s napätím (predovšetkým v prvej polovici) robia film atraktívnejším, no zároveň dokáže dať divákovi okrem emocionálneho zážitku aj čosi navyše. ▲

Izba (Room, Írsko, 2015) _RÉŽIA: Lenny Abrahamson **_SCENÁR:** Emma Donoghue **_KAMERA:** Danny Cohen **_HUBBA:** Stephen Rennicks **_HRAJÚ:** Brie Larson, Joan Allen, William H. Macy, Megan Park, Jacob Tremblay, Amanda Brugel, Sean Bridgers, Cas Anvar, Jack Fulton, Tom McCamus, Rory O'Shea **_MINUTÁŽ:** 118 min. **_HODNOTENIE:** ●●●

Vojtechovi by viac pristala televízia

► Marcel Šedo (poslucháč audiovizuálnych štúdií FTF VŠMU)

Najnovší projekt režiséra Viktora Csudaia *Vojtech* je ďalším pokusom o slovenský žánrový film. Konkrétne o komédiu. Csudai sa k nej prepracoval prostredníctvom nízkorozpočtového filmu, pričom naposledy mal v kinách snímku *Veľký rešpekt* (2008).

Komédia sa v posledných rokoch teší aspoň sporadickému záujmu režisérov a zároveň pomerne turbulentnému záujmu divákov. Stačí spomenúť filmy *Mŕtvola musí zomrieť* (2011) a *Tigre v meste* (2012) na jednej strane a na strane druhej úspešné snímky, ako je satira *Kandidát* (2013) a čiastočne aj *LokalFilmis* (2015). Pokiaľ sa však pozrieme na návštevnosť slovenských filmov po roku 2000, zistíme, že kinám dominujú skôr drámy (*Bathory*, *Pokoj v duši*, *Jánošík*, *Pravdivá história*, *Lóve*). V rebríčku desiatich najnavštevovanejších slovenských filmov v ére samostatnej republiky figuruje okrem žánrovo nejednoznačného *Kandidáta* aj romantická hudobná komédia *Fontána pre Zuzanu 3* spolu s druhou časťou Rapošovej série, v ktorej sú takisto prvky komédie. Zo starších komediálne ladených filmov zase patria k divácky obľúbeným napríklad tituly *Nevera po slovensky* či *Pásla kone na betóne*. Na základe toho sa objavujú otázky, aké typy komedií, komiky či komediálnych hrdinov sú pre slovenských

divákov zaujímavé a či k ich preferenciám smeruje aj *Vojtech*.

Ústredným hrdinom filmu je štyridsiatnik Vojtech, ktorý dosiahol nepríjemný bod v živote človeka, takzvanú krízu stredného veku. Primárne vyplýva z toho, že sa mu jeho stabilný život začína rozpadáť. Je uprostred rozvodového konania, vyhodili ho z práce a je bez akýchkoľvek vyhliadok na lepšiu budúcnosť. Akou-takou útechou je preňho prítomnosť suseda, prostoduchého mača Laca, ktorého životná filozofia zahŕňa len chlast a ženy. Po páde na dno sa však dá ísť iba hore a Vojtech sa rozhodne začať so svojím životom niečo robiť. Popritom sledujeme životné problémy Valiky, predavačky na čerpacej stanici, ktorú matka neustále kritizuje za to, že ešte stále nemá priateľa.

Tvorcovia filmu *Vojtech* teda pracujú s postavami stroskotancov, čo je tradične využívaný postup komédie už od čias antiky. Zosmiešňujú bežné ľudské slabosti, a tak musia zobrazovať postavy, kto-

ré sú na tom charakterovo či morálne horšie ako divák. V tomto prípade môžeme vidieť materialistického a až smiešne mačstického Laca a mdlého, naivného a ubitého Vojtecha. Podobne kontrastne pôsobia aj ženy – vidíme drzú, živočíšnu a impulzívnu Lacovu manželku Alexandru, nesmelú Valiku a jej všetečnú a utáranú matku. Najväčší problém mám práve s takouto kontrastnosťou. Zatiaľ čo Laco so svojou suštiakovou súpravou, hektolitrami gélu, afektovaným prejavom Mariána Miezgu a jednofázovým myslením dohnaným do krajnosti pôsobí dojmom karikatúry, Vojtech je so svojimi sandálmi, polokošelou, tlmeným Landlovým herectvom a tichou povahou omnoho autentickjší. Akoby sa tu stretli dva úplne odlišné typy štylizácie a táto nesúrodosť nemá oporu ani v rozprávaní. Pokiaľ by bol napríklad film rozprávaný z pohľadu Vojtecha, mohli by sme povedať, že ide o jeho nazeranie na Laca. Narácia je však väčšinu času objektívna a sleduje aj udalosti, o ktorých Vojtech nemôže ve-

dieť. Nadmerná štylizovanosť Miezgovho hereckého prejavu i Lacovho oblečenia sa tak skrátka do filmu nehodá a ruší v ponorení sa do fikčného sveta.

Naopak, zaujímavé je využívanie paralelného rozprávania. Sledujeme tu totiž život Vojtecha aj život Valiky a počas celého plynutia príbehu očakávame, kedy a či vôbec si nájdú k sebe cestu a či sa im podarí uchmatnúť pre seba aspoň kúsok šťastia. *Vojtech* vďaka tomu útočí na dvoch frontoch súčasne a má potenciál zaujať mužské i ženské publikum.

K Vojtechovi (aj k Valike), životom a okolím nespravodlivo bitému človeku (posmešky zo strany kolegov, manželkine nadávky, okradnutie), budú diváci cítiť sympatie. To je dosiahnuté aj prostredníctvom zobrazovania jeho dlhého pádu na dno a takisto cez jeho neskoršiu aktívnu snahu popasovať sa s osudom. Jeho etudy navyše poukazujú na niektoré problémy súčasnej spoločnosti, v ktorej dominuje mladícka durosť, neosobnosť, neúcta

a nezáujem o city druhých. Vojtechove problémy sú navyše problémami (hoc v značne zosilnenom výraze) celej jednej generácie, ktorá musela z vychodených koľají sivého socializmu preskočiť na neznámu cestu trhového hospodárstva a (divokého) kapitalizmu. Laco, naopak, stelesňuje práve ten bezškrupulózny, nezodpovedný a v snahe o mladícke vystupovanie smiešny spôsob vyrovnávania sa s problémami, na ktoré naráža. Starší diváci tak získavajú možnosť stotožnenia sa s niektorými črtami postáv, ktoré vďaka tomu majú potenciál priťahovať divákov do kín.

Veľkou devízou filmu sú aj niektoré dialógy. Humor tu totiž vychádza z dôverne známych situácií a nezachádza do nevkusnosti či trápnosti. Konfrontácia Laca a Alexandry na tému „revúce decko“ či upätá veriaca, ktorá dosiahne orgazmus pri čítaní Biblie, sú skutočne pomerne vtipné a majú šancu získať si u divákov kultový status, podobne ako niektoré scény z filmov *Nevera po slovensky* či *Pásla kone na betóne*. Na druhej strane, istý druh ľudí má šancu rozosmiať aj vulgárny rečový prejav postáv. Dôkazom je smiech pri nadávkach, ktorý znel na slávnostnej premiére *Vojtecha*, divácke úspechy Sandlerovho a Schneiderovho fekálneho humoru v kinách, časté citovanie hlášok z *Dědictví aneb Kurvahošigutntag*, ale aj divácky ohlas na *LokalFilmis*.

Veľké výhrady mám k televíznemu „výzoru“ celého filmu. Ten, samozrejme, vyplýva aj z nízkeho

rozpočtu, avšak v tejto súvislosti výrazne cítiť aj vplyv Csudaiovej televíznej kariéry. Napríklad hneď v úvode vidíme dva-tri zábery na prostredie (sídliisko), vzápätí je strih do interiéru a okamžitý dialóg postáv s veselým hudobným pozadím, čo je zaužívaná „paneláková“ stratégia. Potvrďuje to aj časté snímanie v interiéroch, dominancia slovej komiky, v exteriéroch často umelo pôsobiace osvetlenie i spomínané Miezgovo prehrávanie, ktoré pripomenie niektoré humoristické relácie. Ak sa však pozrieme na sledovanosť slovenských seriálov, divákovi to asi prekážať nebude. Na veľké plátno sa však film podľa mňa nehodí a oveľa viac by mu pristala televízia.

Nepomáhajú pritom ani rôzne transtextuálne odkazy na známe diela, ako sú *Ghost Dog* Jima Jarmuscha (holuby na streche), americké grotesky (scéna dosť bizarného okradnutia) či Kaurismäkiho filmy (Laco ako smutno-smiešny strokotanec). Tie sú kvalitatívne v inej galaxii a skôr zvyrazňujú nedostatky *Vojtecha*.

Vojtech by mohol (aj vďaka slušnému marketingu) dosiahnuť pomerne dobrú návštevnosť. Za veľkú devízu považujem vyhýbanie sa extrémnym trápnostiam a humor vychádzajúci z reálnych problémov našej spoločnosti. Zároveň si však myslím, že nejde o naratívne či štylisticky zaujímavé a vydané dielo, takže na skutočne kvalitnú slovenskú komédiu si ešte musíme počkať. ▲

Vojtech (Slovensko, 2015)

_ SCENÁR A RÉŽIA: Viktor Csudai **_ KAMERA:** Sean Grimaldí **_ STRIH:** Juraj Monošík **_ HUDBA:** Martin Hasák **_ HRAJÚ:** Matej Landl, Marián Miezga, Zuzana Šebová, Zuzana Mauréry, Eva Sakalová, Maja Veľšicová, Peter Sklár, Diana Mórová, Svätopluk Malachovský, Vladimír Kobeličky **_ MINUTÁŽ:** 90 min. **_ HODNOTENIE:** ●●

■ FOTO: Continental film

Art Film Fest sa sťahuje do Košíc

To, čo sa nejaký čas vo filmových kuloároch šepkalo, oznámili oficiálne 9. decembra na tlačovej konferencii v metropole východu. Dejiskom Art Film Festu (AFF) sa od roku 2016 stane mesto Košice. Dvadsať štvrtý ročník festivalu sa uskutoční od 17. do 25. júna 2016.

Dôvodom, pre ktoré si organizátori festivalu vybrali Košice, je niekoľko. Jedným z najdôležitejších je variabilná a prirodzená kultúrno-spoločenská infraštruktúra mesta, optimálna na organizovanie významného medzinárodného filmového festivalu. Producent a nový generálny manažér AFF Rudolf Biermann odhadol množstvo potenciálnych divákov na 120 000, pričom kapacita festivalu v Košiciach je podľa neho až 200 000. Prirodzeným „živým“ centrom AFF Košice bude historické Hlavné námestie, odkiaľ sa diváci a návštevníci môžu pešo rýchlo presúvať do naplánovaných kinopriestorov festivalu, ktorými sú Kunsthalle, Kulturpark, kinosála historickej radnice (bývalé kino Slovan), kino Úsmev, kino Tabačka a Amfiteáter. Podľa organizátorov nedostatočná infraštruktúra v Trenčianskych Tepliciach už nemala festivalu s takými ambíciami, aké má Art Film Fest, čo ponúknuť.

„Festival si za viac ako dve desiatky rokov svojej existencie vybudoval hustú sieť medzinárodných kontaktov a dokázal, že vie na Slovensko pozvať a uviesť zaujímavé osobnosti svetovej kinematografie. Aj v Košiciach bude pokračovať v tradícii a na novej pôde privíta významné herecké a tvorivé osobnosti svetovej i domácej kinematografie. Do festivalových kín opäť prinesieme snímky z najprestížnejších filmových prehliadok a predstavíme aj pozoruhodné talenty svetovej kinematografie,“ uviedol umelecký riaditeľ AFF Košice Peter Nágel. Koncepcia festivalu sa teda nezmení. O Modrého anjela sa bude súperiť v medzinárodných súťažiach hraných aj krátkych filmov. V 14 programových sekciách sa predstaví kinematografia z celého sveta. Prestížnou novinkou 24. ročníka je sekcia Variety Art Film Choice, do ktorej kritici renomovaného amerického filmového periodika vyberú sedem hraných filmov o umení. Druhou novinkou bude predpremiéra prehliadky filmov ocenených na festivaloch v Berlíne, Cannes a Benátkach –

Be2Can. Zachovajú sa aj ceny Hercova misia a Zlatá kamera.

Z Art Film Festu však odchádza jeho viceprezident Peter Hledík, ktorý festival zakladal. „Čítal som ho a cítim i naďalej ako súčasť mesta Trenčianske Teplice, jeho atmosféry a kultúrnej tradície, a – žili tu aj moji rodičia. Práve z týchto dôvodov nemôžem v tejto práci pokračovať na inom mieste a vzdávam sa pozície viceprezidenta festivalu,“ zdôvodnil svoje rozhodnutie Hledík. V Tepliciach sa však už na tento rok plánuje nový filmový festival, ktorý by mal pokračovať v tradícii Art Filmu, hoci v úplne inej podobe. Hledík sa na jeho prípravách podieľa zatiaľ svojimi radami v pozícii „senior advisera“, no nevylučuje ani aktívnejšiu spoluprácu. Viac by sa o tomto podujatí mala verejnosť dozvedieť už čoskoro.

► Nina Šilanová

Eurimages podporil dva slovenské projekty

Kinematografický fond Rady Európy Eurimages, ktorý zasadal 7. až 11. decembra 2015 v Lublani, rozhodol o podpore pre 24 koprodukčných filmových projektov. Celkovú sumu 5 314 426 eur rozdelí medzi 18 hraných, dva animované a štyri dokumentárne filmy. Medzi nimi je aj slovenský hraný film *Piata loď* režisérky Ivety Grófovej (podľa rovnomennej knihy Moniky Kompaníkovej), ktorý vzniká v koprodukcii s Maďarskom a Českom. Snímka získala od Eurimages podporu vo výške 150 000 eur. Druhým z podporených projektov so slovenskou účasťou je hraná snímka *Bába z ledu* režiséra Bohdana Slámu, ktorá je česko-francúzsko-slovenskou koprodukciou (Slovensko zastupuje spoločnosť Artileria). Kinematografický fond Rady Európy ju podporil sumou 200 000 eur. Ďalšie zasadanie rady, ktorá rozhoduje o podpore, prebehne od 9. do 11. marca 2016, uzávierka prihlasovania je 15. januára. Eurimages zároveň upozorňuje, že od 1. januára platia nové pravidlá pre podporu koprodukčných filmov, zmeny nastali aj pri podpore filmových prehliadok a distribúcie. Všetky potrebné informácie sú zverejnené na webovej stránke Eurimages.

► ZS

Prekvapivo dobrí votrelci a koniec sna o komédii

► Jana Dudková (pracovníčka Ústavu divadelnej a filmovej vedy SAV)

Hraná tvorba roku 2015 potvrdzuje, že slovenská kinematografia sa stáva žánrovo rozmanitejšou bez toho, aby nastupovala na cesty krátkodobých trendov. Nájdeme v nej rozprávku, komédiu, ostalgický retropríbeh, žánrové hybridy inšpirované populárnou kultúrou aj diela inovujúce známe modely sociálne zameranej tvorby. V podstate teda nájdeme všetky trendy, ktoré sú cielene podporované najmä po vzniku Audiovizuálneho fondu.

Rozmanitosť však neznamená, že by naďalej neplatilo delenie tvorby na tú, ktorá je viac zameraná na prezentáciu na medzinárodných festivaloch, a tú, ktorá sa orientuje na širšie než domáce klubové publikum. Ibaže rozdiely už nie sú také markantné ako v niekoľkých uplynulých rokoch a filmy sledujúce globálne trendy umeleckej kinematografie svojím hereckým obsadením či žánrovými inšpiráciami zreteľne mieria aj k domácemu publiku.

Distribučný rok 2015 sa pritom začal pomerne konvenčne, v línii filmov zaoberajúcich sa minulosťou z predchádzajúceho roka. *Rukojemník* je tretí v rade ostalgických filmov režiséra Juraja Nvotu, postavených na apriórnom odmietaní normalizačných procesov v československej spoločnosti. Nie je to film, ktorý by signalizoval kinematografický trend,

skôr film potvrdzujúci určitý trend v autorskom diele samotného Nvotu, ktorého divadelná i televízna tvorba sa od jeho kinematografického cyklu žánrovo a tematicky výrazne líši, hoci niektoré štylistické a etické prvky ostávajú príznačné (sklon zmäkčovať konflikty, apel na udržiavanie rodinného kozuba aj napriek dočasným vystúpeniam z harmonického poriadku a pod.). Balansovanie medzi realizmom, dekoratívnou (n)ostalgiou konca 60. rokov a detskou fabuláciou (epizóda s líškou) však nepôsobí vo filme presvedčivo a *Rukojemník* ostáva skôr priemerným príkladom svojho žánru.

Aj keď to môže vyznieť ako očakávané klišé, v kontexte hranej tvorby roku 2015 sa ako hodnotnejšia javí trojica titulov, ktoré pokračujú v stabilizácii minimalistického, sociálne scitliveného filmu alebo,

inak, „sociálnej drámy“. Kým v roku 2014 nastala krátká chvíľa výdychu a žánr bol prítomný len v podobe poviedok vo filmoch *Deti* a *Slovensko 2.0*, minulý rok priniesol dva hrané debuty režisérov dokumentaristov a jeden pokus o fúziu prvkov sociálnej drámy na slovenský spôsob s trilerom, romancou a filmom noir. Najmä *Čistič* a *Eva Nová* dokázali, že nastúpený trend „festivalového“ filmu je schopný prekvapovať aj vyvíjať nové stratégie, ako osloviť domáce publikum. *Čistič* tak zapája do hry divácky vďačnejšie žánre a *Eva Nová* láka na stále obľúbenú hereckú hviezdu v nečakanej úlohe. Ani jeden z týchto filmov však nesmeruje k masovému vkusu, *Čistič* dokonca diváka v súvislosti s jeho očakávaniami radikálne frustruje. Obidva tituly sa zároveň snažia inovovať ustálené obrazy slovenského filmu. Noirovsky neutešené obrazy (post)apokalyptickej rozostavanej Bratislavy v *Čističovi* sú na míle vzdialené sídliskovým mládežníckym hitom aj lifestyle filmom zo začiatku milénia. Spôsob, akým kamera v *Eve Novej* zaberá Emíliu Vášáryovú, v kombinácii s neobvyklým neslušivým stylingom vytvárajú celkom iný spektakel starnúcej tváre, než sme pri Vášáryovej zvyknúť. Spomedzi trojice vlašajších filmov najočividnejšie kráča v zabehaných koľajach slovenského festivalového filmu debut Ivana Ostrochovského *Koza*. Aj ten však niektoré očakávania rafinovane zrádza, napríklad namiesto „globálneho“ čara ekonomicky zdevastovanej východnej Európy poskytuje jednoliaty obraz odcudzených krajín sociálnej periférie bez ohľadu na to, či sa práve nachádzame na Východe, alebo na Západe. Signalizuje aj prerod typického protagonistu slovenských filmov: hoci ide o toľkokrát exploatovaný obraz životom utlačaného Róma, *Koza* o svoje miesto pod slnkom bojuje, no pritom sa nevzdáva pokory a čestnosti (v závere filmu nimi dokonca premôže aj špekulantiskú povahu svojho spolucestujúceho a manažéra).

Protagonisti všetkých troch spomenutých filmov berú svoj osud do vlastných rúk, „čistič“ Tomáš a skrachovaná herečka Eva Nová na to dokonca nepotrebujú ani žiadneho „manažéra“ z majoritnej spoločnosti. Tým sa vracajú k debutom Miry Fournay a Zuzany Liovej (pričom Liová je podpísaná aj pod dramaturgiu *Evy Novej*), teda svojím spôsobom aj ku koreňom novej slovenskej „sociálnej“ drámy. Obidva filmy však prinášajú do jej kontextu i nečakané prvky autoreflexie filmového média či reflexie domácej filmovej tradície. *Čistič* nadväzuje

na Krištúfkov film *Viditeľný svet* a cez postavu samotára, ktorý si lásku získava skrytý pod posteľou vyvolenej ženy, reflektuje aj divácky voyeurizmus. *Eva Nová* zas prostredníctvom archívnych obrazov z filmografie Emílie Vášáryovej prináša seba-reflexívne videnie kinematografie v jej historickej perspektíve.

Z hľadiska témy je zrejme najväčším prekvapením *Eva Nová*, ktorá nenadväzuje na súčasné tendencie slovenského kinofilmu, ale, prekvapivo, na témy televíznych filmov nového milénia: práve v nich sa vyskytuje určitý druh predobrazu matky, ktorá zradila vlastné dieťa. Podobne ako matky v Párnického *Klietke* či Krištúfkovej *Dlhej krátkej noci* aj Eva Nová je v istom zmysle obeťou svojej emancipácie a zároveň politického režimu vyžadujúceho kompromisy. Novosť *Evy Novej* však nie je len v minimalistickom rozprávaní, ale aj v tom, že neostáva závislá od svojich detí, zviazaná s nimi fatálnym putom – ostáva jednoducho sama. A zároveň neoblomne odhodlaná nanovo sa zmieriť so synom.

Všetky tri filmy stavajú na špecifickom druhu hlavnej postavy, ktorej húževnatosť a odhodlanie vzdorujú absurdnosti projektov, do ktorých investuje svoju energiu. Tak ako vo väčšine slovenských sociálnych drám sa projekty týkajú hlavne svojráznych predstáv o obnove rodinného alebo budovaní partnerského zväzku. Kým pre *Kozu*, ktorý sa snaží o vytvorenie podmienok na príchod nového člena do rodiny, je projektom séria boxerských zápasov, v ktorých je pre strácajúcu sa kondíciu vopred odsúdený na neúspech, ďalšie dva filmy vychádzajú – každú po svojom – z postavy neželaného votrelca. Opätovné poskladanie rodiny (*Eva Nová*) alebo vymodelovanie partnerského vzťahu (*Čistič*) sa totiž začína až vo chvíli, keď sa postava stane doslova votrelcom v živote iných.

Kolekciu hraných filmov uvedených do distribúcie v roku 2015 v tomto zmysle vhodne dopĺňa ďalší film o tvrdohlavo húževnatej hrdinke so zdánlivo absurdným projektom záchranu zakliatých bratov – rozprávka českej režisérky Alice Nellis *Sedem zhavraných bratov*. Signalizuje postupné rozširovanie slovenského podielu na žánri rozprávky, ktorý riaditeľ AVF Martin Šmatlák krátko pred založením fondu označil za jeden z tých, na ktorých tradícií by bolo možné stavať. Rozprávka Alice Nellis bola v médiách zasadzovaná do feministického kontextu, na čo stačilo zameranie na aktívnu, neblomnú hrdinku a na kasting, keď sa do úlohy budúcej

princeznej dostala herečka nezodpovedajúca stereotypným predstavám krásy. No v porovnaní s *Tromi orieškami pre Popolušku* sa ukazuje, že *Sedem zhrvaných bratov* neprekonáva staršie pokusy o subverziu rozprávkových rodových rolí a dokonca tápe v tempe, v dôveryhodnosti hereckého prejavu či v (ne)logickosti konania jednotlivých postáv (kráľovnej a jej mladšieho syna), ktoré nezapadá do logiky filmu, pokúšajúceho sa o sklbenie rozprávkového kúzla s psychologickým realizmom.

Istým spôsobom na okraji rozprávky prežíva aj ďalší koprodukčný projekt, film Tomáša Mašína *Wilsonov*. Ide o svojbytný žánrový hybrid, vyskladaný z prvkov komiksu, brakových verzí detektívky, politickej frašky, hororu, fantasy a komédie charakterov, v ktorom sa reálne udalosti z konca prvej svetovej vojny dostávajú do kontextu retrodystopie o amerikanizácii starého Prešporka. Jeho vizuálne atraktívny obraz popretkávaný odkazmi na tieto žánre v kombinácii s nejednotnou mierou geopolitickej irónie vzbudzuje nedôveru v zámery filmu a mnohých kritikov či divákov necháva na pochybách o tom, ktoré z odkazov na historické reálie boli myslené ako postmoderný vtíp a ktoré sú výsledkom nedôslednosti či skrytého českého kolonializmu. V spojení s prvoplánovým humorom film vyznieva rozpačito.

Distribučný rok 2015 v hranej tvorbe uzavrela komédia Viktora Csudaia, vyvolávajúca nemenšie rozpaky. *Vojtech* na jednej strane vychádza z aktuálneho diskurzu, kde sa komédia prezentuje ako žáner, po ktorom je v domácom prostredí dopyt, na

druhej strane pokračuje v línii poloprofesionálneho výrazu, ktorú reprezentoval aj Csudaiov debut *Veľký rešpekt* (2008). *Vojtech* nemá ambície politickej satiry, aké má *Wilsonov* a aké mali napríklad aj filmy *Kandidát* či *Dobrý človek*, skôr čerpá z charakterovej komiky sociálnych typov – pričom sa na spôsob extrémne prvoplánových televíznych formátov zaoberá recyklovaním nerealistických stereotypov, ale aj vysmievaním sa z predstaviteľov tých sociálnych skupín, ktoré sú v zásade jeho diváckou cieľovkou. Chýba mu tempo, dar vypointovať jednotlivé situácie, zladenie a dôsledná symbolika kostýmov, scénografie a rekvizít. A chýba mu aj schopnosť pracovať so žánrovými prechodmi. Už herecký prejav balansuje medzi rôznymi žánrami a melodramatický happy end má až mentorský ráz, pripomínajúci temné časy „všetkovysvetľujúcej“ slovenskej scenáristiky.

Zdá sa, že na rozdiel od sociálnej drámy, ktorá suverénne nabrala druhý dych, ostáva toľko očakávané spasenie slovenskou komédiou iba bizarne vytrvalým chcením. I keď optimisti by možno povedali, že spestruje rovnako vytrvalú priemernosť predstaviteľov ďalších žánrových typov, takmer každoročná distribúcia komediálnych polotovarov, ktoré sa pokúšajú uspokojiť údajný dopyt, pôsobila na celkový obraz slovenského filmu aj minulý rok skôr demotivujúco a deštruktívne.

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0797-12. ▲

Z nakrúcania filmu Tak ďaleko, tak blízko. ■ FOTO: AH Production

Veľké ambície, skromnejšie výsledky

► Mária Ferencuhová (filmová teoretička)

Po piatich rokoch fungovania Audiovizuálneho fondu možno povedať, že dokumentárna tvorba pre kiná je veľmi slušne rozbehnutá. V porovnaní s rokom 2012, keď boli v klasickej kinodistribúcii len štyri dlhometrážne dokumentárne tituly, pričom festivalového alebo televízneho uvedenia sa dočkali desiatky ďalších, zväčša kratších diel,¹ ich prišlo v roku 2013 do kín už osem² a o rok neskôr až dvanásť.³ Vlni uviedli distribučné spoločnosti do kín rovných desať dokumentárnych filmov. Po piatich rokoch radosti zo vzostupu slovenského filmu je hádam načase pýtať sa, čo minuloročné dokumenty priniesli a či všetky korešpondujú s rozmerom veľkého plátna, na ktoré sa tak ambiciózne premietajú.

Medzi minuloročnými distribučnými titulmi veľmi rýchlo zbadáme potvrdenie trendu z roku 2014. Dominantným žánrom sú aj v roku 2015 portréty osobností, umelcov či verejne známych osôb.

Martin Šulík nakrútil *Milana Čorbu*, kultivovaný profesijný, a predsa osobný portrét nedávno zosnulého kostýmového výtvarníka a scénografa. Alena Čermáková vytvorila citlivý a civilný portrét obľúbeného rímskokatolíckeho kňaza a filantropa Antona Srholca s rovnomeným názvom *Anton Srholec*. A napokon Matej Mináč nakrútil snímku *Očami fotografky*, portrét svojej matky Zuzany Mináčovej. Všetky tieto filmy majú rovnaké východisko: vzdávajú hold portrétovanej osobe. Snažia sa uctiť si jej

pamiatku a poukázať na neokázalé, no tým väčšie kvality jej diela (*Milan Čorba*), vzdať jej hold pri príležitosti 85. narodenín (*Anton Srholec*) alebo vyrozprávať jej ľudsky silný príbeh a zároveň predstaviť jej umenie (*Očami fotografky*). Pre všetky tieto filmy platí, že majú sympatickeho protagonistu, ktorý film čiastočne nesie na svojich pleciach. Kým Šulík v *Milanovi Čorbovi* používa prevažne archívne materiály a mnoho výpovedí Čorbových spolupracovníkov, jeho blízkych či priateľov a film nakrúca s estetickou citlivosťou a kultivovanosťou, aká bola vlastná aj portrétovanému, stratégia Aleny Čermákovovej je skôr peripatetická, konverzačná a reportážna. Autorka hneď v úvode vstupuje do priestoru filmu (kde jej je

nekoľko až priveľa) a odhaľuje, že k protagonistovi ju púta niekoľkoročný priateľský vzťah. V rámci takejto osobnej komunikácie sa odkrývajú mnohé Srholcove postoje (k cirkvi, k ženám – Srholca by dokonca bolo možné označiť za kňaza-feministu), jeho zmysel pre humor, ale aj pocit osamelosti. Matej Mináč, azda najväčší slovenský recyklátor vlastných tém i materiálov, zvolil celkom iný prístup. Jeho synovský vzťah mierne ustúpil do úzadia a postupmi dokudrámy – zapojením záberov z filmu *Všetci moji blízki*, ale aj inscenovaných dokrútok – vyzdvihol skôr melodramatickú líniu detskej lásky a záchrany života protagonistky počas holokaustu. Napriek tomu považujem za najsilnejšiu líniu jeho filmu práve tú dokumentárnu, ktorá zachytáva protagonistkin rozprávačský talent, humor, vďačnosť i nezlomnú chuť do života.

Všetky tri filmy do istej miery historizujú a vsádzajú protagonistov do dobového kontextu. Občas pritom zahľadávajú potenciálne problematické miesta, sú súladné a nekonfliktné (*Milan Čorba*), prípadne majú problém s dĺžkou (*Anton Srholec*) či s tempom a so spôsobom rozprávania (*Očami fotografky*, kde režisér potrebuje drámu dotvárať srdcervúcou hudbou).

Ďalším dokumentárnym portrétom roku 2015 je *Rytmus: Sídliškový sen* Mira Drobneho. Napriek tomu, že ide o portrét rapera Patrika Vrbovského alias Rytmusa, čiže o potenciálne hudobný film, *Sídliškový sen* sa wpisuje viac do kategórie celebrityných portrétov typu 38. Žánrovo navyše osciluje medzi fanúšikovským filmom a sociálnou success story o polovičnom Rómovi hľadajúcom svoju identitu, pričom hudobné vstupy sa stávajú takmer podružnými. Dramaturgické a naratívne nedostatky – vykonštruovanosť línie etnického pôvodu či trojitý, zadržávajúci sa záver – aj tu vyvažuje predovšetkým protagonista svojim humorom a rapersko-sedliackym rozumom. Napriek slabším filmom *Rytmus: Sídliškový sen* na plátnach slovenských kín vítam – má šancu prilákať do kín aj tých, ktorí by na slovenský film inak nezašli.

Trochu inak je to v prípade filmu Anny Gruskovej *Návrat do horiaceho domu*. Ide o historický portrét Chavivy Reikovej, predstaviteľky židovského odboja, ktorá sa z Palestíny vrátila na rodné Slovensko, aby sa tu zapojila do SNP, a po jeho potlačení tu aj prišla o život. Film má aj napriek kreatívnemu riešeniu voice overu a minucióznej práci s archívnymi materiálmi i s množstvom fotografických prameňov

priveľmi mierny spád, takže na filmovom plátne sa javí pridlhý a väčšmi mu svedčí jeho televízna minútáž.

Okrem portrétov slovenských osobností sa v roku 2015 objavili v kinách aj tri filmy, ktoré slovenskú súčasnosť či históriu opúšťajú v prospech skúmania sveta mimo našej krajiny. Pavol Barabáš sa vo filme *Suri* vydal do Etiópie za prírodným kmeňom Surmov, ohrozovaným globálnou ekonomikou a ťažbou nerastných surovín. Film sa rozpadá na dve časti – prvá je adrenalínovou výpravou piatich dobrodruhov, ktorí splávajú na rafte takmer neschodný terén, hľúšia na vlastných telách desiatky múch tse-tse a unikajú čriede hrochov, kým druhá smeruje k prvopláňovej etnografii a je pokusom zachytiť unikátny bojový rituál navštevovaného kmeňa. Túto časť silne dotujú antiglobalizačné ekologicko-etnologické slogany v komentári i v obraze. Nevyrovnaná dramaturgia však robí z filmu skôr amatérsky pôsobiaci hybrid než dobrodružný etnografický ekofilm.

Úspešnejším a z koncepcnej i dramaturgickej stránky profesionálnejšie zvládnutým filmom sú *Farby piesku* Ladislava Kaboša. Film sleduje príbeh Slovenky, zdravotnej sestry a vdovy po líbyjskom lekárovi, pokrokovom moslimovi, na pozadí vojnového konfliktu v Líbyi. Kabošovi sa podarilo nakrútiť film, ktorý nie je primárne vojnovým dokumentom, hoci sa v ňom objavujú autentické zábery z bojových línií líbyjských povstalcov. Je to skôr film o dvojakej identite jednej ženy, o európskych hodnotách, ktoré v tejto žene rozhodnutím konvertovať na islam vôbec nezoslabli, a zároveň je to aj film o rodine, domove, pochopení a láske.

Ani tretí film nepatrí do žánru vojnového dokumentu, hoci jeho názov môže k takémuto čítaniu zvádzať. Snímka *5. pluk – Misia Afganistan* režiséra Petra Kaštila je v prvom rade propagačným filmom, ktorého cieľom je zlepšiť povest' slovenských vojakov elitných jednotiek slúžiacich v Afganistane. Tvorcovia sa pokúsili dať mu efektnú audiovizuálnu formu, no tá sa celkom minula účinkom. Nadužívanie hudby, opakujúce sa typy záberov z terénu a najmä bombastický komentár, donekonečna znevažujúci kompetencie divákov otázkami „kto by takúto prácu zvládol?“, „čo o situácii v Afganistane skutočne vieme?“ bez poskytnutia detailnejších vizuálnych či verbálnych odpovedí, menia film na iritujúce a povrchné propagačné video, ktoré robí vojakom medvediu službu.

V podstate len dva filmy, ktoré v roku 2015 uviedli

slovenské kiná, sa dajú zaradiť do kategórie autor-ských a kreatívnych dokumentov, aké na rozohranie a plné vyznenie všetkých svojich významov zväčša potrebujú veľké plátno a kinosálu ponorenú do tmy. Prvý z nich, *Tak ďaleko, tak blízko* Jara Vojteka, vyrobený ešte v roku 2014, vznikol pôvodne na objednávku, no prístupom autora sa zo zamýšľaného krátkometrážneho osvetového filmu rozrástol na vnímavý časozberný portrét štyroch mladých ľudí s autistickou poruchou a ich najbližších. Snímka *Tak ďaleko, tak blízko* má napriek zdanlivo jednoduché výstavbe mimoriadne prepracovanú štruktúru. Navyše veľmi efektívne narába so strihom i s dávkovaním hudby. Aj nekomunikatívnych protagonistov sa nám pokúša priblížiť cez emócie, ktoré v nich Vojtek tuší, no ktoré musí často sám navodiť prostredníctvom filmového aparátu. Vojtekovou hlavnou devízou je teda scitlivosť diváka voči portrétovaným. Veľké detaily tvárí protagonistov tak prestávajú byť nepreniknuteľnou fasádou inakosti a stávajú sa vstupnou bránou do intimity, ktorá by inak zostala skrytá.

Druhý film, inscenovaný dokument *Čakáreň* Pavla Korca, je autorským a kreatívnym dokumentom v podstate len svojím konceptom. Film mal byť podľa tvorcov „dokumentárnou mozaikou života, ktorá v niektorých chvíľach prerastá až do krutej sociologickej sondy dnešného sveta“.⁴ Jeho oblúk malo tvoriť čosi ako „sedem vekov ženy“ na pozadí prostredia, v ktorom protagonistky filmu žijú, pracujú alebo pusto trávajú čas. Čakanie malo byť metaforou ženského života a čakáreň na hlavnej stanici v Bratislave jeho metonymiou. Lenže oba trópy zostali prázdne, Korec ich svojím konceptualizovaným „inscenovaným pozorovaním“ nedokázal naplniť. Protagonistky jeho filmu sú len figúrkami, ženskými typmi, nie charaktermi. Režisér ich ukazuje v redukčných výrezoch, v sterilných, umelých situáciách,

a ak ich aj nechá prehovoriť, smú sa vyjadriť len k čiastkovému javu, takže pôsobia povrchno – hoci povrchnosť je tu skôr režijnou metódou, nie vlastnosťou žien. Ambicióznou tvorcou bola v tomto prípade zrejme väčšia než jeho realizačné schopnosti.

Vo väčšine krajín nie sú dokumentárne filmy v kinodistribúcii vôbec samozrejmosťou. No práve dokumenty dosť dlho zachraňovali slovenskej kinematografii povest'. Boli to však iné dokumenty. Vedeli dostať vlastným ambíciám i udržať pozornosť náročného diváka. Dnes tvoria dokumenty polovicu domácich distribučných titulov. Tento relatívne vysoký počet je podmienený aj tým, že podpora dlhometrážnych projektov z verejných zdrojov závisí okrem iného od deklarovaného záujmu distribútora. A tak sa na plátna kín dostávajú ako filmy so silným diváckym potenciálom (spomínané celebrityné portréty), tak aj filmy, ktoré tento potenciál nemajú, ktorých primárnym cieľom je rozširovať naše povedomie o súčasnom dianí v spoločnosti, o našich vlastných dejinách či o kultúrnych hodnotách a ktoré by sa inde dočkali len televízneho a v lepšom prípade festivalového uvedenia. Nie všetky takéto filmy uvedené v roku 2015 sú slabé. No aj tie vydaterejšie sú stále akési menšie než rozmery plátien v slovenských kinosálach.

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0797-12. ▲

¹ Ferenčuhová, Mária, Bohatý rok, no nie rok veľkých autorských dokumentov. *Film.sk* 1/2013, s. 35 – 37.

² Smejkal, Pavel, Dôraz na aktuálne a závažné problémy. In: *Film.sk* 1/2014, s. 29 – 31.

³ Palúch, Martin, Autor verus divák, umenie verus gýč, profesionál verus amatér. In: *Film.sk* 1/2015, s. 31 – 33.

⁴ Citované podľa opisu projektu v registračnom systéme AVF.

Ladislav Kaboš pri nakrúcaní *Farieb piesku*. ■ FOTO: Media Film

Rok nevšednej premiéry aj vyčkávania

► **Maroš Brojo** (programový riaditeľ medzinárodného festivalu animovaných filmov Fest Anča)

Rok 2015 v slovenskom animovanom filme sa niesol najmä v znamení dlhodobých príprav nových titulov, domácich úspechov študentských filmov, žiadneho krátkeho filmu v distribúcii a prvej celovečernej slovenskej animovanej snímky od roku 1980. V niečom sme teda postúpili, v niečom zase zaostali.

Distribučne pokryli dopyt po animácii tradične skôr festivaly, najnovšie snímky sa predstavili na Áčku v Bratislave a Fest Anči v Žiline. Áčko uviedlo v rámci súťažnej sekcie nové študentské filmy nádejných autorov z Ateliéru animovanej tvorby FTF VŠMU. Ocenenie za najlepší animovaný film získala spoločenská kritika neschopnosti establišmentu zachovať poriadok – westernová groteska *Kovbojsko* od Dávida Štumpfa.

Lyrická introspekcia vo filme *Mila Fog* Marty Prokopovej v mnohom pripomenula snímku Terrencea Malicka *Strom života*; autorka sa v ňom vyznáva z animistickej fascinácie krásou prírody a celého univerza. Na inú podobu spätosti s prírodou a na nevyhnutný zánik života odkazoval pochmúrny príbeh na motívy rozprávky Pavla Dobšinského, bábkový *Braček Jelenček* Zuzany Žiakovej.

Aj na medzinárodnom festivale animácie Fest Anča získal ocenenie v slovenskej súťaži animovaných filmov študentský titul. Príbeh osamelosti a staroby s mierne morbidným podtónom v podobe ná-

vratu vypchatého domáceho zvieratka *Half bábka* vznikol na FTF VŠMU ako absolventský film belgickej študentky Jasmine Elsen. Dávid Štumpf bol za *Kovbojsko* odmenený distribučnou cenou a na industry programe Nové talenty dostal spolu s Michaeou Mihályiovou ocenenie za najlepší pripravovaný projekt s názvom *Koniec*.

Predstavené boli aj najnovšie snímky roku 2015. Kriedová animácia *Stabilita* Daniely Krajčovej, premiérove uvedené na významnom medzinárodnom festivale DOK Leipzig, rozprávala príbeh osamostatnenia a oslobodenia sa ženy z pazúrov dysfunkčnej rodiny. Videoklipy *Dýchať síru* Mariána Vredíka a *Duch mesta* Andreja Kolenčíka a Veroniky Kocourkovej zasa dokazujú, že aj komerčne zadané projekty môžu mať umeleckú hodnotu.

Po *Stabilite* mal koncom roka domácu premiéru aj druhý profesionálny krátky animovaný film – *Hviezdny taxík* autorskej dvojice Igor Derevenec a Juraj Krumpolec. Príprava projektu trvala celkovo takmer 10 rokov a výsledkom je výtvarne a ani-

mačne nesmierne nápaditá a svieža dobrodružná rozprávka o osudoch malého chlapca, ktorý cestuje so záhadným taxikárom naprieč vesmírom.

Vlani vznikol aj prvý slovenský celovečerný animovaný film od roku 1980. Režisér Jakub Kroner nadviazal titulom *LokalFilmis* na svoj dlhoročne úspešný webový projekt *LokalTV* a jeho snímka prilákala do kín v prvom týždni od uvedenia vyše 30-tisíc divákov. *LokalFilmis* vychádzal z dobre zaobuhnutého univerza *LokalTV* a ťažil z popularity známych postavičiek. Zápasil však najmä s problémom nevyváženej dramaturgie aj rozdielnej atraktívnosti a vtípnosti jednotlivých ikonických postáv. No ako výsostne komerčne orientovaný projekt si *LokalFilmis* zaslúži uznanie za schopnosť tvorcov financovať celý projekt z vlastných zdrojov.

Pripravované slovenské projekty sa v roku 2015 okrem industry programu Fest Anča úspešne prezentovali aj v zahraničí. Na najdôležitejšom animačnom industry podujatí pre strednú a východnú Európu Visegrad Animation Forum (VAF) v Třeboni to boli tituly *Nočná* režiséra Andreja Gregorčoka, *Bolo raz more* Joanny Kozuch a medzi projektmi vo fáze produkcie *Drobci* Vandy Raýmanovej. V Třeboni počas Anifilmu a v Badene vo Švajčiarsku na významnom festivale Fantoche prezentoval Peter Budinský svoj pripravovaný celovečerný film vo fáze vývoja *Srdce veže*. Seriál *Websterovci* Kataríny Kerekesovej hľadal medzinárodných partnerov na najvýznamnejšom európskom industry podujatí pre animované seriály Cartoon Forum v Toulse (Francúzsko). Filmy *Kovbojsko* a *Half bábka* reprezentuje od roku 2015 na medzinárodnom trhu spoločnosť New Europe Film Sales, ktorá v minulosti zastupovala napríklad *Posledný autobus* alebo *Sneh*.

Vďaka organizačnej participácii tunajšej Asociácie producentov animovaného filmu na VAF sa slovenské snímky mohli uchádzať aj o uvedenie vo výbere Visegrad Animation Rallye, ktorý prezentuje najvýraznejšie mladé talenty animovaného filmu z krajín V4. Snímky *Fongopolis* Joanny Kozuch a *In Line* Kamily Kučíkovej sa tak spolu s ďalšími šiestimi titulmi z krajín V4 dostali do finálneho výberu, ktorý putoval v podobe DVD po zahraničných filmových trhoch a premietal sa na vyše 15 zahraničných festivaloch.

Zahraničie prejavuje o slovenskú animáciu celkovo výrazný záujem. Našu tvorbu vlani prezentovali prostredníctvom fokusov v Maďarsku na festivale Anilogue, v Austrálii na Melbourne International

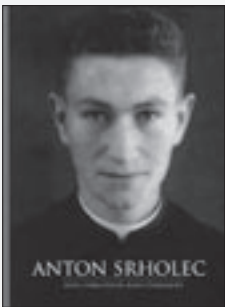
Animation Festival, v Írsku na Visegrad Film Festival, vo Francúzsku na À l'Est, du Nouveau a v Česku na festivale PAF.

Krátkometrážna tvorba možno v minulom roku mierne zaostala v počte dokončených profesionálnych filmov, no túto skutočnosť nemožno považovať za jej postupný úpadok. Vo vývoji alebo v produkčnej fáze je momentálne množstvo krátkych filmov, ale aj seriálov. Nízky počet uvedených snímok v roku 2015 je iba prejavom relatívne nízkeho počtu aktívnych tvorcov v korelácii s priemernou dĺžkou výroby animovaného filmu na Slovensku.

Kľúčovým hráčom v oblasti krátkometrážnej animovanej produkcie je spoločnosť Bfilm, zastrešujúca výraznú časť tunajšej tvorby. Aktuálne zastupuje najmä tvorcov mladšej generácie, ako sú napríklad Mária Olhová, Dávid Štumpf, Martin Smatana alebo Joanna Kozuch.

V produkcii je dlhodobou aj vysoký počet seriálov, ale ich dokončenie, samozrejme, nemožno očakávať v jednom roku. Produkčné zázemie, veľkosť realizačných tímov a dĺžka výroby sa v každom prípade výrazne líšia. V roku 2015 bola úspešne dokončená druhá séria seriálu *Mimi & Líza* Kataríny Kerekesovej (spoločnosť Fool Moon), ktorú odvysielala RTVS počas Vianoc. Vo výrobe má Kerekesová nový projekt *Websterovci*, Vanda Raýmanová (Objectif) pokračuje v tvorbe *Drobčov*, Jaroslav Baran (Animoline) spolupracuje v poľsko-slovenskej koprodukcii na výrobe seriálu *Pán Toti*, na projekte *Grécke báje* zase robí Jaroslav Niňaj (Polygon Production), Ivan Popovič pokračoval v cykle *Mať tak o koliesko viac* (My Studio) a nové časti v decembri 2015 odvysielala RTVS. Niekoľko ďalších seriálov je už dlhodobo vo fáze vývoja.

Rok 2015 v slovenskom animovanom filme sa dá charakterizovať ako rok vyčkávania; za jeho najväčšie úspechy možno považovať kontinuálnu podporu nových krátkometrážnych aj seriálových projektov komisiami Audiovizuálneho fondu a ochotu mladých tvorcov zotrvať pri tvorbe krátkych autorských filmov, bez túžby púšťať sa do komerčne orientovaných projektov. Rovnako sa ukazuje, že o našu animáciu je záujem aj v zahraničí, kde ju popri klasických prehlídkach sleduje komunita profesionálov a medzi slubné projekty patria napríklad *Srdce veže*, *Websterovci* alebo *Drobci*. V oblasti krátkeho autorského filmu, ale aj televíznej a celovečernej tvorby sme nepochybné vykročili k ďalšiemu pozitívnemu vývoju. ▲

Anton Srholec

(LEON Productions)

Nestáva sa často, aby sa dlhometrážny slovenský film dostal k divákovi v tom istom čase tromi spôsobmi, ako je to pri dlhometrážnom debute Aleny Čermákovskej *Anton Srholec* (2015). DVD s filmom je súčasťou jej rovnomennej knihy, vyšlo samostatné DVD s bonusmi a DVD v papierovom obale bez bonusov. Časozberný dokument o tomto vzácnom človeku, rímsko-katolíckom kňazovi, saleziánovi, ktorého vytlačili na okraj cirkvi, ale aj spisovateľovi, politickom väzňovi a charitatívnom pracovníkovi, začala režisérka nakrúcať už v roku 2009. Okrem jeho ústretovosti jej veľmi pomohol aj Srholcov bohatý súkromný archív. António mal rodinu a seba zaznamenaného na 8 mm filme od roku 1960. „*Je to film o životnej ceste, ktorá je pre každého človeka jedinečná, neopakovateľná. Rovnako ťažká a rovnako krásna. Film je aj o priateľstve a odpúšťaní. O dôvere a službe. O radosť z života tu a o návrate, domov, do života, tam,*“ povedala režisérka. Film je na DVD so zvukom DD 2.0, DD 5.1 a DTS 5.1, s anglickými, nemeckými, so slovenskými titulkami a slovenskými titulkami pre nepočujúcich.

Láska na vlásku

(Magic Box Slovakia)

Láska na vlásku (2014) režisérky Mariány Čengel Solčanskej je prvou slovenskou rozprávkou po dlhých trinástich rokoch. So 45 091 divákmi sa stala druhým najnavštevovanejším domácim filmom roku 2014 a na Vianoce ju v tom roku videlo v televízii takmer milión divákov. Teraz vychádza na DVD. Základná zápleтка využíva motív zámny, podobne ako *Princ a bedár* Marka Twaina či veselohra Martina Friča *Císařův pekař, pekařův císař* (1951). Princ Matej (Samuel Spišák) sa na kráľovskom hrade cíti ako väzeň a chce ho zasnúbiť s princeznou Beatrix (Celeste Buckingham), ktorú nemiluje. Využije preto náhodné stretnutie s tulákom Tomášom, ktorý sa naňho na nerozoznanie podobá. Chlapci sa dohodnú, že si na jeden deň vyskúšajú život toho druhého. Výmena však dopadne inak, ako očakávali. Film je na DVD so slovenským zvukom DD 2.0 a DD 5.1 a s českým dabingom DD 2.0, so slovenskými, s českými a anglickými titulkami a ako bonusy sú na ňom vystrihnuté scény, trailer, videoklip s piesňou *Love in Your Soul* v podaní Celeste Buckingham, film o filme a fotogaléria.

LokalFilmis

(Magic Box Slovakia)

Tretí dlhometrážny film ešte len 28-ročného Jakuba Kronera a prvý slovenský dlhometrážny animovaný film od *Krvavej panej* (1980) Viktora Kubala je zároveň prvým slovenským filmom na DVD, ktorého obsah je neprístupný mládeži do 18 rokov, a to najmä pre vulgarizmy. Fanúšikovia *LokalTV* uvidia vo filme svoje obľúbené postavičky, ako sú Rytmaus, Peťkova pani učiteľka, Moloch, Pišta, ryba Jebo, Oblinka, Evelyn či Menežeris. Z Rytmausa sa stane najznámejší rapper v Európe a kandidát na prezidenta Slovenskej republiky a zo Slovenska sa vďaka predaju pitnej vody stáva svetová veľmoc. Do hry o planétu sa však zamieša diabol Moloch... Škoda, že *LokalFilmis* nie je muzikál, ako to vyzeralo v úvodných dobre rozbehnutých minútach snímky. No už len to, že film vznikol a tvorcovia ho dokázali vyrobiť bez štátnej podpory, je malým zázrakom. Film je na DVD so zvukom DD 2.0 a DD 5.1, s obrázom vo formáte 16 : 9, anglickými titulkami, komentármi tvorcov i komentármi „hercov“ (Rytmaus, Menežeris, Moloch). Medzi bonusmi nájdete tri filmy o filme, štyri vystrihnuté scény a desať rôznych reklamných spotov (teaser, zdravica pre kiná a podobne).

ABSOLVENTI/Sloboda nie je zadarmo

(Hailstone)

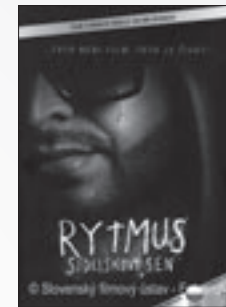
Dlhometrážny debut Tomáša Krupu z roku 2012 sa venuje téme, ktorá je v živote dvadsiatnikov stále aktuálna, no v kinematografii prekvapujúce prehliadaná. Mladí ľudia sa po absolvovaní štúdiá ocitnú v tvrdej realite a musia sa prispôbovať potrebám spoločnosti a trhu. Mnohokrát pritom pristúpia na podmienky, ktoré sa nezlučujú s ich predstavami a záujmami. „*V našom filme ide o tých, ktorí vyštudovali vysokoškolské odbory, ale aby sa užívali, musia robiť niečo celkom iné. Žiaľ, to je bežná prax rozšírená v dnešnej spoločnosti,*“ hovorí režisér, ktorý so spoluautorom Pavlom Palárikom sledoval cesty troch absolventov – Filipa, Pavla a Mira. Ide o absolventov umeleckých odborov, no ich situácia vyjadruje osudy celej jednej generácie. Súčasťou DVD je aj 12-stránkový booklet s ohlasmi v médiách a s rozhovormi s protagonistami Filipom, Pavlom a Mirom o tom, ako sa im darí tri roky od dokončenia filmu. Dokument je na DVD so zvukom stereo 2.0 a DD 5.1 a s voliteľnými anglickými, českými a ruskými titulkami. Ako bonusy ponúka vyše 10 minút nepoužitých scén, kinotrailer a fotogalériu s pôvodnými návrhmi plagátov.

Milan Čorba

(LEON Productions)

Po kratšej televíznej verzii sa dostala do kín a teraz vychádza na DVD 72-minútová verzia filmového portrétu významného slovenského kostýmového výtvarníka, scénografa a vysokoškolského pedagóga Milana Čorbu (1940–2013). Režisér Martin Šulík v dokumente približuje jeho život a tvorbu prostredníctvom spomienok jeho manželky Emílie Vášáryovej, brata Jaroslava a celého radu spolupracovníkov – režisérov, kameramanov, hercov –, medzi ktorými sú napríklad Milan Lasica, Martin Huba, Marián Labuda, Vladimír Strnisko, Dušan Trančík, Vido Horňák, Viliam Gruska, Dušan Hanák či Juraj Jakubisko. Ich výpovede dopĺňajú archívne zábery s ukážkami z diela Milana Čorbu, jeho slová z rozhlasových nahrávok a citácie z jeho knihy *Oproti času*. Film je na DVD s voliteľnými anglickými titulkami a ôsmimi bonusmi, medzi ktorými sú napríklad *Fragmenty z detstva*, *Divadelné dielne* či *Home video*. DVD vychádza v obale s podobnou grafickou úpravou, akú mal Šulíkov dokument *Martin Slivka – muž, ktorý sadil stromy*.

Rytmus: Sídlský sen

(Magic Box Slovakia)

Po dlhometrážnych dokumentoch o Dežovi Ursinym (*Momentky*, 2008) a Marekovi Brezovskom (*Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom*, 2014) sa dostal do kín a teraz vychádza aj na DVD, blu-rayi a dokonca VHS nosičoch ďalší film o hudobníkovi, tentoraz o Patrikovi Vrbovskom alias Rytmusovi. Film nakrútil ako svoj dlhometrážny debut Miro Drobný v spolupráci s Michalom Romeom Dvořákom, autorom prvých klipov Kontrafaktu, ktorý sa zhostil úlohy koproducenta i strihača. Nakrúcalo sa od roku 2007 časozbernou metódou a režisér sa snažil zachytiť Rytmusa – mladého polovičného Róma vyrastajúceho v nerómskej rodine, ktorý sa z čašníka vypracoval vlastným úsilím na známu osobnosť – v situáciách, v akých ho ľudia nepoznajú. Tie dopĺňajú archívne materiály, spomienky členov jeho rodiny a blízkych. „*Bola to akási očista, vyrovnanie sa s vlastnou minulosťou,*“ povedal o nakrúcaní Rytmus. Film je na DVD so zvukom DD 5.1, so slovenskými, s českými, poľskými a anglickými titulkami aj so slovenským a s českým audiokomentárom. Ako bonusy sú na ňom oficiálny trailer a teaser a v obale je vložený plagát z filmu vo formáte A4.

Jennifer Wild:
The Parisian Avant-Garde in the Age of Cinema, 1900 - 1923

(University of California Press, Oakland 2015, 344 strán)

Publikácia je venovaná vývoju vzťahov medzi ranou kinematografiou a avantgardnými umeleckými hnutiami v prvých dvoch dekádach 20. storočia. Autorka skúma spôsoby, akými umelci reagovali na zmeny, ktoré priniesla počiatková éra filmu pred vznikom filmových avantgárd, a ako kinematografia ovplyvnila kubistické maľby či dadaistické koláže a asambláže, skôr ako sa ich tvorcovia zapojili do tvorby vlastných filmov. Najčastejšie uvádzaným príkladom výtvorného umenia reagujúceho na možnosti pohyblivého obrazu je *Akt zostupujúci zo schodov* od Marcela Duchampa. Autorka skúma, na čo konkrétne Duchamp reaguje a na aké filmy chodili do kina Pablo Picasso, Fernand Léger, Francis Picabia či Tristan Tzara, a pátra po tom, ako kinematografia ovplyvnila Picabiovu a Duchampovu intelektuálnu abstrakciu alebo Tzarovu taktiku šokujúcich performance.

Kamila Kuc, Kuba Mikurda, Michal Oleszczyk (Ed.):
Boro, l'île d'amour. The Films of Walerian Borowczyk

(Berghahn Books, New York, Oxford 2015, 198 strán)

Zborník textov je venovaný rôznym aspektom tvorby pôvodom poľského režiséra Waleriana Borowczyka, ktorý v roku 1959 opustil Poľsko a usadil sa v Paríži. Okrem tvorby hraných a animovaných filmov sa venoval aj literatúre a výtvarnému umeniu, ktorého rôzne techniky často využíval vo svojich animovaných filmoch, založených na práci s fotografiou, kolážou, akvarelom či kresbou. Jeho fascinácia výtvorným umením je však zjavná aj v prípade hraných filmov, z ktorých sa dá odčítať vplyv natoľko odlišných tvorcov, ako boli Georges Méliès, Sergej Ejzenštejn a Luis Buñuel. Každý z nich zastupuje jeden špecifický aspekt Borowczykovej tvorby – fantáziu, fascináciu montážou a rebeliu proti katolíckej cirkvi a buržoáznej morálke, ktorú často prezentuje vo forme absurdnej komédie. Autori knihy však načrtávajú aj paralely s konzervatívnejšími režisérmi, ako boli Roberto Rossellini či Eric Rohmer, ku ktorým má Borowczyk blízko moralistickým realizmom svojej tvorby.

Perinbaba
 (1985)

Režisér Juraj Jakubisko sa v polovici 80. rokov venoval aj tvorbe pre deti a mládež. Na DCP nosičoch SFÚ sú v digitálne reštaurovanej podobe dostupné oba jeho detské filmy pre kiná. *Perinbaba*, jedna z divácky najatraktívnejších slovenských filmových rozprávok, vznikla voľne podľa predlohy *Pani Zima* od bratov Grimmovcov. Na scenári s režisérom spolupracoval spisovateľ Ľubomír Feldek. Ide o príbeh Jakubka, ktorý sa nebál smrti, vďaka čomu sa mu podarilo spoznať tajuplnú babku Perinbabu a po rôznych napínavých peripetiách si získal aj lásku krehkej Alžbetky. „*Prekvapuje ma, že ten film tak dlho vydržal, že vychoval toľko generácií. Dnes by som, samozrejme, urobil Perinbabu úplne inak*“, vyjadril sa režisér Jakubisko. Film nesie typickú pečať svojho tvorcu – obsahuje podivuhodné postavy, má zvláštnu atmosféru a silný výtvarný rukopis. Na výtvarnej podobe diela sa okrem kameramana Doda Šimončíča podieľal aj akademický maliar Josef Vyleťal. Hlavnú úlohu Perinbaby stvárnila známa talianska herečka Giulietta Masina, manželka Federica Felliniho. Úlohu dospelého Jakuba dostal nemecký herec Tobias Hoesl a Alžbetku stvárnila Petra Vančíková. Film sa stal legendárnym aj vďaka hudbe Petra Hapku. Na festivale v Benátkach v roku 1985 vyznamenali snímku cenou Gondola.

► Monika Mikušová

Pehavý Max a strašidlá
 (1987)

Tento Jakubiskov titul predstavuje v dobovej filmovej produkcii ojedinelý žáner paródie na hororové a strašidelné príbehy. Tie sú, samozrejme, s citom upravené pre detského diváka. Film vznikol zostrihom pôvodne 7-dielneho televízneho seriálu *Teta*. Bol nakrútený na motívy románu *Frankensteinova teta* z pera Allana Runeho Petterssona a na scenári sa okrem režiséra Jakubiska podieľali aj Jaroslav Dietl, Joachim Hamman a Jozef Paštéka. Bizarný príbeh malej siroty Maxa sa začína tým, ako utečie z cirkusu, kde ho len využívali a ponižovali. Dostane sa do zámku baróna Frankensteinov, ktorý obývajú podivné strašidelné bytosti a duchovia. Pre Maxa sa zámok stáva druhým domovom, kde pomáha strašidlám nájsť pokoj a umelo stvorenému Albertovi získať lásku krásnej lekárničky Kláry. Vo filme sa predstavilo viacero známych zahraničných hercov, medzi nimi napríklad vychádzajúca talianska hviezda Barbara De Rossi v úlohe Kláry, nemecký herec Ferdy Mayne ako krvilačný gróf Dracula či švédka herečka Viveca Lindfors ako Frankensteinova teta. Samotného grófa Frankensteinov hrá Bolek Polívka a hlavného hrdinu Maxa stvárnil Martin Hrebeň, nadabovaný Robertom Rothom.

► Róbert Šulák

S V I E S T N I K

dokumentarista
Miro Remo

Dokončili sme kritický dokumentárny celovečerník *Cooltura* o stave našej kultúry. Teraz bojujeme s paragrafmi, tak aby nám umožnili prezentovať film aj napriek odmietavým stanoviskám niektorých snímaných osôb. Som tomuto kritickému filmu veľmi rád. Robili sme ho z vlastného vnútorného pocitu. Je inšpiratívne sledovať, aké zvrátené hodnoty dnes prevládajú, kam sme sa za ostatných 25 rokov posunuli. Píšem však už zo strižne, kde striháme autorský film o Richardovi Müllerovi. Spolu s otcom pracujem na projekte *Pátranie po zvláštnych ženách* o snoch ústavne vychovávaných tínedžeriek z 80. rokov a pokračuje aj nakrúcanie *Swan Bride*.

výkonná producentka
Olga J. Hromkovičová

Práve nakrúcame polovačky po Slovensku pre Agnieszku Holland do jej nového filmu *Wild Unit (Cez kosti mŕtvych)*. S Petrom Kerekesom a Zuzkou Mistríkovou vyvíjame pre RTVS cyklus dokumentov o slovenských stopách v Paríži. S Jurajom Johanidesom pracujeme na dokumente k 30. výročiu kapely Bez ladu a skladu. S Mirou Fornay dokončujeme kastíngy na film *Žaby bez jazyka*, a keď pánboh a AVF dajú peniaze, v lete budeme nakrúcať.

dokumentarista
Erik Baláž

Mám za sebou náročné obdobie učenia sa, ktoré súviselo s dokončeným dokumentom *Vičie hory* a jeho následnou distribúciou. Všetko sa podarilo nad očakávanie dobre, čoho výsledkom je aj vysielanie filmu v presťížnej televízii National Geographic, ale i záujem svetových filmárov o spoluprácu na ďalších projektoch s naším tímom Arolla Filmu. Momentálne pracujeme na trojdielnom seriáli v Tatrách, ktorý realizujeme aj vďaka podpore koprodukčných partnerov z Nemecka (DocLights Studio) a zo Slovenska (RTVS). Seriál by sme mali dokončiť koncom roka 2016. V hlavne nosím a rozvíjam niekoľko ďalších projektov.

FOTO: Milošlav Šály

MIROSLAV GERBEL

Vo Film.sk sa vraciame k staršej rubrike Ako ďalej, absolvent?, aby sme predstavili začínajúcich filmárov, zistili, aké skúsenosti získali počas štúdia a s akými predstavami a ambíciami vstupujú do profesionálneho života. Tentoraz prinášame vyjadrenia vlašajšieho absolventa strihovej skladby na VŠMU v Bratislave Miroslava Cibiho Gerbela.

Na štúdium strihovej skladby som sa hlásil iba z jedného dôvodu – nevedel som presne, čo chcem v živote robiť. Vedel som iba, že ma veľmi baví video-tvorba a film. Možno aj preto, že som nemal žiadne očakávania, som bol prvé roky na škole nadšený z toho, ako naši profesori strihovú skladbu vnímajú. Ak si totiž niekto myslí, že strihači sú na škole päť rokov zavretí niekde v tmavej strižni, kde prilpení na monitore riešia najnovšie strihové softvéry, oštal by prekvapený. Technickej stránke strihu sme sa za celé štúdium takmer nevenovali. Naopak, profesori nás učili vnímať film ako komplexné dielo a už v prvom ročníku sme si pri cvičeniach na vlastnej koži skúsili, aké to je z pozície kameramana, režiséra, zvukára, scenáristu či dokonca hercov. Tieto cvičenia nám skvelo ukázali, čím si jednotlivé zložky pri filme musia prejsť, a takisto sme na sebe badali, že sa v strižni pri ďalších projektoch oveľa menej sťažujeme na nedostatky toho-ktorého člena štábu.

Za veľký nedostatok som počas svojho štúdia považoval slabú spoluprácu medzi jednotlivými ateliérmi. Okrem tímových prác v prvom ročníku neboli študenti nijako motivovaní na ďalšiu spoluprácu. Je samozrejme, že v takom úzkom prostredí, akým je VŠMU, sa v nej pokračovalo, no študenti často narazili na problém s nedostatkom času, keďže sa museli venovať predovšetkým cvičeniam na svojej katedre.

Základná vec, ktorú ma škola naučila, je, že ume-nia sa netreba báť a netreba ho brať extrémne vážne. Rovnako nikdy nie je hanba priznať, že niečomu

nerozumiem alebo som nevidel ten a ten kultový film. Počas štúdia sa mi podarilo vyvinúť si akúsi osobnú selekciu, vďaka ktorej viem, v čom mám naozaj medzery a čo je iba chvíľkové „hipsterské pozérsťvo“.

Bolo to asi niekedy počas druhého ročníka, keď som ako strihač a príležitostne aj ako režisér či kameraman začal inklinovať ku kratším formátom. Popri škole som pracoval na rôznych videoklipoch, promo či fashion videách a aj ľudia na škole ma začali čoraz častejšie oslovovať na trailery k svojim filmom. V týchto formátoch som sa cítil komfortne, bavili ma a postupom času sa kopili natoľko, že už popri štúdiu som sa mohol osamostatniť. Na školu som sa však snažil nezanevrieť, pracoval som na filmoch, a to najmä s režisérom Maťom Hnátom – s jeho filmami som ukončil bakalársky aj magisterský stupeň. Po skončení štúdia som teda nemusel dlho zvažovať, čo ďalej, iba som sa rozhodol ísť do vecí poriadne a spolu s Janou Suržinovou sme založili kreatívne štúdio a kamerový rental Filmaari. Celkovo je nám blízka kultúra krátkych internetových formátov a radi by sme urobili všetko pre to, aby sa rozvinula čím skôr aj u nás. V súčasnosti okrem viacerých videoklipov či spotov vo vlastnej réžii pripravujeme v spolupráci so združením Archtung dokumentárny cyklus Ikon, predstavujúci najstaršiu žijúcu generáciu slovenských architektov. ◀

□ Rozšírenú verziu článku čítajte na www.filmsk.sk.

► spracovala **Zuzana Sotáková**

Zmeny v štatúte národných filmových cien

Situácia v slovenskom audiovizuálnom prostredí sa po vzniku Audiovizuálneho fondu ustálila a prostredie každoročne produkuje okolo 20 kinematografických diel. Viaceré z nich oslovujú divákov na prestížnych prehladkach v zahraničí, iné zaujali početné domáce publikum. Slovenská filmová a televízna akadémia (SFTA) sa preto rozhodla reagovať na novú situáciu a po minuloročnom obnovení tradície bilančnej prehliadky spojenej s reflexiou domácej filmovej tvorby chce tejto situácii prispôbiť aj udeľovanie národných filmových cien Slnko v sieti. Odovzdávanie ocenení by malo byť prirodzeným vrcholom bilančnej prehliadky Týždeň slovenského filmu, čo dodá podujatiu patričný lesk a prestíž. Takto koncipovaná každoročná prezentácia domácich kinematografických diel spojená s udeľovaním cien pritiahne pozornosť médií, zvýši povedomie o slovenskom filme a bude prítlačivá tak pre domáceho diváka, ako aj pre zahraničných odborníkov. SFTA rozhodla, že od roku 2016 sa ceny budú udeľovať každoročne. Počet cien sa znížil na štrnásť, vypustili sa kategórie krátky hraný film, zahraničný film a mužský a ženský herecký výkon vo vedľajších úlohách. Pôvodná kategória výtvarný počin sa zmenila na kategóriu architekt – scenograf a zmena nastala aj pri kategórii návrhy kostýmov, po novom sú to kostýmy/masky. V prípade hraného filmu, ktorý sa uchádza o cenu, sa zmenilo kritérium jeho minimálnej dĺžky zo 63 na 70 minút, pri dokumentoch sa stanovila dĺžka filmu nad 50 minút. Štatút ceny je zverejnený na stránke www.slnkovsieti.sk.

► **Silvia Dydňanská**
(SFTA)

Slnko v sieti 2016 – prihlasovanie filmov

Slovenská filmová a televízna akadémia (SFTA) pripravuje udeľovanie národných filmových cien Slnko v sieti 2016 a do 31. januára môžu producenti prihlásiť filmy a s nimi súvisiace tvorivé výkony. Prihláškový formulár a štatút ceny sú zverej-

nené na internetovej stránke www.slnkovsieti.sk. Na ocenenie Slnko v sieti môžu byť prihlásené hrané, dokumentárne a animované slovenské filmy a s nimi súvisiace tvorivé výkony, ktoré vznikli v rokoch 2014 a 2015 a ich premiéra sa uskutočnila v čase medzi 1. januárom 2014 a 31. decembrom 2015. O nomináciách a držiteľoch cien budú rozhodovať v dvojkolovom hlasovaní členovia SFTA. Slávnostné odovzdávanie národných filmových cien Slnko v sieti 2016 sa bude konať 16. apríla 2016 v novej budove Slovenského národného divadla v Bratislave.

► **Silvia Dydňanská**
(SFTA)

Audiovizuálny fond s úpravami

S cieľom zjednodušiť administratívne procesy súvisiace s použitím a vyúčtovaním poskytnutých finančných prostriedkov schválila Rada Audiovizuálneho fondu (AVF) na svojom decembrovom rokovaní okrem iného aj úpravu vnútorných predpisov fondu. Rada napríklad zrušila doterajší komplikovaný režim predkladania a prerokovania žiadostí o zmenu termínu vyúčtovania. Ako uvádza fond, termín vyúčtovania je v zmluve o poskytnutí dotácie z finančných prostriedkov fondu v zásade určený dohodou oboch strán a v nadväznosti na harmonogram realizácie projektu. Prípadné zmeny harmonogramu realizácie projektu a časového použitia poskytnutých prostriedkov ponechala rada v štandardnom režime, ktorý je určený ustanoveniami v článku 6 Zásad poskytovania finančných prostriedkov z AVF. Ďalšou úpravou je nový limit na povinnú prílohu k vyúčtovaniu, ktorou je správa audítora alebo znalecký posudok licenciovanej znalca o zhode predloženého finančného vyúčtovania so zmluvou. Túto správu alebo posudok predloží prijímateľ vždy, ak je celková poskytnutá suma finančných prostriedkov 30 000 eur alebo viac. Podrobnejšie informácie o týchto aj ďalších úpravách nájdete na webovej stránke fondu www.avf.sk.

► dan

Keď autentickosť treba zachytiť

► **Pavla Rachelová** (absolventka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Vznik filmu je náročný proces, o tom niet pochýb. Dá sa to stroho skonštatovať, ale čo sa za tým skrýva? Ak je niečo náročné, žiada si to podrobnejší pohľad, ktorý môže byť o to zaujímavejší. V mesačníku **Film.sk** prinášame seriál, v ktorom počas roka prevedieme čitateľov rôznymi fázami tvorby a výroby filmu až po jeho verejnú prezentáciu. V tomto čísle zostaneme pri kameramanskej profesii, ktorou sme sa zaoberali už minule. Tentoraz sa pozrieme na prácu kameramanov pri dokumentárnom filme.

Na sklonku novembra 2015 sa už po siedmy raz udeľovalo ocenenie Kamera za najlepšie kameramanské výkony. Hlavnú cenu v kategórii hraná filmová tvorba si odniesol Martin Žiaran za titul *Čistič* a jeho profesijné postrehy ste si mohli prečítať v decembrom vydaní *Film.sk*. V tomto čísle dáme priestor ďalšiemu nominantovi v uvedenej kategórii a zároveň víťazovi v kategórii dokumentárny a krátky hraný film – kameramanovi Jánovi Melišovi. Meliš získal cenu za filmovú esej *Čakáreň* režiséra Pala Korca a nomináciu za hraný debut dokumentaristu Marka Škopa *Eva Nová*.

Hranice medzi hraným a dokumentárnym filmom sa postupne stierajú. Niektoré hrané snímky sa uvádzajú s poznámkou „hraný film s dokumentárnymi postupmi“ a niektoré dokumenty sa zase označujú ako štylizované či inscenované. Zjednodušene, parafrázujúc filmového teoretika Billa Nicholisa, by sme mohli povedať, že v hranom filme sú dôležité kauzálne prepojenia, kým dokumenty nestoja na princípe naratívu okolo hlavnej postavy, ale na rétorike logiky a argumentu. Odlišuje sa však práca kameramana na dokumentárnom filme v porovnaní s filmom hraným? V čom môže byť špecifická? Filmár Ladislav Kaboš síce vyštudoval kameru, ale viac ho poznáme z pozície režiséra. Nedávno dokončil dokument *Farby piesku*, kde si robil kameru sám (obyčajne ju prenecháva iným kameramanom a on sa venuje réžii a nakrúcaniu na druhú kameru).

„Samozrejme, v dokumente musí kameraman dokonale poznať tému a myšlienku, čo má film vyjadrovať. To je úplný základ. A najväčšou prednosťou kameramana je podľa mňa empatia. Kameraman je človek, ktorý svojím spôsobom pomáha režisérovi, aby sa protagonistu cítil uvoľnene a rozprával tak, akoby tam kamera vôbec nebola.“ Kameramani Tomáš Stanek a Ján Meliš to vnímajú podobne. Vzťah režiséra a kameramana považujú za dôležitý, prepojenie medzi nimi za veľmi úzke.

Pri hranom filme sa dá všetko nainštalovať, svetelne pripraviť, herecky nacvičiť. V dokumentoch musí kameraman zachytiť situáciu priamo, lebo je neopakovateľná. Musí natáčať, či je málo, alebo veľa svetla, vychádza jednoducho z bezprostredných podmienok. „Sila autentickej situácie je veľká, a preto by aj dôvera režiséra v kameramana mala byť veľká. Niekedy to totiž režisér ani nevie ovplyvniť, lebo nevidí do kamery. Vždy, keď sme s Markom Škopom išli točiť akciu, povedali sme si, čo by sme tam asi chceli a ako by sme to chceli mať natočené – aj keď sme celkom nevedeli, ako sa situácia vyvine. No vždy sme si dopredu povedali, čo a koho si všimnúť,“ vysvetľuje Ján Meliš, ktorý robil so Škopom aj jeho celovečerné dokumenty *Iné svety* a *Osadné*.

K najdôležitejším vlastnostiam kameramana patrí byť vnímavý a mať postreh, musí všetko pozorne sledovať a v narýchlo vzniknutých situáciách bezprostredne a čo najlepšie reagovať v záujme filmu.

Meliš uvádza svoju skúsenosť z nakrúcania dokumentu *Kauza Cervanová* v réžii Roberta Kirchhoffa: „Mali sme situáciu, keď sa v obývačke stretli všetci obžalovaní a došlo k hádke. To bola prakticky nerežirovateľná situácia, no zároveň strašne dôležitá. Nemohlo sa riešiť nič so svetlom, muselo sa to točiť tak, ako bolo. Bolo dôležité zachytiť dotyčných priamo a zároveň som to chcel urobiť obrazovo zaujímavé – riešili sme to cez veľké detaily a rýchle preostrovanie počas vyhrotenej výmeny názorov. Skutočne to bola napínavá scéna a jej napätie som chcel podporiť aj obrazom.“

Významnou súčasťou dokumentu je protagonistu. Jeho vzťah s režisérom – ten vzniká najčastejšie – sa buduje postupne. Dôvera protagonistu k režisérovi, k štábu a celkovo k filmu je dôležitá, ba priam rozhodujúca. Od dôvery a empatie závisí, či účinkujúci na kameru rýchlo zabudne a bude sa cítiť prirodzene, alebo sa zasekne v strnulosti a krčí. Štáb dokumentárneho filmu je štandardne komorný, tvorí ho režisér, kameraman, zvukár a produkčný. Opäť to súvisí s tým, aby bol protagonista čím menej vyrušovaný a čo najskôr si privykol na prítomnosť kamery a ľudí okolo nej.

Všetci traja kameramani sa zhodujú aj v tom, že do života protagonistu by sa malo zasahovať čo najmenej. V zmysle zachovania čo najväčšej prirodzenosti a autenticnosti sú protagonisti „vystavovaní“ len takým situáciám, v ktorých sa už vyskytli alebo sú pre nich dané prostredie či udalosť prirodzené. Nie vždy sa to však darí. Ladislav Kaboš hovorí v súvislosti s *Farbami piesku* o protagonistke Lube, ktorej natáčanie pred revolučnými mesiacmi v Líbyi, počas nich a po nich ovplyvnilo život – dostala sa aj do situácií, v ktorých by sa bez nakrúcania neocitla. A s tým prichádza aj aspekt náhody či vopred pripravenej situácie. Kameraman Tomáš Stanek spomína prípad z nakrúcania Vojtekovej *Hranice*. „Jedna staršia pani z ukrajinskej časti rozdelenej obce išla hľadať svoj dom a našla na jeho mieste kríž – toto sme chceli točiť. Zrazu tam bol vojak, ktorý chodil popri plote. Vznikla taká drobná situácia, keď tomu vojakovi, ktorého naverbovali ktovie odkiaľ, začala vysvetľovať, že tam stál jej dom. To bola situácia spoly zinscenovaná, spoly náhodná. A v takýchto prípadoch musí kameraman veľmi rýchlo reagovať. Vytvoriť kompozíciu, aby to bolo svetelne dobré, a možno tomu dať aj nejaký obrazový význam. V tomto je pre mňa veľkým vzorom

Martin Kollár. Je to človek, ktorý obohacuje obrazovú zložku o konotácie a rôzne súvislosti a tak vytvára presahu a vkladá ich do obsahovej zložky.“

Kameramani nesú spolu s režisérom zodpovednosť za zobrazenie sociálnych nehercov. Zvlášť citlivo treba zaobchádzať so znevýhodnenými a zraniteľnými protagonistami, či už ide o zdravotne postihnutých, starých, alebo chorých ľudí. Filmári majú etickú a morálnu zodpovednosť nielen za finálne dielo, ale aj počas natáčania. Kameraman a zároveň producent Ján Meliš vysvetľuje, že sa snažia byť čo najtransparentnejší a hercom i nehercom pustiť film ešte pred jeho uvedením do distribúcie. Snažia sa tak predísť prípadným rozporom.

Lenže stáť za kamerou nie je vždy bezpečné, pri nakrúcaní dokumentárnych filmov to platí azda ešte viac. Keď sa kameraman sústredene zadáva do hľadáča kamery, mení sa optika a priestorové vnímanie, navyše druhým okom „kontroluje“ situáciu okolo – či sa mu napríklad niekto nerúti do záberu alebo ho režisér neupozorňuje na inú situáciu. Druhým potenciálne rizikovým faktorom je prostredie, v ktorom sa natáča. „Bolo veľa príležitostí na to, aby sme sa z tejto cesty nevrátili,“ hovorí dokumentarista Kaboš o líbyjskom natáčaní snímky *Farby piesku*. „Večer, keď sme vyštartovali povstaleckou loďou do Misráty, dopadla raketa do susedného domu na mieste, kde sme mali bývať. Myslím si, že vo všeobecnosti je kameramanské povolanie nebezpečné. Natáčate v rôznych prostrediach, kde stačí okamih nepozornosti a je po vás. Aj v zdanlivo bezpečnom prostredí sa môže všeličo prihodiť.“

Kameramani dokumentárneho filmu majú občas iné priority ako pri tvorbe hraného filmu, ale v princípe je pre nich zásadné ovládanie techniky, pretože sú na ňu častokrát sami (bez technikov a podporných zložiek). Takisto sa na ich kumšte odrážajú znalosti súvisiace s narábaním so svetlom, a to aj v prípade, že sa práve nedosvecuje. Dôležité je, aby kameraman vedel počúvať a vhodne reagovať – na základe toho môže dodávať obrazu ďalší význam alebo uľahčiť neskoršiu prácu v strižni. A rozhodne netreba zabúdať na potrebu empatie a citlivosti. Tieto body považujú kameramani dokumentárneho filmu za základ svojej práce. ▲

Dramatický svet i Jeden svet

► Jaroslav Hochel (filmový publicista)

Motív vínového pohára, ktorého kalich je zároveň zemeguľou, a slogan „Pod' na jeden!“ lákal divákov na 16. medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jeden svet v Bratislave (26. 11. – 1. 12. 2015). Po mnohých filmoch dotýkajúcich sa otázok politiky či ľudských práv sa veru „jeden“ zišiel.

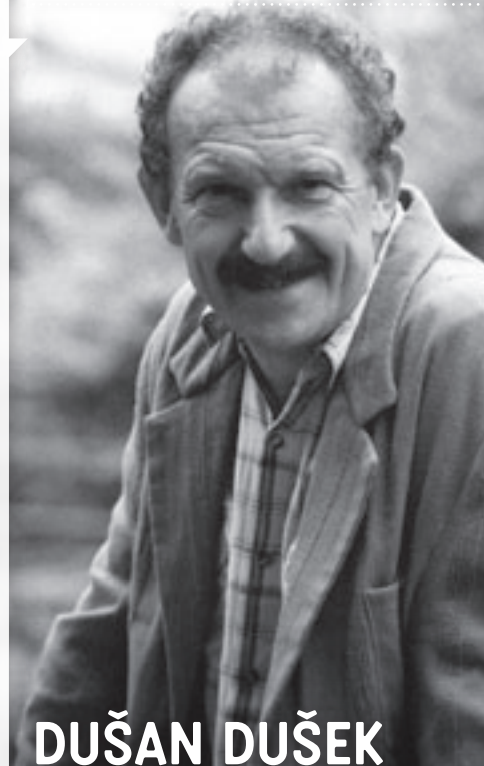
Festival prišiel tohto roku s novinkou v podobe medzinárodnej súťaže, tvorenej skromne 5 titulmi, zameranej na silné príbehy jednotlivcov, ktorí bojujú za lepší svet. Boli nimi bývalá prostitútka, ktorá dnes pomáha iným ženám pracujúcim na ulici (*Dreamcatcher*), lekár pomáhajúci obetiam znásilnenia v Kongu (*Muž, ktorý uzdravuje ženy*) či „mexický Schindler“ vo *Vízach do raja*. Protagonistkou víťazného filmu *Mňa neumlčia* (r. Judy Rymer) je mladá austrálska aktivistka, ktorá sa v Keni stane obeťou znásilnenia a dlhé roky bojuje za spravodlivosť nielen pre seba, ale aj pre všetky podobné obete. Za spravodlivosť sa zasadzuje aj guatemalská najvyššia štátna žalobkyňa Claudia Paz y Paz v holandskom filme *Bremeno miery* (r. Joey Boink), ktorý získal čestné uznanie. Je odhodlaná skončiť sa beztriestnosťou zločincov vrátane bývalého armádneho veliteľa zodpovedného za genocídu Mayov v 80. rokoch 20. storočia. Keď však padne rozsudok, ústavný súd ho vzápätí zruší pre procesnú chybu a v rozpore s ústavou skráti funkčné obdobie žalobkyne, ktorá sa v obave o svoj život sťahuje do Španielska.

Do slovenskej súťaže zaraďujú organizátori dokumenty, ktoré sa venujú výnimočným spoločenským témam. Našli takých šesť – *Tak ďaleko, tak blízko* Jara Vojteka, *Návrat do horiaceho domu* Anny Gruskovej, *Očami fotografky* Mateja Mináča, *Anton Srholec* Aleny Čermákovskej, *Stopy v snehu* Slavomíra Zrebného a *Vtedy v Bratislave* Terezy Križkovej. Porota rozhodla ako najlepší Vojtekov film, čestné uznanie udelila snímke *Vtedy v Bratislave*, ktorý je inšpirovaný autobiografickou knihou Zofie Langerovej a rozpráva príbeh jej dvoch dcér, ktoré v roku 1968 emigrovali do Švédska. Snímka *Anton Srho-*

lec zvíťazila spomedzi všetkých uvádzaných filmov v diváckom hlasovaní.

Ďalšie slovenské filmy mali svoje miesto v sekcii Rozmanitosť v nás. *Jednoduché šťastie* Daniely Meressa Rusnokovej rozpráva o mentálne hendikepovaných, ktorí s istou mierou pomoci dokážu žiť podobný život ako zdraví ľudia. Tri krátke portréty zaujímavých rómskych žien vytvorili dve režisérky: Paula Ďurinová portrét sestry Anastázie, mníšky, ktorá si počas života musela hľadať cestu k svojej rómskej identite (*Nácviky života*), a portrét talentovanej huslistky Barbory Botošovej (*Primáška*), Vladimíra Hradecká zasa profil poetky Zdenky Mahajovej (*Svet podľa Zdenky*). Slovensko-český dokument Vlada Rafaela *Tvoj čas...* je obrazom slovenských a českých rómskych lídrov, ktorí sa uchádzajú o miesto v politickom živote. Dva filmy zo sekcie Férovejší svet sledovali prácu slovenských aktivistov v Keni – *Premeny* (r. Maia Martiniak) a *Karibu Kenya alebo Ako Slováci menia Keňu* (r. Branislav Gotthardt).

Tematický záber festivalu Jeden svet je široký: objektom jeho pozornosti sú nedemokratické režimy, spotreba západného sveta spôsobujúca ekologické problémy, inakosť týkajúca sa etnicity, kultúry či sexuálnej orientácie, utajované politické a sociálne fenomény... Spomedzi filmov, ktoré sa nám z ponuky 66 titulov podarilo vidieť, nás najviac oslovila snímka *Kto je Dayani Cristal?* o pátraní po identite a živote mladého obyvateľa Hondurasu, ktorý sa v snahe zabezpečiť svoju rodinu vydal na nebezpečnú ilegálnu cestu do USA a zahynul v arizonskej púšti. Film spoluprodukoval známy mexický herec Gael García Bernal, ktorý zároveň hrá protagonistu v rekonštruovaných pasážach. ▲

DUŠAN DUŠEK

► Roberta Tóthová (scenáristka, redaktorka denníka Pravda)

Jeden z najvýznamnejších slovenských spisovateľov, filmový scenárista a pedagóg Dušan Dušek oslavuje v januári okrúhlych sedemdesiat rokov.

Dušek nemá slová pevne v hrsti, necháva ich poletovať ako sojky vo večne chlapčenskej hlave, premieňa ich na zázraky a odhaľuje čaro malých okamihov. Tie sa odohrávajú hoci aj v obyčajnej bratislavskej električke, na lavičke pred domom či pri Jadranskom mori, ktoré má tak rád.

Narodil sa v Gbelciach a vyrástol v utešenom kúpeľnom mestečku Piešťany, na ktoré s nostalgiou spomína a vo svojich prózach sa doň často vracia. Študoval síce prírodné vedy na Univerzite Komenského, no rozhodol sa, že bude svet objímať vetami. Slovanmi však šetrí, vždy napočíta aspoň do troch, kým sa skloní k myšlienke.

Ako spisovateľ debutoval v roku 1972 zbierkou krátkych próz *Strecha domu*. Okrem dospeláckych

príbehov sa s oduševnením vnára do detských a tínedžerských snov a toto obdobie považuje za raj, z ktorého sme boli vyhnaní.

Dušan Dušek sa za uši slovenskej kinematografie zapísal už v roku 1976, keď spolu s režisérom Dušanom Hanákom napísal scenár k filmu *Ružové sny*. Príbeh Romea a Júlie premietol do vzťahu rómskeho dievčaťa Jolanky a rojka Jakuba. Nezabudnuteľnú dvojicu stvárnil Juraj Nvota a étericky krásna Iva Bittová, vtedy mladé uchá. Dušek ochránil lásku v ružovej bubline a uchoval ju ako malý zázrak. V *Ružových snoch* sa stmieva do krásy a pre mnohých divákov sú stále najobľúbenejším slovenským filmom.

Dušek s Hanákom spojili sily aj v roku 1980, keď v duchu „estetiky škaredosti“ a dedinskej všednosti zosnovali ďalšiu filmovú báseň *Ja milujem, ty miluješ*. Film bol takmer desaťrocie trezorový a po jeho „vyslobodení“ sa ukázalo, že prebehol dobu, azda aj vďaka nadčasovej téme lásky, ktorú Dušek vo svojej tvorbe verne varíruje.

V roku 1983 napísal pre režiséra Juraja Lihosita príbeh *Sojky v hlave*, kde sa vplietol do túžob dospievajúceho chlapca, a s režisérom Jurajom Nvotom sa stretli v roku 1996 pri filme *Prášky na spanie*. V detskom svete sa vyšantil v televíznych filmoch *Paradajka za rohom* či *Záplata na záplata*, trampoty „takmerdospelákov“ rozobral vo *Vlakároch*.

V roku 1999 spolupracoval s režisérom Martinom Šulíkom na trpkom-smiešnom príbehu *Zabíjačka* a v roku 2000 spolu napísali poviedkové podobenstvo o Slovensku *Krajinka*. Dušek si zaň vyslúžil Cenu Rudolfa Slobodu. V roku 2002 mu udelili ocenenie Kristáľové krídlo za prózu *Pešo do neba*, scenár k filmu *Krajinka* a pedagogickú činnosť.

„Sú dve chvíľky, keď sa ľudia vracajú do raja. Keď sa smejú a keď sa milujú. Vtedy v nich zostáva zo života len niečo spontánne, číre, to najlepšie. A za tým snorím ako stopovací pes,“ vyznal sa Dušek v rozhovore pre denník *Pravda* v roku 1995.

Študentom scenáristiky na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, kde pôsobí ako pedagóg od deväťdesiatych rokov, vstupuje, že scenár i knižku si autor musí vysydieť a na nápad trpezlivo striehnuť. Lúboštným listom scenáristiky je jeho kniha *Holá veta o láske*.

Tí, ktorí Duška poznajú, vedia, že píše každý deň a najradšej má, keď mu pri tom za oknom potichučky prší. ▲

PETER HLEDÍK

► Daniel Bernát

Filmový a televízny režisér, tvorca dokumentárnych i hraných snímok, festivalový organizátor a príležitostne aj herec Peter Hledík oslavuje v januári sedemdesiatku.

Nie každý režisér je zároveň známa tvár. Peter Hledík ňou je vďaka Art Filmu, ktorý spoluzakladal, bol v jeho vedení a dlho na ňom sprevádzal filmové hviezdy, ktoré si prišli po cenu Hercova misia. Možno táto jeho spätosť so známym festivalom sčasti odklonila pozornosť od jeho filmov. Tie hrané v jeho prípade spadajú ešte do „predfestivalového“ obdobia, neskôr sa zamerlal na kratšie formáty a dokumentárnu tvorbu. Teraz sa vracia do kín s celovečernou novinkou – dokumentom *Opustený vesmír*, ktorý už má za sebou českú premiéru. Aktuálne ho najviac zamestnáva 10-dielny seriál *Zlatá lýra* s podtitulom *Príbeh hudobného festivalu Bratislavská lýra*, ktorý by sa mal vysielať na jeseň roku 2016. A dokončil dva filmy z cyklu *GEN* – jeden o riaditeľovi vatikánskeho observatória v Tuscone Paulovi Gaborovi a druhý o slovenskom fyzikovi Karolovi Šafaříkovi, ktorý pracuje v CERN-e.

Keď sme pri tých prírodných vedách, Peter Hledík študoval jadrovú fyziku na priemyslovke v Prahe. A pražské prostredie ho napokon presmerovalo k umeniu. Na druhý pokus ho prijali na FAMU ako poslucháča dokumentárnej réžie, no po nakrútení filmu *Jan Palach* ho v roku 1972 zo školy vylúčili. Dokončiť ju mohol až v roku 1986. To však už mal za sebou viacero filmov vrátane dlhometrážnych. Tým prvým telvíznym bol *Najstarší zo všetkých vrabcov* (1980). Hledík v ňom vyrozprával prázdninové príhody chlapca, ktorý trávi čas u starých rodičov na vidieku a v prilahlom mestečku. Vidíme tu chlapce pestvá v sprievode rojčivého deda aj prebúdanie citov v spoločnosti dievčat, no v krátkych okamihoch to úsmevné a lyrické ustupuje zádumčivosti a strachu z pominutelnosti, z ohrozenia života či zo straty blízkeho. Možno sa v tom odráža Hledíkovo rodinné zázemie a jeho skúsenosť s otcovou profesiou lekára, ktorú obdivoval, no sám sa takejto cesty vzdal po tom, čo okúsil blízkosť smrti a uvedomil si zodpovednosť i bezmocnosť, akaj sú lekári vystavovaní.

Jeho prvý celovečerný hraný film *Kočka* vznikol v roku 1982 a je to moralita o dobre situovanom inžinierovi v strednom veku, ktorý sadne na lep (v tomto prípade by sa viac hodilo povedať na med) mladej atraktívnej žene a ani pre jedného z nich to nedopadne dobre.

Keď sme spomínali jeho rodinu, sám Hledík hovorí, že má rád dva svoje filmy a jedným z nich je dokument *Vázeň* č. 9000 (2002), ktorý rozpráva práve o osudoch jeho otca. Tým druhým je hraný titul *Miliónový chlap* (1987) o vynálezcovi padáka Štefanovi Baničovi. Vznikol len dva roky po Hledíkovo vstupe do neprebádaných vôd, keď si vyskúšal na Slovensku nevyužívaný žáner sci-fi a na pozadí dobrodružstva trojice detských kamarátov ponúkol ekologické poslanstvo vo filme *Tretí šarkan*.

To, že Petra Hledíka zaujímajú osobnosti, ktoré čosi dokázali, potvrdzuje aj jeho pripravovaný celovečerný dokument o fotografovi Dežovi Hoffmanovi, ktorý chce nakrúcať tento rok. A má aj ďalšie plány: „Rád by som sa vrátil k svojmu projektu hraného filmu *Harmonika a v súčasnosti som sa vrátil aj k staršiemu projektu a dokončujem scenár anglicko-českého koprodukčného filmu Zákony súboja. Uvidíme, ktorý projekt sa podarí dostať do výroby skôr.*“

■ FOTO: archív SFÚ/Miro Nöta

Chráňme si naše hranice

► Milan Černák

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich čitateľom približuje Milan Černák, ktorý pôsobil ako dramaturg a režisér Spravodajského filmu.

Vlani sa do programu nezmestil posledný týždenník č. 53/1956, a tak má divák príležitosť preskočiť v januári takmer celú dekádu. A zaregistrovať jeden markantný a pozitívny rozdiel. Komentár čítajú dvaja spíkri dvojazyčne: česky a slovensky. Nie v tom sa však prejavila nová kvalita týždenníkov. Dialogizovaná forma mení mentorský propagandistický štýl na – postupné – vtípné glosovanie aj vážnych tém. Režiséri našli nové hlasy s tvárnym prejavom, čo naplno využívali už pri písaní textov.

Hneď v prvom vydaní týždenníka z roku 1965 má divák nevšednú možnosť vidieť reportáž z ďalekej Patagónie a vypočuť si nezvyčajný altový hlas v tých rokoch populárnej džezovej speváčky Eleny Příbusovej s Revival Jazz-Bandom.

Ďalšou nevídanou atrakciou bolo stretnutie šestoro štvorciat (č. 2), ktoré v Anglicku zorganizovala na svoju reklamu fabrika na výrobu detských maškrít.

V č. 3 autori vysvetľujú rozdiel medzi pojmi „železná opona“ (tak to volajú západníci) a „ochrana štátnych hraníc“ (ako to nazývame my). A nezabúdajú dodať, že „tých, čo chcú poznať náš život i dielo, radi kedykoľvek privítame“. Ako neuveriteľne málo sa zmenil slovník za 50 rokov...

V rubrike Pred 20 rokmi prináša žurnál č. 4 spomienku na krvavú nedeľu 21. januára 1945 v Klaku a Ostrom Grúni.

Mladých slovenských výtvarníkov propagujú výstavy na netradičných miestach Bratislavy (č. 5): sú medzi nimi Ivan Schurmann, Naďa Rappensbergerová, Viera Gergelová. V rovnakom vydaní sa predstavujú svojím dielom aj medzinárodne známi slovenskí sklári Karol Hološko a Jaroslav Taraba z Lednických Rovní.

Týždenník č. 6 zaujme technikov novinkami, ktoré sú dnes „staré“: prvé inhalátory z Piešťan, zváranie vo vzduchoprázdnne, nové terénne motocykle kubatúry 50 cm³ i nahradenie kovových rúr v stavebníctve betonovými. Odmenu za túto „ťažkú“ tematiku pre diváka je súťaž o najškaredšieho psa v Bavarsku. Ale vraj aj ten bol – pekný.

Aj v č. 7 je prevratná technická novinka: hluková izolácia stavieb, ale zatiaľ len vo Francúzsku. Do Piešťan začínajú opäť chodiť kúpeľní hostia zo zahraničia.

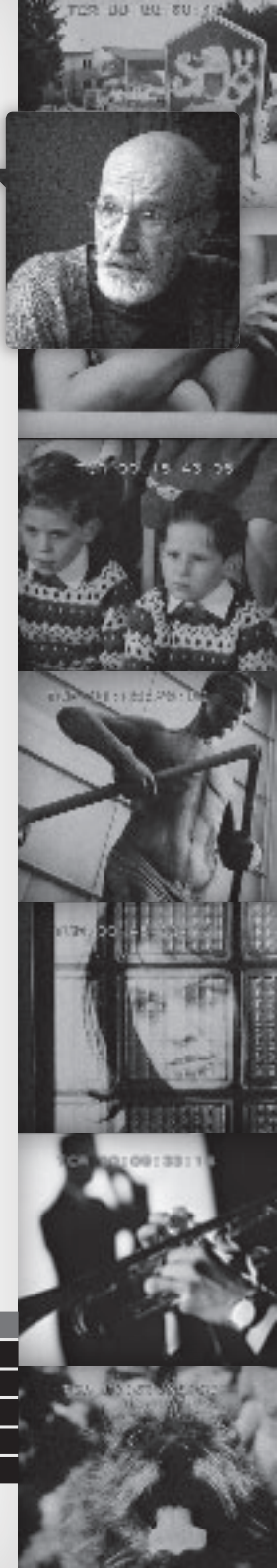
V Belgicku a vo Veľkej Británii sa štrajkuje, vo Vietname ešte stále bojuje (č. 8).

Pestré pel-mel ľudových zvykov (v hontianskom Pukanci i v Rumunsku) a všakovakej zábavy po celej Európe (v Nemecku a vo Francúzsku) prináša týždenník č. 9. Všetci sú fašiangy!

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – JANUÁR 2016

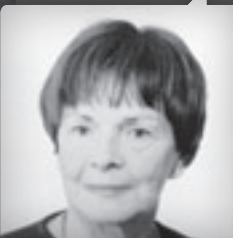
- 2. 1. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 53/1956 a 1/1965 (repríza 3. 1. o 15.30 hod.)
- 9. 1. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 2/1965 a 3/1965 (repríza 10. 1. o 15.30 hod.)
- 16. 1. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 4/1965 a 5/1965 (repríza 17. 1. o 15.30 hod.)
- 23. 1. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 6/1965 a 7/1965 (repríza 24. 1. o 15.30 hod.)
- 30. 1. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 8/1965 a 9/1965 (repríza 31. 1. o 15.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

KINO LUMIÈRE V JANUÁRI: Velké mená, skvelé filmy

odporúča
filmová publicistka
Emília Kincelová

Mám dvoch priateľov, ktorí neustále vysedávajú v kine. A zo zásady chodia len do Kina Lumière. Zbytočne im odporúčam aj iné tituly, program tohto kina im stačí. Prezrela som si januárovú ponuku a dala im za pravdu. Je mimoriadne bohatá. Lenže rozhodovanie je ťažké.

Keby som však studené januárové dni (aspoň dúfam, že nebudú jarné) mala stráviť v kine, tak rozhodne na filme Dušana Hanáka *Ja milujem, ty miluješ*, a to nielen pre herecké výkony Romana Klosowského a Ivy Janžurovej, ale najmä preto, ako režisér dokázal normalizačnú bezvýhodiskovosť na jednej strane surovo, na druhej zasa s istou dávkou nadhľadu a humoru priblížiť cez tragikomické charaktery postáv a postavičiek. Nie náhodou sa v súvislosti s týmto filmom hovorilo o „estetike škaredosti“ a putovalo do trezoru. Dočkal sa však slobody...

Z dielne kultového režiséra Davida Lyncha by som sa rozhodla pre *Divokosť v srdci*. Lynch je komplikovaný, často až príliš, ale majstrovstvo, s akým dokáže vmanipulovať do ľúbostného príbehu hororové prvky, je obdivuhodné. Robí to sofistikovane, bez príkras a porušuje všetko, čo sa len dá. Môžete si o ňom myslieť, čo chcete, ale vždy vás zasiahne, nahnevá a očarí. Jeho snímky doznievajú – vždy si z nich niečo odnesiete.

Persona veľkého Švéda Ingmara Bergmana je legendárna. Herecký koncert Liv Ullmann a Bibi Andersson, ktoré v spoločnej izolácii prežívajú každá inak osobnú krízu, je ukážkou perfekcionistačného herectva. Snímka si vyžaduje od diváka značnú pozornosť. Prežiť s hrdinkami počiatočnú krízu, potom sa do jej spleťovstí vcítiť a v závere dospieť ku katarzii nie je jednoduché. No stojí za to.

Nebol by to Juraj Jakubisko, keby do filmu niečo nevpašoval. V roku 1979, po dlhšej nútenej odmlke, mu opäť dovolili nakrúcať. Scenár sa zdal jednoduchý – mladý muž chce postaviť dom, zasadiť strom a splodiť syna. Čo sa dá na tomto pokaziť? Nič. Len pri dôslednejšom sledovaní zistíte, že film *Postav dom, zasad' strom* je skrytou kritikou vtedajšej socialistickej spoločnosti. Neprišli mu na to. Čítajte medzi riadkami, veľa sa dozviete.

No a v nijakom prípade nevynechajte dielo bratov Tavianiocov *César musí zomrieť*. Shakespearova hra sa odohráva v autentickom prostredí jednej z najtvrdsích talianskych väzní. Samotní herci sú väzni. Tvorcovia popustili uzdu fantázii a vzniklo mimoriadne dielo, oscilujúce medzi fikciou a realitou, a hoci sa film označuje ako dokudráma, je skôr podobnosťou o síle umenia a ponížujúcom väznení. ▲

Postav dom, zasad' strom ■ archív SFÚ

KINO
LUMIÈRE

KINO
SLOVENSKÉHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVU

ŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

JANUÁR 2016

1. 1. 1936 **Ivan Balada** – režisér
(zomrel 17. 6. 2014)
3. 1. 1916 **Ludovít Greššo** – herec
(zomrel 8. 2. 1982)
3. 1. 1926 **Eduard Bindas** – herec
(zomrel 28. 10. 2012)
3. 1. 1941 **Anton Vaculík** – herec
4. 1. 1891 **Karel Kopřiva** – kameraman
(zomrel 4. 4. 1966)
4. 1. 1896 **Jaroslav Siakel** – režisér
(zomrel 19. 2. 1997)
4. 1. 1946 **Dušan Dušek** – spisovateľ, scenárista
5. 1. 1926 **Ivan Macho** – herec
(zomrel 4. 9. 1992)
5. 1. 1951 **Ľubomír Belák** – dramaturg, spevák
8. 1. 1911 **Andrej Očenáš** – hudobný skladateľ
(zomrel 8. 4. 1995)
11. 1. 1931 **Milan Petovský** – režisér, kameraman
(zomrel 19. 9. 2000)
14. 1. 1941 **Ján Fajnor** – režisér, dokumentarista
(zomrel 22. 2. 2005)
15. 1. 1936 **Olga Maiová** – filmová architektka
19. 1. 1941 **Juraj Lexmann** – hudobný skladateľ,
teoretik (film a hudba)
21. 1. 1921 **Mária Prechovská** – herečka
(zomrela 5. 11. 1995)
21. 1. 1951 **Magdaléna Glasnerová** – scenáristka,
dramaturgička
23. 1. 1906 **Elena Holéczyová** – výtvarníčka,
ochotníčka (zomrela 5. 12. 1983)
26. 1. 1921 **Štefan Sedlák** – riaditeľ SFÚ
(zomrel 30. 12. 1981)
28. 1. 1946 **Peter Hledík** – režisér
29. 1. 1921 **František Lukeš** – kameraman
(zomrel 28. 1. 2003)
31. 1. 1926 **Marián Čunderlík** – maliar, grafik
(zomrel 1. 10. 1983)

zdroj: Kalendár filmových výročí 2016

■ Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)

► zostavila **Renáta Šmatláková**

Creative Europe Desk Slovensko informuje

Výsledky slovenských spoločností v súvislosti s podporou programu Kreativná Európa – MEDIA za rok 2015 môžeme označiť za solídne. Celková podpora dosiahla 543 258 eur a najväčší podiel smeroval do podpory distribúcie: v rámci výberovej podpory kino-distribúcie dostali slovenskí distribútori 91 000 eur a v rámci automatickej podpory 282 837 eur. Jednotlivé spoločnosti dostávajú nasledovnú podporu: ASFK 63 860 eur, Barracuda Movie (v súčasnosti už s názvom CinemArt SK) 3 000 eur, Continental film 92 003 eur, Film Europe 73 193 eur, ITA 25 585 eur, Magic Box 52 171 eur, Bontonfilm 44 261 eur a Garfield Film 19 764 eur. Slabšie výsledky sme zaznamenali v rámci podpory festivalov (Fest Anča 25 000 eur) a v rámci podpory vývoja jednotlivých projektov (Peter Kerekes 25 000 eur). Devätnásť slovenských kín v sieti Europa Cinemas dostalo celkovo podporu vo výške 119 421 eur.

Začiatkom roku 2016 budú mať uzávierky Výzva EACEA/15/2015, Podpora prístupu na trh – 28. 1. 2016 a Výzva EACEA/19/2015, Podpora vývoja balíkov projektov – 4. 2. 2016.

► vs

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

Televízia českých a slovenských filmov
Slovenské pondelky 2016

4. január 2016

20.00 ► **Kapitán Dabač**, r. P. Bielik, 1959, 99 min.

11. január 2016

20.00 ► **Čert nespi**, P. Solan, F. Žáček, 1956, 95 min.

18. január 2016

20.00 ► **Akcia Edelstein**, r. Z. Záhon, 1986, 80 min.

25. január 2016

20.00 ► **Človek na moste**, r. J. Lacko, 1972, 70 min.

Zmena programu vyhradená!

- Film *Koza* (r. I. Ostrochovský) získal cenu za najlepší film na MFF Edirne, ktorý sa konal v dňoch 20. až 26. 11. v Turecku.
- Videoklip slovenskej kapely Čisté Tvary *Dýchať síru* v réžii Mariána Vredíka získal nomináciu v súťaži najlepších svetových animovaných klipov na poľskom festivale ZubrOFFka Short Film Festival (2. – 6. 12.). Okrem neho bol nominovaný aj videoklip *No Survi* Andreja Kolenčika a Petra Skalu pre českú kapelu DVA.
- Filmová producentka Silvia Panáková si prevzala cenu Srdce v dlani za vzájomné priblíženie Slovenska a Austrálie prostredníctvom sveta filmu na Aussie Film Feste, ktorý sa prvý raz konal v Bratislave od 3. do 6. 12.
- Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák udelil 9. 12. ocenenia Vyslanec dobrej vôle trom osobnostiam, ktoré šíria dobré meno Slovenska v zahraničí. Ocenenie získala aj herečka Barbora Bobulová a producent Ján Mojto.
- Film *Žiť pre vášeň* (r. P. Barabáš) získal tretie miesto v kategórii horských a horolezeckých filmov na 13. ročníku Medzinárodného festivalu outdoorových filmov, ktorý sa konal od 9. 10. do 12. 12. na Slovensku, v Česku a v Rusku.
- V Berlíne sa 12. 12. slávnostne udeľovali Európske filmové ceny. Filmom roka sa stala *Mladost*, za ktorú ocenili aj režiséra Paola Sorrentina. Slovenský titul *Koza* (r. I. Ostrochovský) sa dostal do užšieho výberu 52 snímok, z ktorých sa zostavovali nominácie, medzi nominované filmy ho však napokon nezaradili. Európsku filmovú cenu za najlepší dokument si odniesol Asif Kapadia za snímku *Amy* a najlepšími animovaným filmom sa stala *Pieseň mora* Tomma Moora, ktorý sa vlni zúčastnil na Fest Anči v Žiline.
- Filmový publicista a kritik Pavel Branko predstavil v stredu 16. 12. v Kine Lumiére svoju novú knihu esejí o slovenčine *Úskalia a slasti jazyka*, ktorá nadväzuje na publikáciu *Úklady jazyka* (2014). „*Súbor fejtónovo koncipovaných jazykovokritických reflexií predstavuje oddychové a dúfam, že aj zábavnopoučné čítanie pre milovníkov slovenčiny a všetkých, čo sa s obdivom noria do jazyka, toho najväčšieho a výsadného vytvoru civilizácie,*“ priblížil svoje zámery v úvode knihy Pavel Branko. Titul vyšiel vo vydavateľstve MilaniuM v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom a v Lumiéri ho spolu s autorom uviedli na knižný trh vydavateľ Milan Richter a generálny riaditeľ SFÚ Peter Dubecký. Ukážky z publikácie prečítala Inge Hrubaničová.

► ZS

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► DECEMBER 2015

► PUBLIKÁCIE

1. Pavel Branko: *Úskalia a slasti jazyka* (MilaniuM v spolupráci so SFÚ, Dunajská Lužná)
2. A. A. Tarkovskij: *Kráska je symbolem pravdy* (Camera obscura, Příbram)
3. A. A. Tarkovskij: *Zapečatený čas* (Camera obscura, Příbram)

► AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. DVD *Zlatá kolekcia slovenských rozprávok* (SFÚ v spolupráci s denníkom Sme, Bratislava)
2. DVD *Pehavý Max a strašidlá* (SFÚ v spolupráci s denníkom Sme, Bratislava)
3. DVD *Dáždnik svätého Petra* (SFÚ v spolupráci s denníkom Sme, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) a Kino Lumiére ponúkajú v januári tieto akcie:

– Ak si kúpite januárové vydanie *Film.sk*, dostanete k nemu DVD s filmom *Ružové sny* (r. D. Hanák).

NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KINE LUMIÈRE ► NOVEMBER 2015

1. *Mladost* (r. Paolo Sorrentino, Taliansko/Francúzsko/Švajčiarsko/Velká Británia, 2015, ASFK – Projekt 100)
2. *Eva Nová* (r. Marko Škop, Slovensko/Česko, 2015, ASFK)
3. *Love* (r. Gaspar Noé, Francúzsko/Belgicko, 2015, ASFK – Projekt 100)
4. *Anton Srholec* (r. Alena Čermáková, Slovensko, 2015, ASFK)
5. *Zbrusu Nový zákon* (r. Jaco Van Dormael, Belgicko/Francúzsko/Luxembursko, 2015, ASFK – Projekt 100)

V PREDAJI OD DECEMBRA 2015

PUBLIKÁCIU VYDALO KNIŽNÉ VYDAVATEĽSTVO MILANIUM
V SPOLUPRÁCI SO SLOVENSKÝM FILMOVÝM ÚSTAVOM

WWW.KLAPKA.SK / CENA 8 €

KALENDÁRIUM

▶ **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

▶ **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

▶ **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY

A JUBILEÁ

SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM
INSTITUTE

ISSN 1335-8286

0 1
9 771335 828003

FILM.SK JE EVIDOVANÝ MK SR POD EV. Č. EV 947/08

**PREDAJ MESAČNÍKA FILM.SK: КИНОРЕЦЕНЗІЯ А ІНІ ПРЕДАЖІ / ВАТІСЛАВА ▶ Klapka.sk – predajňa SFÚ (Grösslingová 4, 3) ▶ Artforum (Kozia 20)
▶ Ex Libris (Nám. Ľ. Štúra 4) ▶ Himmle Music (Klobučnícka 2) ▶ Martinus (Dobrohá 2/6) ▶ Prospero – predajňa DÚ (Lackovo nám. 12)
▶ Vrátnica VSMU (Svoradova 2) PEZINOK ▶ Artforum FILMOVÉ KLUBY ▶ Kino Lumière Bratislava – kino SFÚ (Špitálska 4)
▶ FK – Kino Junior Levice ▶ FK – Kino Strojár Martin ▶ FK – Kino Fontána Piešťany ▶ FK – Naoko Trnava**